

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA YÖNELİK OKUL
ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAZIRLADIKLARI
ETKİNLİKLER VE GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞBA GÜN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Pelin AKSÜT ARSLAN

İKİNCİ TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Naciye SOMUNCU DEMİR

BOLU, HAZİRAN- 2024

KABUL VE ONAY SAYFASI

Tuğba GÜN tarafından hazırlanan “Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Hazırladıkları Etkinlikler ve Görüşleri” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir. 10/06/2024

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman
Doç. Dr. Pelin AKSÜT ARSLAN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

İkinci Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Naciye SOMUNCU DEMİR
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Üye
Doç. Dr. Türker SEZER
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Üye
Doç. Dr. Gökhan KAYA
Kastamonu Üniversitesi

.....

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Alperen YANDI
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. İbrahim KÜRTÜL
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin Turnitin adlı programında enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %30'u geçmemektedir.

Bu çalışma için Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 2022/39 sayısı ile etik izin alınmıştır.

.....

TUĞBA GÜN

ÖZET

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARINA YÖNELİK OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAZIRLADIKLARI ETKİNLİKLER VE GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞBA GÜN

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. PELİN AKSÜT ARSLAN)

(İKİNCİ DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ NACİYE SOMUNCU DEMİR)

BOLU, HAZİRAN- 2024

XI+ 107

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarını tanıtmak ve okul dışı öğrenme etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin hazırladıkları etkinlik planları ve görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi'nde öğrenim gören 26 okul öncesi öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama araçları; etkinlik planları ve araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formudur. Veri toplama süreci, Maraş depremi sebebiyle uzaktan eğitim dahilinde çevrimiçi olarak 8 hafta sürmüştür. Araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına eğitici sunumlar yapıldıktan sonra öğretmen adaylarından bulundukları şehirlerde yer alan okul dışı öğrenme ortamlarından birini ziyaret etmeleri, gözlem yapmaları, etkinlik planı hazırlamaya dair incelemelerde bulunmaları ve etkinlik planı hazırlamaları istenmiştir. Aynı zamanda okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki bilgilerine ve etkinlik planları hazırlamaya ilişkin görüşlerine daha detaylı ulaşmak için okul öncesi öğretmen adaylarına yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen nitel veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, okul dışı öğrenme etkinliklerinin, okul öncesi eğitim sürecinde kalıcı öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme, eğlenerek öğrenme şeklinde önemleri ortaya konulmuştur. Öğretmen adaylarının bulundukları şehirlerde bir çok okul dışı öğrenme ortamını gezerek etkinlik planlarını belirtilen şekilde hazırlamışlardır. Ayrıca öğretmen adaylarının etkinlik planlarını hazırlama sürecinde heyecanlı, mutlu, keyifli gibi olumlu duyguları hissettikleri, mesleğe başladıklarında okul dışı öğrenme ortamlarını eğitim-öğretim sürecine dahil edecekleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar bağlamında lisans eğitimleri dahilinde öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamları deneyimi sunmak, meslek hayatlarında bu tür etkinliklere yer vermelerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Okul Öncesi Öğretmen Adayları, Okul Dışı Öğrenme, Okul Dışı Öğrenme Etkinlikleri

ABSTRACT

ACTIVITIES AND OPINIONS PREPARED BY PRESCHOOL TEACHER CANDIDATES FOR OUT-OF-SCHOOL LEARNING ENVIRONMENTS

MA THESIS

TUGBA GUN

BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION

DEPARTMENT OF PRESCHOOL EDUCATION

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. PELİN AKSUT ARSLAN)

(CO-SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR. NACİYE SOMUNCU DEMİR)

BOLU, JUNE 2024

XI + 107

In this study, it was aimed to introduce preservice preschool teachers to out-of-school learning environments and to determine their activity plans and opinions on the process of preparing out-of-school learning activities. The study group consisted of 26 pre-service preschool teachers studying at the Faculty of Education, Bolu Abant İzzet Baysal University, during the spring semester of the 2022-2023 academic year. A case study method, one of the qualitative research designs, was employed. Data collection tools included activity plans and a structured interview form prepared by the researcher. Due to the Maraş earthquake, the data collection process lasted eight weeks and was conducted online as part of remote education. After educational presentations by the researcher, the pre-service teachers were asked to visit one of the out-of-school learning environments in their respective cities, make observations, review the process of preparing activity plans, and prepare an activity plan. Additionally, a structured interview form was administered to the pre-service teachers to gain more detailed insights into their knowledge about out-of-school learning environments and their views on preparing activity plans. The qualitative data obtained were analyzed using descriptive analysis and content analysis methods. The research results revealed that out-of-school learning activities are significant in the preschool education process for promoting permanent learning, learning by doing and experiencing and learning through enjoyment. The pre-service teachers visited various out-of-school learning environments in their cities and prepared their activity plans accordingly. It was also found that the pre-service teachers experienced positive emotions such as excitement, happiness, and enjoyment during the process of preparing activity plans and that they intend to incorporate out-of-school learning environments into the educational process once they begin their professional careers. Considering these results, it is believed that providing pre-service teachers with experiences in out-of-school learning environments during their undergraduate education will be effective in encouraging them to include such activities in their professional practice.

KEYWORDS: Preschool Education Teacher Candidates, Out-Of-School Learning Environments, Out-Of-School Learning Activities

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	x
TEŞEKKÜR	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Problem Cümlesi	4
1.2.1 Alt Problemler	4
1.3 Araştırmanın Amacı.....	5
1.4 Araştırmanın Önemi	6
1.5 Sayıtlılar.....	8
1.6 Sınırlılıklar.....	8
1.7 Tanımlar.....	9
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ	
ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1 Formal, İnfomal ve Nonformal Öğrenme.....	10
2.2 Nonformal Öğrenme.....	12
2.3 Okul Dışı Öğrenme Ortamları	14
2.4 Okul Öncesi Dönemde Okul Dışı Öğrenme Ortamları.....	16
2.5 İlgili Araştırmalar	18
2.5.1 Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	18
2.5.2 Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	25
3. YÖNTEM.....	32
3.1 Araştırma Modeli.....	32
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	32
3.3 Veri Toplama Araçları.....	33
3.3.1 Etkinlik Planı	34
3.3.2 Yapılandırılmış Görüşme Formu	34
3.4 Verilerin Toplanması	35
3.5 Verilerin Analizi	41
3.5.1 Etik ile İlgili Hususlar	42
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	44
4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	51
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	66
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	72
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	78
5.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma	78
5.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma	79
5.3 Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma	85
5.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma	86
6. ÖNERİLER	89
7. KAYNAKLAR	90
8. EKLER	99

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1. İnformal, formal, okul dışı öğrenme ilişkisi (Salmi, 1993)	12
Şekil 2.2. Okul dışı öğrenme ortamları (Eshach, 2007).....	13
Şekil 3.1. MEB Okul öncesi eğitimi programı etkinlik planı formatı	34
Şekil 3.2. Uygulama süreci	37
Şekil 4.1. Etkinlik planında yer verilen etkinlik çeşitleri.....	55

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Formal, nonformal ve informal öğrenme farkları(Eshach, 2007) ...	11
Tablo 3.1. Öğretmen adaylarının demografik bilgileri frekans değerleri.....	33
Tablo 3.2. Yapılandırılmış görüşme formu	35
Tablo 3.3. Sunumda yer alan okul dışı öğrenme ortamı başlıkları.....	39
Tablo 3.4. Etkinlik planlarında yer alan başlıkların kontrol listesi	41
Tablo 3.5. Etik kurul bilgileri	43
Tablo 4.1. Okul dışı öğrenme etkinliklerinin okul öncesi eğitimde önemi	44
Tablo 4.2. Mesleğe başladıklarında okul dışı etkinliklere yer verme durumu .	48
Tablo 4.3. Etkinlik planı oluşturdıkları okul dışı öğrenme ortamları.....	52
Tablo 4.4. Etkinlik planlarında ele alınan gelişim alanları.....	56
Tablo 4.5. Etkinlik planlarında sözcüklere yer verme durumları.....	57
Tablo 4.6. Etkinlik planlarındaki materyallere yer verme durumları.....	58
Tablo 4.7. Etkinlik planlarında kullanılan yöntem ve teknikler.....	59
Tablo 4.8. Okul dışı öğrenme etkinliği planlarındaki değerlendirme başlığı...	60
Tablo 4.9. Etkinlik planlarındaki aile katılımına yer verilme durumları.....	62
Tablo 4.10. Etkinlik planlarında ele alınan yaş grupları	63
Tablo 4.11. Etkinlik planlarında yaş grubu tercih nedenleri	63
Tablo 4.12. Etkinlik planlarında yer verilen kavramlar	66
Tablo 4.13. Okul dışı öğrenme ortamları ve kullanılan kavramlar	68
Tablo 4.14. Etkinlik planlarında ele alınan kavramı seçme nedeni.....	70
Tablo 4.15. Etkinlik planı hazırlanırken hissedilen duygular.....	73
Tablo 4.16. Etkinlik planı hazırlanırken zorlanılan kısımlar.....	75

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TUBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Culturel Organizasyon

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimi sürecinde beni danışanı olarak kabul eden, tez yazma sürecim boyunca daima beni güdüleyen ve her zaman güler yüzüyle yanımda olan danışmanım Sayın Doç. Dr. Pelin AKSÜT ARSLAN'a yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecimde engin bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, samimiyeti ile desteğini esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi Naciye SOMUNCU DEMİR'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitiminin bana kazandırdığı, araştırma süreci boyunca beni her anlamda destekleyen canım -study body- ekibim Zeynep SİPAHİOĞLU, İnci Gözde ÖZÇİRA ve Rabia ÖRÜMCÜ ve güzel kızı Irmak başta olmak üzere varlığını hissettiğim arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Araştırmanın uygulama sürecini paylaştığım Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği adaylarına olumlu yaklaşımları ve ilgileri için teşekkür ederim.

Yoğun çalışma dönemimde daima beni destekleyen ve yanımda olan en büyük şansım canım anneme, bu dönemde yeteri kadar ilgi gösteremediğim beni anlayışla karşılayan değerli varlıklarım, canım çocuklarım Cihan Efe ve Ahmet Erim'e teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde olumlu yaklaşımlarıyla beni destekleyen, alttan alan, mutlu eden ve en önemlisi çalışma sürecimde çocuklarımıza ilgiyle bakan, hayat arkadaşım Cihat GÜN'e kalpten teşekkür ederim.

Tuğba GÜN

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; problem durumuna, problem cümlesine, araştırma sorularına, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, varsayımlara, sınırlılıklara, tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

İnsan yaşamının önemli ve kritik yılları okul öncesi döneme rastlamaktadır (Dalbudak, 2006). Okul öncesi dönem, bireyin yaşamında hızlı gelişim gösterdiği dönemlerinden biridir ve çocukların duygusal, bilişsel, bedensel, psikomotor, dil gelişimi ve öz bakım becerilerini kazanmalarını sağlayarak gelişimlerine destek olan, kişiliğin temellerinin atıldığı önemli bir süreçtir (Akduman, 2010; Avcı ve Toran, 2012). Bu bağlamda, çocukların gerçek veya gerçeğe yakın ortamlarda aktif olarak uygulamalı ve deneyimsel öğrenme süreçlerine katılmaları, öğrendiklerini çevreleriyle ilişkilendirebilmeleri ve sosyal olarak paylaşımda bulunabilmeleri gerekmektedir (Argon ve Akkaya, 2008; İnce ve Akcanca, 2021; Karamustafaoğlu vd., 2018; Tösten, 2020). Bu bağlamda sadece okul içi öğrenmelere değil, öğrenilenlerin gerçek dünya ile temasını sağlayan okul dışı öğrenme anlayışına da önem verilmelidir (Eshach, 2007).

Alanyazında okul dışı öğrenme; açık hava etkinlikleri, açık alan eğitimi (Ayotte-Beaudet vd., 2017), açık alan macera eğitimi (Higgins ve Nicol, 2002), nonformal eğitim, informal eğitim (Eshach, 2007), okul dışı eğitim (Salmi, 1993), dışarda eğitim, açık havada eğitim (Bunting, 2006), açık hava eğitimi, çevre eğitimi, koruma eğitimi, yerleşik açık hava okulu, açık hava rekreasyonu, açık hava uğraşları, macera eğitimi, deneyimsel eğitim ve çevresel yorumlama (Ford, 1986), açık hava eğitimi, açık hava öğretimi (Payne, 1985) gibi farklı ifadelerle kullanılmaktadır. Okul dışı öğrenme Bunting'e (2006) göre müfredattaki herhangi bir konuyu derinlemesine anlamak için sınıfın dışında çevre ile bağlantı kurularak uygulanan eğitimidir.

Okul dışı öğrenmelerin gerçekleştiği okul dışı öğrenme ortamları, eğitim programı dahilinde, öğrenim süreciyle bütünleştirilerek, derinlemesine inceleme imkanıyla beraber eğitim içeriklerini tamamlayıcı mekânları ve kurumları kapsar (Ertaş-Kılıç ve Şen, 2014).

Okul dışı öğrenme ortamlarında planlanan okul dışı öğrenme etkinlikleri, günlük eğitim akışı dahilinde yürütülen, sınıf dışında herhangi bir ortamda

uygulanabilen, planlı, programlı ve kazanımlarla ilişkilendirilmiş olarak gerçekleştirilen; çocukların planlanan kazanımlarını istendik davranışa dönüştürmelerini kolaylaştıracak ve çocukların gerçek ve somut tecrübeler edinmelerini sağlayacak etkinliklerdir (Ernst, 2014; Ertaş-Kılıç ve Şen, 2014). Etkinliklerin nihai amacına ulaşabilmesi için bu alanda eğitim almış öğretmenler tarafından hazırlanması gerekmektedir.

MEB tarafından 2019 yılında yayımlanan Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzları öğretmenlere rehber olarak sunulmuş ve bu sayede okul dışı öğrenme ortamları daha fazla fark edilmeye ve eğitim süreçlerinde daha etkin bir şekilde değerlendirilmeye başlanmıştır. Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu'nda, okul öncesi eğitimden lise düzeyine kadar her eğitim kademesinde programlarda yer alan kazanımların, okul dışı ortamlarla bağlantı kurularak kalıcı öğrenmeyi desteklemek amacıyla yapılan çalışmalar detaylı bir şekilde aktarılmıştır (Tayfur, 2022).

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu'nda okul dışı öğrenme ortamlarını şöyle tanımlanmıştır:

Eğitim/öğretim programları kapsamında yer alan konu ve kazanımlar doğrultusunda öğrencilerin kendi bölgelerinin üretim, kültür, sanat ve coğrafi kapasitesini keşfetmesine; bitki ve hayvan türlerini, yöresel özelliklerini, oyun ve folklorunu tanımasına; derslerle bütünleşik veya ders dışı etkinlik olarak yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine imkân sağlamak amacıyla eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği yerler (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019, s.3).

Okul dışı öğrenme ortamları kılavuzunda yer alan okul dışı öğrenme ortamları, devlet kurumlarına ait tüm müzeler ile tescilli özel müzeler, kamu kurumlarına ait bilim ve sanat merkezleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmiş tarihi ve kültürel alanlar, kamu kurumlarına ait kütüphaneler ile edebiyat müze kütüphaneleri, doğal sit alanları ve öğren yerleri, teknoparklar, ziyarete açık endüstriyel kuruluşlar, üniversiteler, milli, tematik park ve bahçeleri olarak belirtilmiştir (MEB, 2019). Ayrıca dijital ortamlar ve sanal geziler de okul dışı öğrenme ortamlarına eklenebilmektedir (MEB, 2024).

Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu (MEB, 2018, s.95) içeriğinde okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsedilmiş olup bu kapsamda okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim programlarında yer alan kazanımların eğitim

sürecine dahil edilerek etkin kullanılması için çalışma başlatılmıştır. Son zamanlarda tüm eğitim kademelerinde kullanımı artan ve eğitimdeki yeri önemli hale gelen okul dışı öğrenme ortamlarının sıklıkla tercih edildiği alanlardan biri de okul öncesi eğitimidir (Dere, 2022).

Alanyazına bakıldığında, okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri çocukların ekolojik ve sosyal dünyayı anlamasına, sağlıklı kişilik gelişimine sahip olmasına, aktif öğrenme ile kalıcı öğrenme imkanı sağlamasına (Phenice ve Griffiore, 2003); destek olmakla beraber motor alanı desteklediği (Fjørtoft ve Sageie, 2000), bilişsel ve sosyal alanı geliştirdiği (Abacı ve Usbaşı, 2010), fiziksel, kişisel-sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimi desteklediği (Anuradha, 2002), gözlem yapma, sınıflama ve ölçme becerileri desteklediği (Civelek ve Özyılmaz-Akamca, 2018), sosyal becerileri geliştirdiği (Kölemen, 2021) çocukların aktif, keşfetmeye dönük, meraklı, ilgi, dikkat ve öğrenme isteklerinin olduğu (Singal ve Swann, 2011), kavram gelişimini desteklediği (Şeker ve Savaş, 2023) ve akademik başarılarını artırdığı görülmektedir (Dağal ve Bayındır, 2016).

Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin çocukların gelişimine olumlu katkı sağladığını bilmesine rağmen, okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma konusunda bilgi eksikliği yaşadıklarını (Karamustafaoğlu vd., 2018; Kiviranta vd., 2024, Rojo-Ramos vd., 2021), bunun yanı sıra maddi imkanlar, veli kaygısı, bürokratik işlemler, sınıf yönetimi (Güngör ve Güloğlu-Demir, 2022), doğaya ulaşmakta yaşanan zorluklar (Kiviranta vd., 2024), ulaşım zorlukları, iklim koşulları ve aile isteksizliği (Yıldız, 2022) gibi nedenlerle bu tür ortamların kullanımının sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin alan gezisi pedagojisi ile okul dersleri arasında ilişki kurma konusunda eksiklikleri olduğu (Subramaniam vd., 2018), hava şartları, materyal eksikliği, okul dışı uygulamalarda bilgi ve deneyim eksikliği yaşadıkları (Jidovtseff vd., 2021), etkili okul dışı öğrenme etkinlikleri için eğitim ihtiyacı duydukları belirtilmektedir (Bulut, 2023). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik vurgunun sınırlı olduğu, okul öncesi eğitim programı ile öğrenme ortamları etkinlikleri arasında dar kapsamda bağlantı olduğu görülmüştür (Koçak, 2022).

Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmalarda, öğretmen adaylarının bu konuda istekli olduklarını fakat bilgi yetersizliği nedeniyle zorluk yaşadıkları, eğitim desteğine ihtiyaç duydukları (Shume ve Blatt, 2019) ve henüz eğitim-öğretim süreçleri devam ederken okul dışı

öğrenme ortamlarına yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesinin önemli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Fırat-Durdukoca, 2023). Yıldırım (2017), müzelerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının üniversitelerden beklentilerini; müzelere gezilerin düzenlenmesini, müzelere yönelik teşvik edici kampanyalar düzenlenmesini ve uzman kişilerin üniversiteye gelerek müzeler hakkında bilgilendirme yapması sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım (2017) lisans programında müze dersine yönelik zorunlu veya seçmeli derslerin eklenmesini önermiştir. Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik eğitim ihtiyaçlarının giderilebilmesi için karşılaşılabilecek sorunlar karşısında öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirerek örnek olaylar yaratılması önerilmektedir (Fırat-Durdukoca, 2023). Bu bağlamda üniversitelerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik bilgilendirme durumları ve teşvik edici kampanyaları, lisans programlarında okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik derslere yer vermeleri, öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin sahip olacağı deneyimler hazırbulunuşlukları artıracakı düşünülmektedir.

1.2 Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi ‘Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik öğretmen adaylarının hazırladıkları etkinlikler ve görüşleri nelerdir?’ Bu problem kapsamında incelenen alt problemler şu şekildedir:

1.2.1 Alt Problemler

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme etkinliklerine yer vermenin önemi ve mesleğe başladıklarında eğitim-öğretim sürecine dahil etme düşünceleri/görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmen adayları, okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarında hangi kavram ya da kavramlara yer vermişlerdir ve yer verme sebepleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3 Araştırmanın Amacı

Öğretmenler, okul dışı öğrenme ortamlarını eğitim sürecini zenginleştiren ve etkili kılan bir unsur olarak görmelerine rağmen, bu tür etkinlikleri yeterince kullanmamaktadırlar (Çiftçi ve Dikmenli, 2016; Dere, 2022; Selanik-Ay ve Erbasan, 2016; Şahin, 2023). Bu durumun nedenleri arasında öğretmenlerin okul dışı öğrenme etkinliklerinin planlanması ve uygulanması süreçlerinde yeterli bilgiye sahip olmaması, ayrıca maddi ve resmi işlemlerden ötürü isteksiz olmaları sayılabilir (Bozdoğan, 2017; Sarışan-Tungaç, 2015).

Bunun yanında okul dışı öğrenme etkinliklerinin amacına uygun ve verimli olması, doğru bir şekilde planlanması ve uygulanması, öğretmenlerin okul dışı öğrenme etkinlikleriyle ilgili alan bilgisi, planlama ve uygulama şekli, süreçte aktif olma isteklerine bağlı bulunmaktadır. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine ilişkin nitelikli bir donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Gelecekteki eğitimin niteliğini belirleyecek olan öğretmen adaylarının, okul dışı öğrenme etkinliklerine ilişkin edinecekleri deneyimleri, mesleki yaşantılarına başladıklarında eğitim süreçlerine dahil etme isteğinde bulunacaklardır (Saltoğlu, 2022).

Alanyazına bakıldığında, okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili sosyal bilimler, fen bilimleri, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi branşlarında; öğretmenler, öğretmen adayları, okul öncesi dönem çocukları, ilkokul ve ortaokul dönem çocukları, okul yöneticileri, veliler, okul dışı öğrenme ortamı yetkilileri gibi örneklem gruplarında akademik çalışmalar olduğu görülmektedir (Aladağ vd., 2014; Civelek ve Özyılmaz-Akamca, 2018; Cooper, 2015; Çıgırık, 2016; Davies, 1997; Elmas vd., 2021; Ertaş, 2012; Fjærtøft ve Sageie, 2000; Koçak, 2022; Saltoğlu, 2022; Yıldız, 2022). Ancak okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin hazırladıkları etkinlikler ve görüşlerine dayalı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik etkinlik planı hazırlama deneyimi sağlayarak, gelecek eğitim planlamalarında okul dışı öğrenme ortamlarına yer verme konusundaki bilgi ve deneyim eksikliğini gidermeyi hedeflemekte ve bu doğrultuda elde edilecek bulguların alanyazına katkı sağlamak amacıyla okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin görüşleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarını tanıtmak ve

okul dışı öğrenme etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin hazırladıkları etkinlik planları ve görüşlerini belirlemektir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Okul öncesi dönem, 0-6 yaş aralığını kapsayan bir dönemdir ve Piaget'in gelişim kuramında, işlemsel öncesi dönem olarak adlandırılan bu dönemde çocukların öğrenme ve keşfetme isteği en üst seviyededir (Bacanlı, 2011). Bu dönemde çocuklar öğrenme sürecine aktif katılarak gerçek dünyada yaparak yaşayarak öğrenirler ve bu sayede öğrenmeler kalıcı hale gelir (Tayfur, 2022). Okul öncesi dönem çocukların çevrelerinden gelen uyaranlara en açık olduğu dönem olarak nitelenebilir (Oktay, 2013). Bu dönemde çocuklara sunulan farklı uyaranlara sahip zengin öğrenme çevresi ile çocukların sahip oldukları içsel potansiyellerin ortaya çıkması sağlanabilmektedir (Kuru-Turaşlı, 2015). Çocukların sınıf içinde ve sınıf dışında farklı uyaranların yer aldığı, gerçek yaşamla somut etkileşim olanağına imkan veren, çevresi ile etkileşim içinde olup yaparak yaşayarak öğrenme ile potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerini sağlayan ortamlara yer verilmelidir (Argon ve Akkaya, 2008). Okul dışı öğrenme ortamları, çocukların etkileşimde bulunabileceği çeşitli ve uyaran bakımından zengin ortamlar sunarak geleneksel eğitim ortamlarından farklılık gösterir ve bu sayede çocukların ilgisini çekerek eğitim sürecine gönüllü ve aktif katılımlarını teşvik eder (Civelek ve Özyılmaz-Akamca, 2018; Tösten, 2020). Şahin (2023) okul dışı öğrenme ortamlarının, çocukların gözlem yapma ve yaratıcı düşünme gibi bilişsel gelişimine, toplumsal kuralların farkına vararak sosyal gelişimine, kendini ifade etme ve yeni sözcüklerin öğrenilmesi açısından dil gelişimine, büyük ve küçük kasları destekleyici yönüyle motor gelişimine ve günlük yaşam becerilerinin kazandırılması açısından öz bakım becerileri alanında katkılarının olduğunu belirtmiştir. Valentini ve Bartolucci (2019) okul dışı öğrenme ortamlarının okul öncesi dönemindeki çocukların motor gelişimine katkı sağladığını, Uludağ (2017) çocukların bilimsel süreç becerilerini olumlu yönde desteklediğini ifade etmiştir. Usbaş (2010), okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların sosyal-duygusal ve bilişsel gelişiminin desteklediği ve öğrenilenlerin daha kalıcı olduğunu belirtmiştir.

Bu bağlamda okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların bakış açılarını geliştiren, eleştirel düşüncelerini sağlayarak problem çözme becerilerini artıran, yaratıcılığını gelişmesine fırsat veren, çocukların sosyalleşmesine ve eğlenerek öğrenmesine imkan veren ortamlar olduğu söylenebilir.

Alanyazında öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını çeşitli sebeplere bağlı olarak yeteri kadar kullanmadıkları görülmektedir. Tatar ve Bağrıyanık (2012) fen bilgisi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin zamanın sınırlı olması, maddi yetersizlik, bilgi ve güven eksiklikleri, plan hazırlamanın detaylı çalışma gerektirmesi, öğrenci sorumluluğunu üstlenmek istemedikleri ve aktiviteleri uygulamak konusundaki isteksizliklerini ortaya koymuşlardır. Bunun yanında yapılan çalışmalarda farklı branşlarda çalışan öğretmenlerin sağlık, güvenlik, kaynak eksikliği, iş yükünün artması, kalabalık sınıf mevcutları, idari ve veli izinleri gibi prosedürlerin olması sebebiyle okul dışı öğrenme ortamlarının daha az kullanıldığı görülmektedir (Bozdoğan, 2008; Karademir, 2013; Ocak ve Korkmaz, 2018). Okul öncesi öğretmenleri sınıf yönetimi zorluğu, olanakların yetersizliği, maddi imkanlar, zaman kısıtlılığı, ulaşım sorunları, idareci kaynaklı sebepler, velilerin izin vermemesi, izin alma süreçlerinin uzunluğu ve iklim koşullarının uygun olmaması sebepleri ile okul dışı öğrenme ortamlarını daha az kullandıkları görülmektedir (Dere ve Çiftçi, 2018; Ernst, 2013; Fırat-Durdukoca, 2023; Güngör ve Güloğlu-Demir, 2022; Jidovtseff vd., 2021; Karamustafaoğlu vd., 2018; Tutkun vd., 2019; Yıldız, 2022). Bu bağlamda öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarına eğitim-öğretim süreçlerinde yeteri kadar yer veremedikleri dolayısıyla okul öncesi dönemi çocuklarının bu ortamlardan yeteri kadar yararlanamadıkları söylenebilir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin deneyimde bulundukları araştırmaların sonucunda eğitim alanında yeterliliklerinin, özgüvenlerinin (Duruk vd., 2018; Kisiel, 2013; Olson vd., 2001), dersi planlama (Aslan ve Gangal, 2023; Çetinkaya, 2023), uygulama ve değerlendirme konularında geliştiklerinin (Saltoğlu, 2022), sınıf yönetimi konularında becerilerinin arttığı, yaratıcılıklarının geliştiğinin (Aslan ve Gangal, 2023), öğretim yöntemlerini genişlettiğinin (Saltoğlu, 2022) ve teori ile uygulama arasındaki bağlantıları deneyimleyerek yeterliliklerinin arttığı görülmüştür (Anderson vd., 2006).

Ayrıca okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalarda öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik isteklerinin olduğu (Barrable, 2022; Torquati ve Ernst, 2013), planlama, uygulama ve değerlendirme aşamasında, zamanı etkin kullanma ve sınıf yönetimi konularında (Fırat-

Durdukoca, 2023), okul dışı öğrenme ortamı ile okul dersleri arasında ilişki kurmak konusunda bilgi eksikliklerinin (Subramaniam vd., 2018) olduğu dolayısıyla bu konuda eğitime ihtiyaç duydukları sonuçlarına ulaşılmıştır (Carrier, 2009; Fırat-Durdukoca, 2023; Shume ve Blatt, 2019; Subramaniam vd., 2018).

Çocukların okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanabilmesi için öğretmenlerin bu alanda yeterli bilgiye ve deneyime sahip olmaları önemlidir. Türkmen (2018)'in dört farklı branştaki ortaokul öğretmenleri ile yaptığı çalışmanın sonucunda, öğretmenler okul dışı öğrenme ortamları hakkında var olan bilgilerini, lisans eğitimlerinde “eğitim bilimleri giriş” ve “öğretim ilke yöntemleri” derslerinden elde etmiştir. Bu araştırmanın örneklemini oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının, lisans eğitimlerine devam etmekte oldukları Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Okul Öncesi Eğitim Bölümü ders programında Okul Dışı Öğrenme Ortamları adlı dersin seçmeli ders olarak yer aldığı görülmektedir. Tal (2001), okul dışı öğrenme etkinliklerinin öğretmen yetiştirme programı ve derslerine dahil edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bu araştırma ile okul dışı öğrenme ortamlarını öğretmenlerin uygulama konusundaki çekimserliklerinin sebebi olan bilgi eksikliği, prosedür işlemleri, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarına ilişkin bilgiler öğretmen adaylarına aktarılmaya çalışılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin bilgi sahibi olmaları ve etkinlik planı hazırlama konusundaki deneyimleri kendilerine olan güvenlerini arttıracaktır. Öğretmen adaylarının meslek yaşantılarında okul dışı öğrenmeye yer vermeleri eğitim-öğretimin kaliteli ve verimli olmasını sağlayarak çocuklar için etkin ve kalıcı öğrenme gerçekleşecektir.

1.5 Sayıtlar

Araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak katılan okul öncesi öğretmen adaylarının veri toplama sürecinde gerçek ve dürüst cevaplar vererek, uygulama sürecinde içten ve samimi davranışlar sergilediği varsayılmıştır.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümü' ne devam eden 3.sınıfta öğrenim gören 26 öğretmen adayı ile sınırlıdır.

Araştırma sürecinde eğitim-öğretimin uzaktan eğitim şeklinde devam etmesi sebebiyle araştırmanın verileri çevrimiçi olarak toplanmıştır.

1.7 Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: “0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı ve çevre imkanları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitimin bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim sürecidir” (MEB, 1993, s.233).

Okul dışı öğrenme: Genel olarak tanımlandığında okul dışı öğrenme, okul dışında her yerde gerçekleştirilen öğrenmedir (Ford, 1986).

Okul dışı öğrenme ortamı: Öğretmen adayları tarafından tercih edilen okul dışı öğrenme ortamları müzeler, kütüphaneler, rekreasyon alanları (esnaf, bahçe, oyun parkı), akvaryum, planetaryum, botanik bahçeler, hayvanat bahçesi, arboretum ve diğer mekanlar (semt pazarı, ters ev) dır.

Okul dışı öğrenme etkinlik planı: Okul öncesi öğretmen adayları tarafından nonformal öğrenme ortamlarına yönelik hazırlanan etkinliklerdir.

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde formal, informal ve nonformal öğrenme, okul dışı öğrenme, okul dışı öğrenme ortamları, okul öncesi dönemde okul dışı öğrenme ortamları, okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri planlama ve ilgili araştırmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1 Formal, İnfomal ve Nonformal Öğrenme

19. yüzyıldan bu yana toplumun eğitimi, belirli bir zaman ve mekân sınırları olan okullar sayesinde geliştirilmeye çalışılmaktadır (Şen, 2019). Okullarda verilen eğitim belli zaman aralıklarında planlı ve programlı olarak yürütülen (Laçın-Şimşek, 2011), yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınarak sistematize edilmiş bir takım kazanımların öğrenilmesi hedeflenen çalışmalardır. Okullar ve çeşitli eğitim merkezleri tarafından müfredat planı doğrultusunda gerçekleştirilen öğrenmeler formal öğrenme olarak adlandırılır (Şen, 2019).

Daima öğrenen ve öğrendiklerini hayatına yansıtan bireyler yalnızca okulda değil, doğumundan itibaren çevresinde bulunan ailesinden, arkadaşlarından, iletişimde bulunduğu kişi ve kurumlardan, tiyatro ve sinemalardan, çeşitli kitle iletişim araçlarından öğrenmeye devam eder (Türkmen, 2010, s.47). Bireyin yaşamı boyunca çevre ile etkileşimi sonucunda gerçekleşen ve kasıtlı olmayarak gerçekleştirdiği planlanmamış öğrenmeler informal öğrenmelerdir (Laçın-Şimşek, 2011; Tudor, 2013). Daha geniş bir ifadeyle, informal öğrenme bireyin organize edilmemiş, istendik davranış dışında tesadüf sonucu gerçekleşen, kontrolsüz etkileşimler gerektiren ve öğrenme sonucunun olumlu ya da olumsuz olarak sonuçlanabildiği öğrenmelerdir (Şeker, 2017). Bu bağlamda informal öğrenme kişinin kendisinin başlattığı ve yönettiği, süresi belli olmayan, bireysel öğrenme stillerinin kullanıldığı öğrenmedir (Yavuz, 2012). Ayrıca informal öğrenme kişilerin topluma uyumu ve anlamlandırma gayreti kapsamında yapılan faaliyetleri içerir. Bu tanımlar bağlamında bireyin ailesi, sosyal çevresi, etkileşimde olduğu kurum ve kuruluşlar, alışveriş yaptığı yerler, seyahat ettiği mekanlar, ziyarette bulunduğu resmi ve gayri resmi ortamların informal öğrenmenin gerçekleştiği ortamlar olduğu çıkarımında bulunabiliriz (Laçın-Şimşek, 2011).

Eshach (2006), öğrenmeyi okul içinde ve okul dışında olmak üzere ikiye ayırmıştır. Okul içinde gerçekleşen öğrenmeyi formal öğrenme, okul dışında gerçekleşen öğrenmeyi nonformal öğrenme olarak tanımlamıştır. Buna göre nonformal öğrenme, formal öğrenme ve informal öğrenme arasında okul dışı ortamlarda planlanmış öğrenmedir. Nonformal öğrenme, okul dışındaki kurumlarda yapılandırılmış, sistematik ve genellikle gönüllülük çerçevesinde gerçekleşen öğrenme faaliyetidir (Eshach, 2006).

Eshach (2007), formal, nonformal ve informal öğrenme arasındaki farklılık ve benzerlikleri bir tablo ile maddeleştirmiştir.

Tablo 2.1. Formal, nonformal ve informal öğrenme farkları(Eshach, 2007)

Formal Öğrenme	Nonformal Öğrenme	İnformal Öğrenme
Sıklıkla okulda	Okul dışı ortamlarda	Her yerde
Baskıcı olabilir	Genellikle destekleyici	Destekleyici
Yapılandırılmış	Yapılandırılmış	Yapılandırılmamış
Genellikle planlı	Genellikle planlı	Plansız
Motivasyon genellikle dışsal	Motivasyon dışsal da olabilir içsel de	Motivasyon çoğunlukla içsel
Zorunlu	Genellikle gönüllü	Gönüllü
Öğretmen liderliğinde	Öğretmen rehberliğinde olabilir	Öğrenen liderliğinde
Öğrenmeler değerlendirilir	Öğrenmeler genellikle değerlendirilmez	Öğrenmeler değerlendirilmez
Sıralıdır	Genellikle sıralı değildir	Sıralı değildir

Tablo 2.1.'de görüldüğü üzere formal öğrenme ve informal öğrenme birbirlerinin karşıtı özelliklere sahip olup aralarında benzerlik bulunmamaktadır. Formal ve nonformal öğrenme arasındaki benzerlikler iki öğrenmeninde yapılandırılmış ve genellikle planlı olmasıdır. Nonformal ve informal öğrenme arasındaki benzerliklerin destekleyici öğrenme, motivasyon içsel olması, gönüllülük içermesi, öğrenilenlerin değerlendirilmemesi ve sıralı olmaması olduğu görülmektedir.

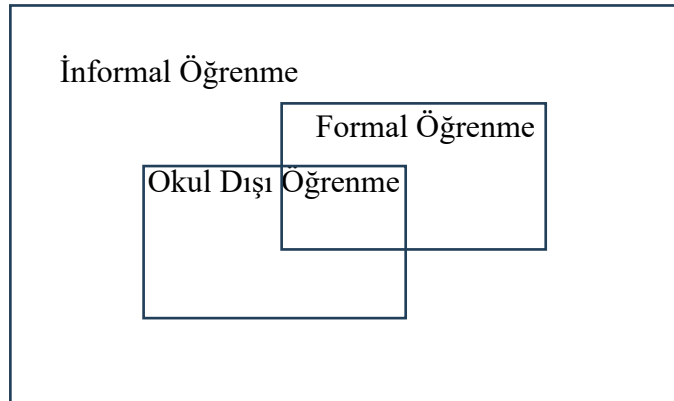
Nonformal öğrenme, informal öğrenme ortamlarının, formal öğrenme müfredatına uygun olarak eğitim programının öğretmen rehberliğinde kullanılmasıdır (Ertaş, 2012). Nonformal öğrenmede, formal öğrenmede olduğu gibi öğretme amaçlanmaktadır ancak formal öğrenmede yer alan değerlendirme şekilleri nonformal öğrenmede bulunmadığından dolayı değerlendirme kaygısı yaşanmamaktadır. Nonformal öğrenme, çocukların kendi özdüzenlemelerine uygun

şekilde öğretime katılmalarından dolayı daha esnek bir öğrenme metodudur (Rogers, 2014). Alanyazın incelendiğinde nonformal öğrenme ifadesinin dışında okul dışı öğrenme (Alleman ve Brophy, 1994; Eshach, 2007; Mayer, 1997) ifadesinin yer aldığı görülmektedir.

2.2 Nonformal Öğrenme

Nonformal yani okul dışı öğrenme, okul bahçesinde, okul çevresinde ya da okul dışında yapılan, hedeflenen etkinliklere ve kazanımlara ulaşmayı amaçlayan öğrenmedir. Bu tanımdan farklı olarak, okul süresi içinde eğitim programına bağlı olarak sınıf duvarlarını aşarak verilen eğitim okul dışı öğrenme olarak tanımlanabilmektedir. Okul dışı öğrenme literatürde farklı tanımlamalarda yer almıştır. Okul dışı öğrenmeyi Payne (1985), sınıf içinde uygulaması zor veya imkansız olan müfredatın, doğrudan ve konuyla ilgili etkinliklere öğrencilerin dahil edilmesi olarak tanımlamaktadır. Ford (1986) genel olarak okul dışı öğrenmeyi, okul dışında herhangi bir yerde gerçekleşen öğrenme olarak tanımlar. Salmi (1993) ise eğitim süresi dahilinde, planlanan müfredata uygun olarak okul binası dışındaki ortamların ve kurumların öğretime dahil edilmesi olarak tanımlamaktadır.

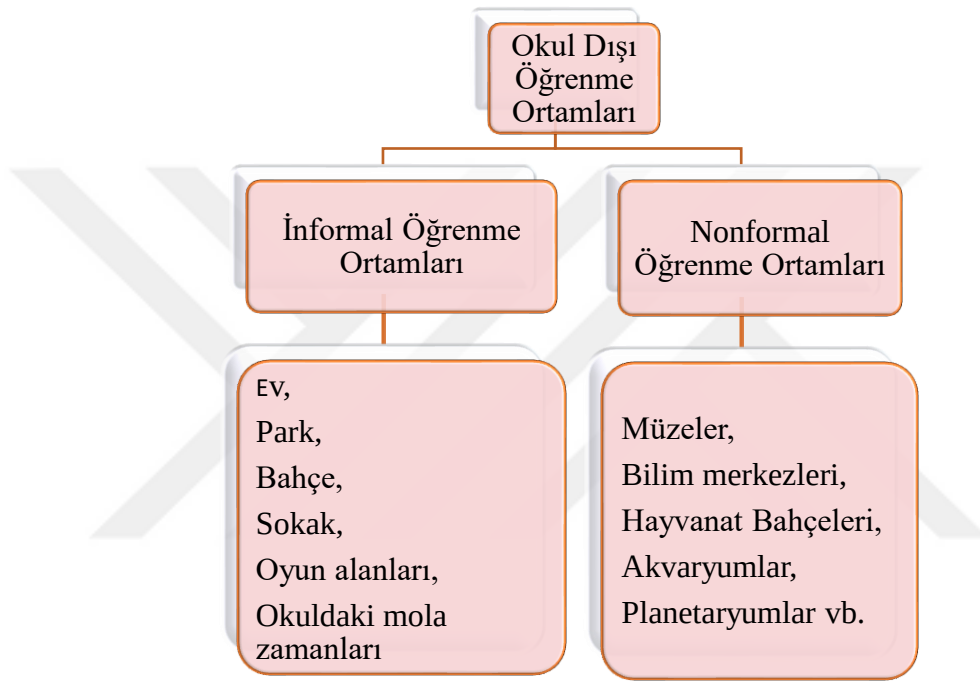
Salmi (1993)'ye göre okul dışı öğrenme, Şekil 2.1.'de görüldüğü gibi örgün eğitim dahilinde yaygın eğitim ortamlarını kullanır. Bu bağlamda okul dışı öğrenme, formal eğitim ve informal eğitim arasında bir bağlantı oluşturmaktadır.

Şekil 2.1. İnfomal, formal, okul dışı öğrenme ilişkisi (Salmi, 1993)

Benzer ifadelere yer veren Eshach (2007), literatürde okul dışı öğrenme ve informal öğrenmenin birbirini yerine kullanmasının doğru olmadığını, okul dışı öğrenmenin informal ve nonformal öğrenme arasında olduğunu ifade etmektedir

(Eshach, 2007). Informal öğrenme bireyin yaşamında planlı ya da plansız kendiliğinden ortaya çıkan öğrenmeleri kapsar. Ev, park, bahçe, sokak, oyun alanları ve çocukların birbiri ile fazlaca etkileşimde bulundukları okuldaki mola zamanları informal öğrenme ortamlarından bazılarıdır. Müzeler, bilim merkezleri, hayvanat bahçeleri, akvaryumlar, planetaryumlar gibi yerler, eğitim amaçlı ziyaret edildiklerinde nonformal öğrenme gerçekleşir. Nonformal öğrenme ortamlarına yapılan ziyaretler genellikle öncesinde hazırlık barındırır (Eshach, 2007).

Şekil 2.2. Okul dışı öğrenme ortamları (Eshach, 2007)

Okul dışı öğrenme, okul binası sınırları dışında kalan çevre, kurum, şahıs ve kaynakları kapsayan, planlı ve uyarlanabilir şekilde gerçekleşen, formal eğitimi destekleyen öğrenmedir (Eshach, 2006). Bu öğrenme metodu, okul müfredatına uygun olarak hazırlanan içeriklere uygun şekilde düzenlenmelidir. Öğretmen rehberliğinde, öğrenciler doğal çevre ile bağlantı kurar, hedeflenen kazanımlara ulaşırken öğrenme sorumluluğu alır (Salmi, 1993). Okul dışı öğrenmeler, öğrenme yöntemleri çeşitlendirilerek, öğrencilerin bireysel öğrenmelerine olanak tanır. Okul dışı öğrenme öğrencilerin öğretmenleri ile sınıf ortamı dışında sosyal ilişkilerinin gelişimine katkı sağlar (Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

2.3 Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Okul Bahçeleri: Mekân olarak okulumuza en yakın ve kolay ulaşılabilir okul dışı öğrenme ortamı okul bahçeleridir. Okul bahçeleri öğrencilerin keyif alarak araştırma, inceleme yaptıkları çeşitli etkinlik türlerinin gerçekleştirilebileceği ortamlardır. Okul bahçeleri öğrencilerin, oyun oynarken ve inceleme yaparken sosyal ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlar. Okul bahçeleri iyi organize edildiğinde öğrenciler için öğrenmeyi kolaylaştıran önemli bir fırsat haline gelebilmektedir (Durel, 2019).

Müzeler: Müzeler, çeşitli eserlerin toplandığı, korunduğu, araştırıldığı ve toplumun gelişimine hizmet eden kurum olup eserler kurallara uygun şekilde düzenlenir ve korunur (Gürbey vd., 2020). Okul dışı öğrenme ortamı olarak kullanılan müzeler, katılımcının bilgisini artırmak amacıyla farklı değer ve kavramlardan başlanarak, pedagojik yöntemlerle yürütülen kültürlenme sürecidir (Çakır-İlhan, 2019).

Müzeler UNESCO'nun 1958 tarihli Brezilya bölgesel seminerinde; sanat müzeleri, modern sanat müzeleri, arkeoloji ve tarih müzesi, etnografya ve folklor müzesi, doğa bilimleri müzesi, bilim ve teknoloji müzesi, bölge müzesi, ihtisas müzesi, üniversite müzesi olmak üzere dokuz grup halinde incelenmiştir. Koleksiyonlarına göre müzeler; genel müzeler, arkeoloji müzeleri, sanat müzeleri, tarih müzeleri, etnografya müzeleri, doğa tarihi ve jeoloji müzeleri, bilim müzeleri, planetaryumlar, endüstri müzeleri, ekonomüzeler olarak gruplandırılmaktadır. Bağlı oldukları kurumlara göre müzeler; devlet müzeleri, belediye müzeleri, özel müzeler, vakıf müzeleri, eğitim kuruluşlarına bağlı müzeler, askeri müzelerdir. Koleksiyonlarını sergiledikleri mekânlarına göre müzeler; açık hava müzeleri, anıt müzeler, müze evler olarak gruplandırılmaktadır (Çakır-İlhan, 2019, s.27-30).

Hayvanat Bahçeleri: Çeşitli cinslere ait hayvanların, doğal yaşam şartlarına uygun bir şekilde alanlar hazırlanarak sergilendiği ortamlardır. Hayvanat bahçeleri, iyi bir planlama yapıldığında çocukların eğitim sürecine aktif katılımını sağlayarak, eğlenerek, farkına varmadan ve kalıcı öğrenmelerine imkân tanımaktadır (Balkan-Kıyıcı, 2011).

Bilim Merkezleri: Bilim merkezleri, farklı yaş gruplarından, farklı birikime sahip bireyleri bilimle buluşturmayı, bilim ve teknolojiyi anlaşılır ve ulaşılır kılmayı, bilim ve teknolojinin önemini toplum gözünde artırmayı, deneysel ve uygulamalı etkinlikler ile bilim ve teknoloji alanında farkındalık yaratmayı,

bireyleri denemeye ve keşfetmeye teşvik etmeyi amaçlayan ortamlardır (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu [TUBİTAK], 2019). Bilim merkezlerine ziyaret bireysel olabileceği gibi bir öğretmen ya da rehber eşliğinde de gerçekleştirilebilir. Bu sayede bilim merkezlerinde istenilen öğrenmeler gerçekleştirilebilir (Yener, 2017).

Akvaryumlar: Tuzlu veya tatlı suda yaşayan farklı türde hayvanların ve bitki çeşitliliğinin ziyaretçiler tarafından izlenebilmesine imkân tanıyan ortamlardır. Ayrıca akvaryumlar su altı hayvanlarının çoğalmasına ve korunmasına olanak sağlar. Akvaryumlar deniz canlıları konusunda farkındalık ve koruma bilinci geliştirmeye yardım etmeleri yanında, bilimsel bilgi kazandırma konusunda oldukça etkili okul dışı öğrenme ortamlarındandır (Oktay, 2019).

Planetaryumlar: Gök cisimlerinin hareketleri, neden oldukları değişimler ve olayların özel projektörlerle bir kubbe yüzeyine yansıtıldığı, eğitim-öğretim ve eğlence amaçlı kullanılan yapılardır (Şentürk, 2019). Sınıf ortamında anlaşılması çok zor olan bir konunun anlaşılmasını kolaylaştırdığı bilimsel konularda sistematik pek çok bilginin sunulmasıyla eğitimin kalitesini ve alınan verimi artırmaya yardımcıdır (Ertaş ve Şen, 2011).

Kütüphaneler: Baskılı ürünlerin saklandığı, elde edilen bilgilerin toplandığı, depolandığı ve dağıtıldığı hizmet işletmeleridir. Kütüphaneler her türlü kayıtlı bilgi kaynağını bilgi gereksinimi olan bireylere sunar. Bu ortamlar çocukların hayat boyu devam edebilecek okuma sevgisi ve isteğinin oluşmasına katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2008). Ayrıca kütüphaneler sınırlı kitaba sahip olan okul, kreş, etüt merkezleri gibi eğitim merkezlerinin eğitim kalitesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Botanik Bahçeleri ve Arboretumlar: Otsu ve odunsu bitkilerin bir arada yetiştirildiği, incelendiği, korunduğu; bitkiler arası akrabalık ilişkileri incelemek, bitkilerin özelliklerini yansıtmak amaçlı olarak kullanılan bir nevi canlı müze görünümlü bahçelerdir (Köseoğlu ve Mercan, 2019; Nuhoglu, 2011). Arboretumlar, ağaç, çalı ve sarıcı bitkiler gibi odunsu bitkilerin yer aldığı canlı bir koleksiyon bahçesi olarak tanımlanmaktadır (Köseoğlu ve Mercan, 2019). Bu ortamlar bireylere doğa sevgisini aşılamak, bitki türlerini tanıtmak ve estetik gereksinimleri karşılamak açısından önemlidir.

Milli Parklar: 1983 yılında çıkarılan Milli Parklar Kanunu içerisinde milli parklar, bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii

ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları olarak tanımlanmaktadır (Milli Parklar Kanunu, 1983). Milli parklar farklı kaynak değerlere sahip koruma alanlarıdır. Bu ortamlarda doğal biyolojik çeşitliliği korumak ve çevresel süreçleri desteklemek, eğitim ve rekreasyonu teşvik etmek öncelikli hedeftir (Ertaş-Kılıç, 2019).

Sanayi Kuruluşları: Sanayi, ham maddeleri kullanarak ihtiyaçlara yönelik ülke ekonomisine doğrudan katkı sağlayan kimya, sağlık, gıda, enerji, otomotiv, tekstil gibi çeşitli alanlarda hizmet veren kurumlardır (Atabek-Yiğit, 2011). Sanayi kuruluşlarında gerçekleşecek eğitimler konu ve kavramlarla etkileşime geçerek birebir tecrübede bulunma imkânı bulur. Ayrıca öğrencilerin akademik başarılarının artmasına, bilgiyi keşfedip birebir öğrenmelerini sağlamaktadır (Bakioğlu ve Karamustafaoğlu, 2017).

2.4 Okul Öncesi Dönemde Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Okul dışı öğrenme ortamları çocukların dikkatlerine, ilgilerine ve isteklerine göre katılım imkânı sağlayan zengin uyarıcılar içeren eğitim ortamlarıdır (İnce ve Akcanca, 2021). Bu ortamlarda çocuklar, eğitim sürecinde aktif şekilde yer alır, yaparak-yaşayarak deneyimleme imkânı elde eder, çevresi ile etkileşimde bulunur ve sosyal boyutta, sorumluluk, iş birliği, grup paylaşımı, olumlu iletişim gibi prososyal davranış kazanımları elde ederler (Aydoğdu, 2022; Kölemen, 2021).

Cooper (2015), çocuklar için doğal açık hava oyun ve öğrenme ortamlarının faydalarını şöyle sıralamıştır:

- Öz düzenlemeyi geliştirir.
- Fiziksel uygunluğu ve kaba motor gelişimini geliştirir.
- Beslenmeyi iyileştirir.
- Görme yeteneğini geliştirir.
- Bilişsel gelişimi destekler.
- Akademik performansı artırır.
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu semptomlarını azaltır ve konsantrasyonu artırır.
- Kendine güveni artırır.
- Ekosistemlerin, gıda sistemlerinin ve çevresel süreçlerin anlaşılmasını ve takdir edilmesini sağlar.

Bu gerekçelere dayanarak okul öncesi dönemde okul dışı öğrenme ortamlarına yer vermek önem arz etmektedir. 21. yüzyılda sorgulayan, eleştiren, problem çözen, bilimsel becerilere sahip çocuklar yetiştirmek amacıyla öğretmenler, bilgileri sunmaktan kaçınıp, bilgiyi elde etme kazanımlarını içeren eğitim ortamları kullanmalıdırlar (Civelek ve Özyılmaz-Akamca, 2018). Bu bağlamda farklı yöntem ve tekniklerle hazırlanan öğrenim sürecinde, çocukların istekle katılıp sürdürebildiği etkinliklerle deneyimleyerek öğrenmelerine fırsat tanıyan, çevreleriyle etkileşimde bulunarak sosyal becerilerini geliştirdikleri okul dışı öğrenme ortamlarına yer verilmelidir (Aydoğdu, 2022; İnce ve Akcamca, 2021).

Okul öncesi dönemde önemli bir yere sahip olan okul dışı öğrenme ortamları, pedagojik olarak çocukların gelişimine önemli katkılar sağladığından ötürü öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenin ele alacağı kazanımlar doğrultusunda uygun okul dışı öğrenme ortamını belirlemesi, çocuklara uygun içeriklerle etkinliği planlaması, planlanan okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmesi ve okul dışı öğrenme etkinliklerini aktif olarak yürütmesi gerekmektedir (Bostan-Sarıoğlu ve Küçüközer, 2017; Ocak ve Korkmaz, 2018). Bu doğrultuda teorik bilgi ile gerçek yaşam ilişkisini çocuğun kazanmasında rehber olan okul öncesi öğretmenlerinin, okul dışı öğrenme ortamlarına ait etkinlikleri hazırlama ve uygulamada yeterli olmaları gerekir (Aksüt ve Çavuş-Güngören, 2021).

Milli Eğitim Bakanlığı okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik çalışmalarını, Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzları ile öğretmenlerin programda yer alan kazanımlar doğrultusunda bu ortamları eğitim planlarında kullanmaları, yakından tanımaları ve öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine katkı sağlamak amacıyla hazırlamıştır. Bu kılavuzlarda okul öncesi eğitiminde ele alabilecekleri okul dışı öğrenme ortamları il bazında tanıtılmış olup öğretmenlere rehberlik etmektedir. 2019 yılından bu zamana kadar okul dışı öğrenme ortamlarını kullanmaları okul öncesi öğretmenlerinin inisiyatiflerine bırakılmıştır. 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı ile okul dışı öğrenme etkinlikleri okul öncesi eğitimde teorik olarak yerini almıştır. Güncellenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'yla (MEB, 2024) beraber okul dışı öğrenme etkinlikleri, yeni programda öğrenme merkezleri başlığı altında 'açık hava öğrenme merkezi' ve 'okul dışı öğrenme ortamları' başlıklarında yer almıştır (MEB, 2024). Bu sayede okul dışı öğrenme

ortamlarına verilen önem artmış ve öğretmenlerin eğitim planlamalarında yer vermeleri zorunlu hale getirilmiştir.

2.5 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde alanyazında yer alan okul öncesi dönemde okul dışı öğrenme ve okul dışı öğrenme ortamları ile bağlantılı yurt içinde ve yurt dışında gerçekleşen çalışmalara yer verilmiştir.

2.5.1 Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Abacı ve Usbaşı (2010) yaptıkları çalışmada Marmara Üniveristesi Bilimsel Araştırma Proje Kurulu tarafından hazırlanan proje kapsamında okul öncesi eğitimde müzelerden yararlanma programının etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini İstanbul'da özel bir anaokulunda öğrenim gören 42 çocuk oluşturmuştur. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemleri ile yürütülmüştür. Deney grubu öğrencilerine 11 haftalık Okul Öncesi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Programı uygulanmıştır. Araştırmada deney grubunun kontrol grubuna göre bilişsel, sosyal anlamda olumlu anlamlı fark olduğu ve proje sonunda daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Dağal ve Bayındır (2016), okul öncesi dönem çocukları ile yapılan müze gezilerinin çocukların müze gezilerine karşı gösterdikleri olumlu duygu durumu ve bilgi düzeyi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladıkları çalışmaya 58 çocuk ve 10 okul öncesi öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma nitel araştırma modeline uygun olarak yürütülmüştür. Katılımcılarla gezi öncesi ve gezi sonrası yapılan görüşmeler sonucunda çocukların müze gezilerine katılma konusunda olumlu duygular besledikleri, gezilere katılmanın çocukların bilgi düzeylerine olumlu etkisi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının gözlemlerine göre çocuklar müze gezilerinden keyif aldıkları, inceleme yaparken farklı sorular yönlendirerek ilgilerinin arttığı aktarılmıştır.

Bostan-Sarioğlu ve Küçüközer (2017) çalıştığı araştırmada, fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerini incelemiştir. Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin batı bölgesinde yer alan Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nde okuyan 100 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma tarama araştırması olup altı açık uçlu sorudan oluşan ölçek kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adayları kurs, etüt merkezleri, ev ortamı, müze, park, doğal yaşam alanları ve okul bahçesini okul dışı öğrenme ortamları olarak belirtmiş olup okul dışı öğrenme ortamlarının günlük yaşam ile ilişkilendirmek için

uygun olacağını belirtmiştir. Öğretmen adayları okul dışı öğrenme ortamlarının kalıcı öğrenmede etkili olduğunu belirtmiştir.

Yıldırım (2017) yaptığı çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının müzelerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde öğrenimine devam 21 sınıf öğretmeni adayı oluşturmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yürütülüp veriler açık uçlu sorular şeklinde toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adayları müzeleri öğrenmeyi kolaylaştıran mekanlar olarak görmektedir. Müzelerin eğitim amaçlı kullanılması için üniversitelerin müzeler hakkında bilgilendirme yapması, müzelere ulaşım konusunda uyarılama yapması, müzelere teşvik edici kampanyalar düzenlemesi beklentilerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Civelek ve Özyılmaz-Akamca (2018), yaptıkları çalışmada açık ortam etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada altı yaş grubundan 14 çocuk katılımıyla ön test-son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sonuçlar arasında açık alan etkinliklerinin çocukların gözlem yapma, sınıflama ve ölçme becerilerini geliştirmede sınıf içi etkinliklerden daha etkili olduğu görülürken, açık alan etkinliklerinin çocukların tahmin etme ve sonuç çıkarma becerilerini geliştirmede sınıf içi etkinliklerden daha etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Duruk vd. (2018), yaptıkları çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamındaki deneyimlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Güneydoğu bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinde, öğrenimine devam eden ve okul dışı öğrenim dersini almış 32 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim deseni ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğretmen adayları okul dışı öğrenme ortamlarının fen bilgisi dersine ve öğrencilere katkı sağlayacağını, okul dışı öğrenmenin etkili eğitim süreci olması için öğretim programları ile ilişkilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına gezi planlaması konusunda bilgilerinin ve özgüvenlerinin arttığı görülmüştür.

Karamustafaoğlu vd. (2018) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerini tespit etmek ve okul dışı öğrenme etkinliklerinin çocuklara sağladığı faydalar konusundaki

fikirlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Amasya ilinde görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış mülakat formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul dışı öğrenme ortamlarında çocukların çeşitli gelişim alanlarını (bilişsel, duyuşsal, psikomotor) olumlu yönde etkiledikleri, öğretmenlerin etkili okul dışı öğrenme etkinlikleri için eğitime ihtiyaç duydukları, okul dışı öğrenme etkinlikleri olarak yetersizliği gibi nedenlerle uygulamada zorluklar yaşanabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tutkun vd. (2019) yaptıkları çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin alan gezileri hakkındaki görüşlerini incelemektir. Araştırma örneklemini Erzurum'da görev yapan 30 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılıp veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler alan gezisi etkinliklerin çocukların gelişimlerine katkıda bulunduğunu, maddi imkanlar, güvenlik ve aile isteksizliği gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Alan gezi öncesi öğretmenlerin gidilecek yer hakkında bilgi verdiği, konuyla alakalı sohbet ettiği, kurallar ve gezinin amacı hakkında bilgi verdiği görülmüştür. Gezi sırasında genellikle etkinlik yapılmadığı gezi sonrasında sohbet edildiği sonuçları elde edilmiştir.

Sevinç'in (2019), yürüttüğü araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin alan gezilerine ilişkin inanış ve uygulamalarını incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüş, örneklemini Ankara'da özel ve devlet anaokullarında görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin, gezilere ilişkin plan, hazırlık ve değerlendirme etkinliklerini yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen uygulamalarının belli açılardan değerlendirmelerinin farklı olduğu gözlemlenmiştir. Etkili bir alan gezisi için gerekli durumları gerçekleştirse de okul öncesi öğretmenlerinin öğrenmeyi pekiştirmede önemli rolü olan gezi öncesi ve sonrası etkinliklerine yeterli önemi vermedikleri tespit edilmiştir.

Kölemen (2021), okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinliklerin 60-72 aylık çocukların sosyal düzeylerine etkisi test edilmek amaçlanmıştır. Araştırma deney ve kontrol grubundan toplam 22 çocuk altında incelenmiş olup nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul dışı öğrenme ortamlarında

gerçekleştirilen etkinliklerin çocukların sosyal becerilerini olumlu yönde desteklediği görülmüştür.

Saltoğlu'nun (2022), fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenmeye yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve giderilmesi adlı çalışmasında amaç, fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ve bu ortamlara yönelik etkinlik hazırlama ve ilgili ihtiyaçlarını belirlemek ve düzenlenecek eğitim ile birlikte bu öğretmen adaylarının eksiklerini gidermektir. Araştırma örneklemini bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 42 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan bütüncül tek durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının, okul dışı öğrenme ortamları, okul dışı öğrenme ortamları kılavuzları, okul dışı öğrenme etkinliklerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, kullanacakları yöntem ve teknikler konularında bilgilerinin arttığı görülmüştür.

Koçak (2022), yürüttüğü çalışmada okul öncesi dönemde öğretmen, veli, okul idaresi ve okul dışı öğrenme ortamı yetkililerinin okul öncesi dönemde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini Ankara il merkezinde yer alan MEB'e bağlı dört okul öncesi kurumuna devam eden 60-72 ay arası okul öncesi çocukların velileri, öğretmenleri, bu okullarda görev yapmakta olan okul yönetimi ve okul dışı öğrenme ortamı yetkililerinden 25 katılımcı oluşturmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desenine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, yapılan gezi-gözlem etkinlikleri sırasında okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik etkinliklerin azlığı ve bu etkinliklerin zenginleştirilerek çeşitlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Görüşme, gözlem ve doküman analizi bulgularına göre, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik vurgunun sınırlı olduğu, okul öncesi eğitim programı ile öğrenme ortamları etkinlikleri arasında dar kapsamda bağlantı olduğu görülmüştür. Son olarak, okullar ve okul dışı öğrenme ortamı yetkilileri arasında etkili iş birliğinin olması gerekliliği ve bu ortamlara yapılacak gezilerin düzenlenmesinde ve desteklenmesinde değişikliklere gidilmesi zorunluluğu tespit edilmiştir.

Şeker ve Savaş (2023), yaptıkları çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin farkındalıklarını belirlemek, öğretmenlerin görüşüyle okul dışı öğrenme ile öğretim programını entegrasyonu, çocukların gelişiminde aile katılımı, okul idaresi ve pedagojinin rolünü belirlemek

amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 20 okul öğretmeni oluşturmakta, araştırmak nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenleri okul dışı öğrenme ortamlarını okul ve sınıf dışında bulunan çevre veya informal öğrenme alanları olarak tanımlamış; okul dışı öğrenme ortamlarına kütüphane, müze, hayvanat bahçesi gibi alanları örnek vermiştir. Araştırmanın katılımcılarını oluşturan okul öncesi öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların problem çözme becerisi, öz bakım becerisi, kas gelişimi ve odaklanma gibi becerilerinin gelişimini desteklediği görülmüştür. Eğitim programı bazında bakıldığında okul öncesi öğretmenleri okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların kavram gelişimine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı konusunda aile katılımı ve okul idaresinin iş birliği içerisinde etkin katılım ve gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaları gerektiği şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Güngör ve Güloğlu-Demir (2022), yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma örneklemini 19 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, öğretmenler okul dışı öğrenme için kalıcı öğrenme, açık alanlarda öğrenme, öğrenmeyi pekiştirme ve deneyim sağladığını belirtmiştir. Okul dışı öğrenme faaliyetleri sürecinde güvenlik, veli kaygısı, maliyet, öğretim programına uygunluğu, bürokratik işlemler ve çocuklarla iletişim güçlüğü gibi dezavantajların olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin okul dışı öğrenme faaliyetleri konusunda hizmet içi eğitim almadıkları ya da yetersiz hizmet içi eğitim aldıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin okul dışı öğrenme faaliyetlerine katılımları konusunda olumlu duygular besledikleri ortaya çıkmıştır.

Yıldız (2022) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma durumlarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 125 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma desen ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarını alan gezisi olarak gezi-gözlem formatında belirli gün ve haftalarda tercih ettikleri görülmüştür. Okul dışı öğrenme ortamlarının çocuklara gelişimlerinde olumlu katkılar sağladığını bilmelerine rağmen okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma

konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu, maddi imkanlar, ulaşım, sınıf yönetimi, iklim koşulları, aile isteksizliği gibi nedenlerden dolayı okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımının az olduğu bulunmuştur.

Dere (2022) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin, okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına yönelik görüşlerinin, algılarının ve deneyimlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Konya’da bağımsız anaokullarında görev yapan 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma nitel yöntemle yürütölüp, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını yeterince kullanmadıları, gezi-gözlem faaliyeti olarak gördükleri belirtilmiştir. Okul dışı öğrenme ortamlarının yaparak yaşayarak öğrenme, kalıcı öğrenme, farklı duyu organlarına hitap etme katkılarından bahsedilmiştir. Okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımından yaşanan sorunların en fazla çocukların ailelerinden kaynaklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çetinkaya (2023), yaptığı araştırmada fen bilimleri öğretmen adaylarının, okul dışı öğrenme hakkında bilgi durumlarını ve planlama durumlarını görmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 4. Sınıf fen bilimleri öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma yöntemi, nicel ve nitel araştırmanın birlikte kullanıldığı karma desendir. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları hakkında bilgilerinin ve planlamanın anlamlı bir şekilde geliştiğı ve bu durumun öğretmen adaylarının mesleğe başladıktan sonra okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirirken etkin olacakları düşünülmektedir.

Fırat-Durdukoca (2023), çalışmasında temel eğitim öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ve faaliyetlerine yönelik görüşleri ve yeterlik algılarını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 214 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma nicel ve nitel yöntemin bir arada kullanıldığı karma desen ile yürütölmüştür. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının; okul dışı eğitimin önemine inandıkları, öğrenenlerin öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığını düşündükleri, okul dışı öğrenme ortamları konusunda yeterli bilgiye, okul dışı öğrenme faaliyetleri yürütme konusunda ise genel olarak yüksek düzeyde yeterlik algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Ancak bu faaliyetleri planlama, uygulama ve değerlendirme aşamasında; zamanı yönetme, disiplin sağlama, öğrenci başarısını değerlendirme konularında yeterlik algılarının düşük olduğu, bu noktalarda eğitime

ihtiyaç duydukları da belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının tespit edilen eğitim ihtiyaçlarının giderilebilmesi için henüz eğitim-öğretim süreçleri devam ederken okul dışı öğrenme faaliyetleri yürütmeye yönelik uygulamalı eğitimlerin gerçekleştirilmesi, karşılaşılabilecek sorunlar karşısında öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini geliştirerek örnek olaylar yaratılması önerilmektedir.

Aslan ve Gangal (2023) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının Taşkın Müzesi'ne düzenlenen gezi sonrası deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Trabzon Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde öğrenim gören 25 okul öncesi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinde özel durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarında deneyimi olduğu, yapılan gezinin somut öğrenmelere fırsat verdiği, yaratıcı düşünme becerisi geliştirdiği ve okul dışı öğrenme gezilerinin planlanması katkıları olduğu belirtilmiştir.

Uludağ ve Erkan (2023) yaptıkları çalışmada amaç fen eğitimi dahilinde okul dışı öğrenme ortamlarında uygulanan etkinliklerin okul öncesi çocuklarının bilimsel süreç becerilerini incelenemektir. Araştırmanın örneklemini Ankara ilinde bağımsız anaokuluna devam eden 60-72 aylık 80 okul öncesi çocuk oluşturmaktadır. Araştırma yarı deneysel desenle yürütülmüştür. İki deney bir kontrol grubuyla yürütülen çalışmanın sonucunda deney grubunda yer alan çocukların bilimsel süreç becerilerinde artış olduğu görülmektedir.

Bulut (2023) yaptığı çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine yönelik öz yeterlilik inançları ve okul dışı öğrenme uygulamalarını belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Ankara'da görev yapan 248 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desen ile yürütülmüştür. Araştırmada ölçek ve yüz yüze görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine ilişkin öz yeterlilik inançları ile bu konuyla alakalı eğitim alma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenler okul dışı öğrenme etkinliklerinin çocukların bütünsel gelişimine katkıda bulunduğuna dair görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu okul dışı öğrenme etkinliklerini uygulama konusunda kendilerini yetersiz görüp bu anlamda eğitim desteği beklediklerini ifade etmişlerdir.

Yurt içinde yapılan çalışmalara bakıldığında okul öncesi dönemde yer alan çocuklar, veliler, okul yöneticileri, okul dışı öğrenme ortamları yetkilileri, okul öncesi öğretmenleri, okul öncesi öğretmen adayları, temel eğitim öğretmen adayları ve fen bilgisi öğretmen adaylarının örneklem grubunu oluşturduğu çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan araştırmalarda okul dışı öğrenme ortamlarının, okul öncesi dönem çocukları gelişim alanlarına katkısı, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını eğitim-öğretim süreçlerinde kullanma durumları ve karşılaştıkları zorluklar, velilerin ve okul yöneticilerinin okul dışı öğrenme ortamlarına bakış açısını belirlemek, öğretmen adaylarının görüşlerini, yeterlilik algılarını ve deneyimlerini belirlemek amaçlarına dayanan çalışmalara rastlanmaktadır. Çalışmalarda çoğunlukla nitel araştırma yöntemi kullanıldığı ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin yanında görüşme, gözlem ve döküman analizi teknikleri ile verilerin toplandığı, nicel kısımlarında ise tarama anketi, ölçekler, değerlendirme testleri kullanıldığı görülmektedir.

2.5.2 Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Fjortoft ve Sageie (2000) yaptıkları çalışmanın amacı doğal bir oyun olarak kullanılan ormanın çocukların motor gelişimine etkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemi 5,6 ve 7 yaşlarındaki anaokuluna devam eden çocuklar oluşturmuştur. Araştırma deneysel desende yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda doğal oyun alanı olarak kullanılan ormanın çocukların motor gelişimine katkısı olduğu belirtilmiştir.

Tal (2001) çalışmasında alan farklı mesleki gelişime sahip öğretmenlerin alan gezilerine bakış açılarını ve alan gezilerinin olası katkılarını araştırmıştır. Çalışmanın örneklemi A ve B grubu olmak üzere iki ayrı grup oluşturmaktadır. A grubunu İsrail’de görev yapmakta olan deneyimli 25 deneyimli öğretmen, B grubunu ise 13 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada iki grup da alan gezisine katılmıştır. Çalışma verileri 6 açık uçlu sorudan elde edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının deneyimli öğretmenlere göre daha kaygılı oldukları belirtilmiştir. Tüm katılımcılar alan gezisinin zengin bir öğrenme olduğunu ve bu öğrenme ortamlarında konuların öğretilmesinin ilginç olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçları saha gezisi deneyiminin hem deneyimli öğretmenlerin, hem öğretmen adaylarının kendilerini daha rahat hissettirdiği vurgulanmıştır. Tal, bu tür okul dışı etkinliklerin öğretmen yetiştirme programı ve derslerine dahil edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Olson vd. (2001), İnfomal Ortamların Fen Bilgisi Öğretmen Hazırlığına Dahil Edilmesi adlı çalışmasında, fen bilgisi öğretmenlerinin ve fen bilgisi programıda öğrenim gören öğretmen adaylarının informal öğrenme bilgisini ve eğitime dahil edilmesinin analizi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğrencilerini informal öğrenme ortamına götürmekten ve etkili saha çalışmaları yapmaktan fayda sağladıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmen adayları saha çalışması sonrası öğrenci merkezli uygulamalara daha özgüvenli yaklaştıkları ve öğretmenlik mesleğine başladıklarında informal öğrenme saha çalışmalarını uygulayacaklarını belirttikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anuradha (2002) okul dışı eğitimin okul öncesi çocuklarının çok yönlü gelişimine etkisini belirlemek amacıyla çalışmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma örneklemini erken çocukluk gelişimi programına kayıtlı 225 çocuk, herhangi bir okul öncesi eğitime ya da programa katılmamış 50 çocuk oluşturmaktadır. Erken çocukluk gelişim programına katılan ve katılmayan çocukların çok yönlü gelişimleri arasındaki farkı görmek için t testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda yaygın okul öncesi eğitiminin erken çocukluk eğitimi programına dahil çocukların, okul öncesi eğitime kayıtlı olmayan çocuklara göre fiziksel, kişisel-sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimlerinin daha iyi durumda olduğu sonucuna varılmıştır. Dil gelişimi ve duygusal gelişimin müfredattan ziyade çocukların çevresi ile etkileşimine bağlı olabileceği belirtilmiştir.

Phenice ve Griffore (2003) 'Küçük Çocuk ve Doğal Dünya' adlı çalışmasında amaç, okul öncesindeki çocukların doğal dünya algılarını belirlemektir. Arştırma örneklemini 123 çocuk oluşturmuştur, çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çocukların doğa ile daima etkileşim halinde olarak gerçekleştirdikleri öğrenmelerin faydaları, ekolojik ve sosyal dünyayı anlamak, sağlıklı kişilik gelişimine sahip olmak, aktif öğrenme ile kalıcı öğrenme sağlamaktır.

Anderson vd. (2006) çalışmalarında akvaryum ortamında uygulama ve deneyimlerinin ortaöğretim biyoloji öğretmen adaylarına öğretme ve öğrenme epistemolojileri ve pedagojileri üzerindeki etkisini araştırdıkları araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akvaryumdaki uygulama deneyimleri, öğretme ve öğrenme görüşlerini ve öğretim gelişimlerini incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Sonuç olarak öğretmen adaylarının öz yeterlilikleri artmış, müfredat planlama ve sınıf yönetimi

konularında yeni öğretim becerileri ve anlayışları edinmiş ve teori ile uygulama arasındaki bağlantıları keşfedebilmişlerdir.

Singal ve Swann (2011), araştırmalarında 5-6 yaş aralığında okulda başarısız olarak tanımlanan okul öncesi dönemde yer alan çocukların okul içi ve okul dışı öğrenme ortamlarındaki kendilerini algılama biçimleri ve öğrenmeleri karşılaştırılmıştır. Araştırma toplamda 11 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler ve araştırmacı tarafından kayıt altına alınan görseller ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, okul dışı öğrenme ortamlarında çocukların okul içi ortamlara kıyasla oldukça aktif, keşfetmeye dönük, meraklı ve istekli oldukları belirlenmiştir. Çocukların okul dışında daha bağımsız ve özgür hissettikleri, okul içerisinde ise öğretmene bağımlı hissettikleri belirlenmiştir. Okul dışı ortamların çocuklara zengin öğrenme fırsatları sunduğu, bu ortamlarda çocukların bilgi ve anlamayı bütünleştirdikleri belirtilmiştir.

Ernst (2013) yaptığı çalışmada erken çocukluk eğitimcilerinin doğal dış mekan ortamlarına ilişkin görüşlerini ve uygulamaları belirlemek ve bu ortamları eğitim amaçlı kullanımının önündeki engelleri araştırmaktır. Araştırma örneklemini Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan Kuzey Minnesote' da erken çocukluk eğitimi merkezlerinde çalışan en az 2 yıl yükseköğrenim görmüş 46 erken çocukluk eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırmada anket ve ölçek kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin doğayla olan ilişkilerine dair inançlarının doğal dış öğrenme ortamlarını kullanma sıklığıyla ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Doğal dış ortamları eğitim amaçlı kullanımının önündeki engellerden en önemli görüleni dış ortamın yürüyerek ulaşılmaması, ulaşım aracına ihtiyaç duyulmasıdır, bunun yanında zaman yetersizliği, hava koşulları, güvenlik endişeleri, gözetim zorluğu gibi engeller belirtilmiştir.

Kisiel (2013) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarını dahil ettiği projede okul dışı öğrenme ortamları ile çeşitli kuruluşlarda etkileşimler sağlayarak fen kaynakları hakkında farkındalık yaratmayı, okul dışı öğrenme ortamları kullanımı ve bilgi tabanını genişletmeyi amaçlamaktadır. Araştırma örneklemini 168 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adayları okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik bir dönemlik uygulama ödevi gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul dışı öğrenme ortamı algılarının fen öğretimine yardımcı olabilecek kurumlar olarak değiştiği, öğretmen adayları öğretimlerini gerçekleştirecekleri alanlar olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Torquati ve Ernst (2013) yaptıkları çalışmada erken çocukluk eğitimcisi adaylarının açık hava ortamlarına ilişkin algılarını ve öğretim uygulamalarında açık hava ortamlarını kullanmaya ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma örneklemini 110 erken çocukluk eğitimcisi adayı oluşturmuştur. Araştırmada veriler anketler ile toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre erken çocukluk eğitimi adayları açık hava eğitimi çocuklar için faydalı gördüklerini, gelecekteki öğretimlerinde açık havayı kullanma isteklerinin yüksek oranda olduğu belirtilmiştir.

Tuuling vd. (2015) yaptıkları çalışmanın amacı Estonya'daki okul öncesi öğretmenleri ve müdürlerinin bakış açılarıyla açık havada öğrenmenin içeriğini, sıklığını, ve bunu etkileyen faktörleri tespit etmektir. Araştırma örneklemini 204 okul öncesi müdürü ve 490 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri anket ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda müdürler ve öğretmenler genel olarak açık havada öğrenmenin eğitim faaliyetlerinde kullanılmasına yönelik olumlu tutuma sahiptir. Müdürlerin açık hava eğitiminin sıklığını ve çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanımını, öğretmenlerin kendilerinden daha yüksek oranda değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Müdürler açık hava eğitimi entegre bir müfredatın verimli uygulanabileceği, öğretmenler ise açık hava eğitiminin avantajı olarak fiziksel olarak aktif olma fırsatına vurgu yapmıştır.

Glackin (2016), ortaöğretim fen öğretmenlerinin açık havada öğretimle ilgili karar verme sürecinin çeşitli inançlar arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma örneklemini Büyük Londra'daki 10 ortaokuldan 18 fen bilgisi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verileri anket, gözlem notları, yarı yapılandırılmış görüşme ve ders gözlem notları ile toplanmıştır. Nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler açık hava öğretimi için teorik programa hakim olmaları gerektiği, öğretmenlere öğretme ve öğrenme hakkındaki inançlarını keşfetmeleri için zaman verilmesi gerekmektedir. Açık havada öğretim için öğretmenlerin ihtiyacını karşılayacak mesleki gelişim programlarının hazırlanması önerilmektedir.

Lyne-Strachan vd. (2017) yaptıkları çalışmanın amacı Singapur'da bulunan bir anaokulunda açık hava eğitim ortamının uygulanmasıyla ilgili fırsatları ve zorluklarını belirlemektir. 3-6 yaş aralığından çocukların açık havada ve doğayla etkileşimini destekleyecek şekilde öğrenmeye katılmaları için açık hava eğitimi ortamı inşa edilmiştir. Araştırmanın örneklemini Singapur'da yer alan uluslararası

anaokulunda çalışan iki öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yürütölüp veriler yüz yüze, ses kaydı alınarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda açık hava eğitimi ortamlarının çocuklara zengin öğrenme ortamı sağladığı, öğretmenlerin başarılı bir açık hava eğitimi gerçekleştirebilmeleri için çocuk, veli, öğretmen işbirliğinin önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Saleh vd. (2018) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin doğada öğrenme ortamları ve doğada öğrenme yaklaşımlarının farkındalığını oluşturmak ve okul öncesi çocukların doğaya karşı tutumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma örneklemini 4 farklı anaokulundan seçilen üçer öğretmeni seçilerek 12 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler, çocukların doğa ve çevre bilinci kazanacakları, öğretim planlamalarının doğa ile uygulanabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Subramaniam vd. (2018) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının informal öğrenme ortamları içinde bilim enstitüleri hakkındaki algıları ve bu algıları alan gezisi pedagojisi ile nasıl açıkladıkları araştırılmıştır. Çalışmaya 72 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışma verileri çizim ve anlatımlardan elde edilmiştir. Katılımcılar informal öğrenme ortamları ile ilgili en fazla okul bahçesi örneğini vermişlerdir. Araştırmada öğretmen adaylarının büyük bir kısmının alan gezisi aşamasına odaklandıkları ve informal öğrenme ortamlarını mekân tabanlı algıladıkları görölmüştür. Öğretmen adaylarının alan gezisi pedagojisi ile okul dersleri arasında ilişki kurmakta eksikliklerinin olduğu belirtilmiştir.

Koto ve Suzante (2019) çalışmalarında fen ve metamatik öğretmenlerine açık hava etkinliklerini tanıtmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 10 kadın, 2 erkek olarak 12 öğretmen oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemi analiz edilen araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin açık hava etkinliklerini tasarlama, ders planı ve çalışma kağıdı hazırlamada bilgi ve becerilerinin arttığı görölmüştür.

Shume ve Blatt (2019) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme deneyimlerini ve okul dışı öğrenmeye yönelik engelleri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma örneklemini ABD Orta Batı'daki bir devlet üniversitesinde fen bilimlerinde öğrenim gören 95 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adayları okul dışı öğrenmelerin öğrencilerin eğitimlerine katkı sağladığı için okul dışı öğrenmeleri uygulama konusunda istekli oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenmeye yönelik engellerden en önemlisi ilgili konuda bilgi

yetersizliği olup bu konuda eğitim desteği yapılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Jidovtseff vd. (2021) yaptıkları çalışmada Belçika’da bazı anaokullarında görev yapan şretmenlerin okul dışı uygulamalara yönelik tutumları ve çevresel faktörlerle ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma rneklemine rastgele tabakalı örneklem ile seçilen anaokullarının şretmenleri oluşturmaktadır. Veriler evrimii yollarla toplanmış, yarı yapılandırılmış görüşmeler analiz edilmiştir. Sonuç olarak, şretmenler okul dışı uygulamalara olumlu baksalarda çevresel ve kişisel faktörler sebebiyle sınırlı uygulamalar yapılmıştır. şretmenler okul dışı uygulamaları sınırlandıran sebepler olarak hava koşullarını, materyal eksikliğini ve okul dışı uygulama konusunda bilgi ve deneyim eksikliğini dile getirmişlerdir.

Rojo-Ramos vd. (2021) yaptıkları çalışmanın amacı verileri okulun konumuna göre ayırarak İspanya’nın Extremadura bölgesindeki erken çocukluk eğitimi şretmenlerinin açık hava eğitim uygulamalarına ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırma rneklemine Extremadura (İspanya) bölgesindeki iki ildeki okullarda görev yapan 246 erken çocukluk eğitimi şretmeninden oluşmuştur. Araştırma sonucunda şretmenlerin açık hava eğitiminin çocuklara sağladığı faydaların ve bunu doğru uygulamanın farkında oldukları fakat uygulamak için yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Kiviranta vd. (2024), yaptıkları çalışmanın amacı erken çocukluk döneminde açık havada öğrenmeyi literatürün bir bölümünü ayrıntılı olarak keşfetmek ve açık havada öğrenmenin uygulanmasının faydalarını ve zorluklarını tanımlamaktır. Açık havada öğrenmeye ilişkin 10 farklı ülkeden 20 çalışma derinlemesine sentez ve analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda şretmetmenlerin açık havada öğretimin hayati rolünün olduğu fakat uygulama yapmak için gerekli mesleki bilgi ve anlayışa yeterince sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Açık havada öğrenme ortamlarından yararlanmaya ilişkin zorluklardan en önemlisi eğitim ortamları şehirlerde yer aldığı için doğaya ulaşmadaki sınırlılık dikkat çekmiştir.

Yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde okul öncesi dönemi çocukları, farklı branşlarda çalışan şretmenler, şretmen adayları ve okul idarecilerinin çalışma grubu olarak seçildiği gözlenmektedir. Yapılan çalışmalarda okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların gelişimine etkileri, şretmen adaylarının okul dışı öğrenmeye yönelik ilgi, tutum, öz-yeterlik inançları, şretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma durumları ve yaşadıkları zorlukların nedenleri

araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmalarda yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem notları, ders gözlem notları, yüz yüze görüşme, ses kaydı ve çizim tekniklerinin kullanıldığı, nicel araştırma yöntemi kullanılan çalışmalarda anket ve ölçek teknikleri kullanıldığı görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, niçin veya nasıl soruları esas alınarak yapılan çalışmalara yanıt arayan bir araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma yöntemi çalışılan konunun gerçekliği içinde incelenmesi, araştırılması ve tanımlanmasıdır (Yin, 2013). Durum çalışmalarında bir ya da bir kaç durum derinlemesine analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum; birey, grup, kurum, davranış, olay veya sosyal olguyu ifade edebilir (Yin, 2017). Araştırmada tek bir durum içinde birden fazla iç içe geçmiş durumlar bulunduğu için iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Bu desen, tek bir durumun içinde birden fazla alt birim olduğunda kullanılır ve yapılan durum çalışmasını bütüncül ve tek bir ünite olarak ele alır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırma kapsamında ele alınan tek durum, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinlikleri hazırlama durumlarıdır. Bu ana durum öğretmen adaylarının etkinlik planları ve yapılandırılmış görüşme formu yanıtlarına göre incelenmiştir.

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümü' ne devam eden 3. sınıf öğrencisi 23 kadın 3 erkek olmak üzere toplamda 26 okul öncesi eğitimi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Uygun örnekleme, katılımcıların ulaşılabilirlik kolaylığına göre seçilen (Saumure ve Given, 2008, s.124; Patton, 2015, s.467) bir örnekleme yöntemi olarak tanımlanır. Burada söz konusu uygunluk aynı zamanda katılımcıların okul dışı öğrenme ortamı ile ilgili etkinlik planı yazabilme durumunu karşılamalarıdır.

Öğretmen adayları araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamak istediğini ifade etmiştir. Ayrıca bilimsel etik kurallara uygun olacak şekilde çalışma grubunda yer alan okul öncesi öğretmen adaylarının kimliği gizli tutulmuştur.

Bu araştırmanın uygulama sürecinde gerçekleşen ve tüm ülkeyi olumsuz etkileyen 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler sebebiyle

üniversitelerin eğitim-öğretime uzaktan devam etmesi kararı ile veri toplama süreci çevrimiçi olarak yürütülmüştür.

Tablo 3.1.' de araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının demografik bilgilerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmen adaylarının demografik bilgileri frekans değerleri

Değişken		f
Cinsiyet	Kız	23
	Erkek	3
	Toplam	26
Yaş	20	2
	21	6
	22	12
	23	2
	25	2
	34	1
	41	1
	Toplam	26
Genel not ortalaması	2.0-2.5	2
	3.0-3.5	9
	3.5-4.0	15
	Toplam	26
Mezun olunan lise	Açık Lise	-
	Anadolu Lisesi	15
	Düz Lise	-
	Fen Lisesi	-
	Meslek Lisesi	4
	Teknik Lise	-
	Diğer	7
	Toplam	26

Tablo 3.1.' de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının 23'ü kadın, 3'ü erkektir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, öğretmen adaylarının 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı etkinlik planı hazırlama formatına uygun olacak şekilde okul dışı öğrenme etkinlik planları, etkinlik planı hazırlama süreçlerine ilişkin durumun ortaya konmasında bu süreçlere ait görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla

araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir.

3.3.1 Etkinlik Planı

Öğretmen adaylarından 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı formatında yer alan etkinliğin adı, yaş grubu, etkinliğin çeşidi, kavramlar, materyaller, kazanım ve göstergeler, öğrenme süreci, değerlendirme başlıklarına uygun olacak şekilde bireysel olarak bir etkinlik planı hazırlamaları beklenmiştir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI
ETKİNLİK PLANI FORMATI
(Etkinlik Adı)

Etkinlik Çeşidi : (Uygulama Şekli)
Yaş Grubu : Ay

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ
Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak o ay için belirlenen kazanım ve göstergeler arasında o gün için ulaşılması beklenenler gelişim alanları belirtilerek açık olarak yazılır.

ÖĞRENME SÜRECİ
Öğrenme süreci belirlenen kazanımlara yönelik olarak açıklanırken;
• Eğitim ortamının nasıl düzenleneceği yazılır.
• Çocukların nasıl yönlendirileceği açıklanır.
• Materyallerin nasıl kullanılacağı yazılır.
• Öğretmenin ve çocuğun süreçteki rolü belirtilir.

MATERYALLER
Öğrenme sürecinde kullanılacak olan materyaller yazılır.
SÖZCÜKLER
Öğrenme sürecinde sözcük dağarcığını zenginleştirecek yeni sözcükler yazılır.
KAVRAMLAR
Öğrenme sürecinde ele alınacak yeni kavramlar kategorileri ile birlikte yazılır.

AİLE KATILIMI (*)
Ailelerin yapabilecekleri destekleyici etkinlik önerileri yazılır.
(*) Her etkinlik için aile katılımı düzenlenmesi gerekmez.

DEĞERLENDİRME
Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki türlerde sorular yöneltilir:
• Etkinliğin süreci olarak gözden geçirilmesini sağlayıcı sorular sorulur (betimleyici sorular).
• Çocuğun etkinlikle ilgili yaştığı ve duygularını paylaşmasına fırsat verilir (duyuşsal sorular).
• O gün için alınan kazanım ve göstergelere ilişkin açık uçlu sorular sorulur (kazanımlara yönelik sorular).
• Öğrenmelerinin kalıcılığının sağlanması amacıyla çocuklara etkinlikte yaşadıkları ile kendi yaşantıları arasında ilişki kurabilmeleri için sorular sorulur (yaşamla ilişkilendirme soruları).
Değerlendirme, farklı şekillerde de yapılabilir:
• Çalışma sayfaları/bellek kartları geliştirilip kullanılabilir.
• Resim yapılabilir, afiş/poster hazırlanabilir, etkinlikle ilgili çekilen fotoğraflar çocuklarla incelenebilir.
• Çocuklar etkinlikle ilgili konuşabilir, birbirlerine sunum yapabilirler.
• Sergiler düzenleyebilirler.

UYARLAMA
Sınıfta özel gereksinimli bir çocuk bulunması durumunda, bu etkinliğin yönteminde, kullanılan materyallerde ve öğrenme sürecinde yapılacak düzenlemeler ile dikkat edilmesi gereken noktalar yazılır.

Şekil 3.1. MEB Okul öncesi eğitimi programı etkinlik planı formatı (MEB, 2013, s.61)

3.3.2 Yapılandırılmış Görüşme Formu

Etkinlik planı hazırlama süreçlerine ilişkin durumun ortaya konmasında bu süreçlere ait görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. 3 alan eğitimi uzmanı doğrultusunda düzenlemeler yapılarak iç geçerliliği sağlanmıştır. Son hali verilen yapılandırılmış görüşme formu demografik bilgiler ve 6 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Yapılandırılmış görüşme formu aşağıda Tablo 3.2.' de verilmiştir.

Tablo 3.2. Yapılandırılmış görüşme formu

Değerli Öğretmen Adayı,

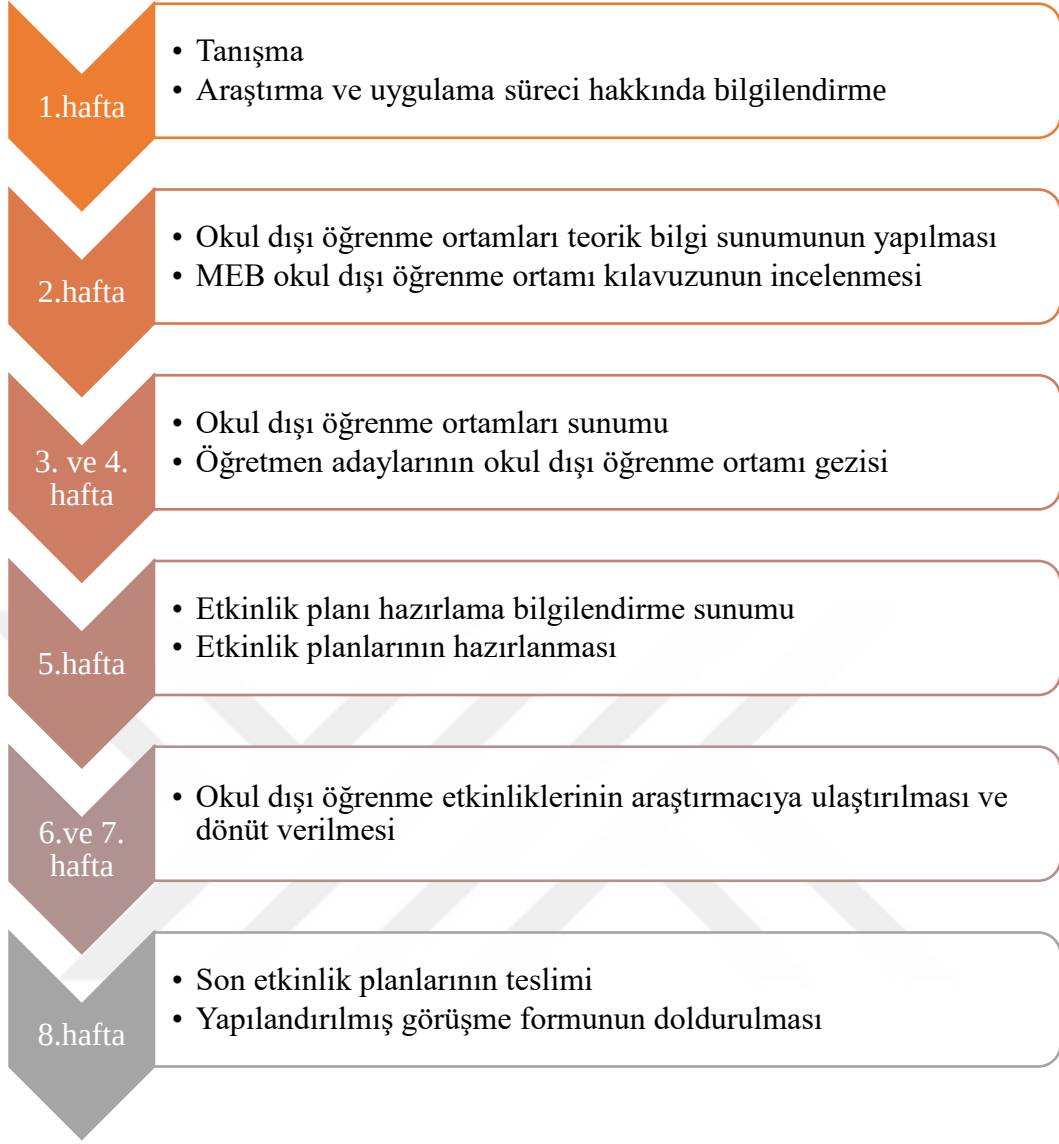
Bu çalışma, bilimsel bir araştırma kapsamında yürütülmektedir. Katılımınız, elde edilecek sonuçların literatüre kazandırılması açısından çok değerlidir. Bu çerçevede sizden, verilen bu formda yer alan bölümleri eksiksiz olarak doldurmanızı istemekteyiz. Bu görüşme formu ile okul dışı öğrenme ortamları ve okul dışı öğrenme etkinlikleri ile ilgili görüşlerinizi almak amaçlanmıştır. Unutmayınız ki, çalışmanın sonuçları yalnızca bilimsel amaçla kullanılacak; kişisel detaylar gizli kalacak ve herhangi bir yerde kullanılmayacaktır. Değerli vaktinizi ayırdığınız ve katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

1. Adınız Soyadınız:
2. Yaşınız:
3. Cinsiyetiniz:
☐ Kadın ☐ Erkek
4. Genel Not Ortalamanız:
☐ 1.00 -1.80
☐ 1.80 -2.00
☐ 2.00 -2.50
☐ 3.00-3.50
☐ 3.50-4.00
5. Mezun Olunan Lise:
☐ Açık Lise
☐ Anadolu Lisesi
☐ Düz Lise
☐ Fen Lisesi
☐ Meslek Lisesi
☐ Teknik Lise
☐ Diğer.....
6. Katıldığınız bu çalışmayı düşünerek sizce okul dışı öğrenme etkinliklerinin okul öncesi eğitimindeki önemi nedir?
7. Hangi yaş grubu için planınızı oluşturdunuz? Neden?
8. Etkinlik planında ele aldığınız kavram ya da kavramları seçme sebebiniz nedir?
9. Etkinlik planını hazırlarken (her aşamayı düşünerek) neler hissettiniz?
10. Etkinlik planı hazırlarken zorlandığınız kısım oldu mu? Açıklayınız.
11. Öğretmen olarak göreve başladığınızda okul dışı etkinlikleri öğretime dahil eder misiniz? Neden?

3.4 Verilerin Toplanması

Okul öncesi öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarını tanıtmak ve okul dışı öğrenme etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin hazırladıkları etkinlik planları ve görüşlerini belirlemek amaçlanan bu çalışmada, araştırmacı 2014

yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görevini sürdürmekte olan bir okul öncesi öğretmenidir. Eğitim-öğretim sürecinde, okul dışı öğrenme etkinliklerini farklı yaş gruplarında ve farklı öğrenme ortamlarında uygulamıştır. TÜBİTAK 2237 A Bilimsel Eğitim Etkinlikleri Desteği Programı kapsamında desteklenmekte olan Lisansüstü Öğrencilerine Yönelik Afet Temelli Okul Dışı Öğrenme Deneyimleri Projesi'ne katılmıştır. Veri toplama süreci 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde 8 hafta şeklinde planlanmıştır. 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi sebebiyle uzaktan eğitime geçildiği için veri toplama süreci Microsoft Teams programı üzerinden çevrimiçi yollarla sağlanmıştır. Bu süreçte araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına Microsoft Powerpoint uygulaması ile hazırlanan eğitici sunumlar yapılmıştır. Ayrıca sunumdaki bilgiler uygulama aşamasında katılımcılara etkinlik planı hazırlama yol gösterici olması amacıyla kılavuz haline getirilmiştir ve sunulmuştur. Süreç dahilinde öğretmen adayları etkinlik planı hazırlamışlardır. Öğretmen adaylarından etkinlik planlarını Microsoft Word programı ile oluşturmaları istenmiştir. Uygulama sürecinde hazırlanan eğitim içerikleri ve öğretmen adaylarının hazırladığı etkinlik planları Google Classroom uygulamasında oluşturulan sınıfa eklenmiştir. Öğretmen adayları ile iletişim çevrimiçi şekilde Mail ve Whatsapp uygulamaları kullanılarak sağlanmıştır. Uygulama sürecine ilişkin aşamalar Şekil 3.2.'de verilmektedir.

Şekil 3.2. Uygulama süreci

1. Hafta: Katılımcılar ile iletişime geçilerek çevrimiçi şekilde iletilen formların doldurulması istenmiştir. Gönüllü olan katılımcılar ile randevulaşarak Microsoft Teams programı üzerinden görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde ilk olarak tanışma gerçekleştirilmiştir. Ardından araştırma ve uygulama süreci hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve etik durumlarla ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

2. Hafta: Uygulamanın ikinci haftasında öğretmen adaylarına okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının önemi aktarılmıştır. Okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri okul öncesi dönem çocuklarının tüm gelişim alanlarını destekler, özellikle sosyal ve aktif bireyler olmalarına katkı sağlar. Gerçek ortamlarda yaparak yaşayarak deneyim sahibi olmalarına olanak sağlayan okul dışı öğrenme ortamı

etkinlikleri çocukların problem çözme, kendini ifade etme, liderlik, girişimcilik gibi sosyokültürel gelişim alanında olumlu kazanımlar elde etmelerini ayrıca ilgi, dikkat ve öğrenme isteklerinin en üst seviyede olmasının paralelinde akademik başarılarının artmasına katkı sağlamaktadır. Okulda öğrenilen teorik bilgilerin gerçek yaşamla bağlantı kurulmasına olanak sağlayan okul dışı öğrenme ortamlarına, okul öncesi öğretmen adaylarının okul deneyimi, öğretmenlik uygulaması veya seçmeli ders kapsamında tecrübe kazanması ileride görev yapacakları sınıflarda öğrenme sürecinde yer vermesi etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması açısından oldukça önemlidir (Topçu, 2017). Bu nedenle öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarında uygulayacakları etkinliklere yönelik deneyim farkındalığı oluşturulması gelecek eğitim planları için son derece önemlidir. Okul dışı etkinlik planlama, uygulama ve değerlendirme aşamasında konuyla ilgili alınmış olan eğitimin öğretmenin özyeterlik açısından önemi dile getirilmiştir.

2019 yılında yayınlanan MEB Okul Dışı Öğrenme Ortamları Kılavuzu, sunu üzerinden öğretmen adaylarına tanıtılmıştır. Kılavuzda okul öncesinden liseye kadar tüm seviyelerde okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerinin uygulanması gerektiğini belirtilmiştir (MEB, 2019). Bu durum göz önüne alındığında, bir öğretmenin okul dışı öğrenme etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme yeterliklerine sahip olması beklenmektedir. Öğretmen adaylarına Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün hazırladığı okul öncesi okul dışı öğrenme ortamı kılavuzu sunulmuştur. Öğretmen adaylarından bulundukları şehirdeki Milli Eğitim Müdürlükleri resmi sitelerinde yer alan okul dışı öğrenme ortamı kılavuzlarının incelenmesi istenmiştir.

Okul dışı öğrenme ortamlarının teknoloji ile entegre hali olan sanal müze ve sanal sergi imkanları öğretmen adaylarına aktarılmıştır. Ulaşılabilirliği güç olan okul dışı öğrenme ortamlarının eğitim öğretime dahil edilebileceği belirtilmiştir. Sunum üzerinden <https://petitegalerie.louvre.fr/visite-virtuelle/saison5/> bağlantısı ile dünyaca ünlü Louvre Müzesi ve [Sanal Müze - T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı \(sanalmuze.gov.tr\)](https://www.sanalmuze.gov.tr) bağlantısı ile Göbeklitepe Ören Yeri öğretmen adaylarına tanıtılmıştır.

3. ve 4. Hafta: Öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamları detaylı bir şekilde sunulmuştur. Sunumda yer alan okul dışı öğrenme ortamları görsellerle ve videolarla desteklenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda

(MEB, 2018, s.95) okul dışı öğrenme ortamlarının öneminden bahsedilmiş olup bu kapsamda müzeler, bilim merkezleri, sanat merkezleri, tarihi ve kültürel mekanlar, kütüphaneler, ören yerleri, doğal sit alanları, ziyarete açık sanayi kuruluşları, üniversiteler gibi yerlerin erken çocukluk eğitimi, temel eğitim, ortaöğretim programlarında yer alan kazanımlarla ilişkilendirilerek bu ortamların okul dışı öğrenme ortamı olarak daha etkin kullanılması için çalışma başlatılmıştır (Avcı ve Gümüş, 2020). Sunumda yer alan içerik başlıkları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.3. Sunumda yer alan okul dışı öğrenme ortamı başlıkları

Müzeler	Bilim ve Teknoloji Müzesi Arkeoloji Müzesi Tarih Müzesi Açık Hava Müzesi Etnografya Müzesi Sanat Müzesi Lauvre Müzesi Vatikan Müzesi British Müzesi Van Gogh Müzesi
Bilim Merkezleri	Feza Gürsey Bilim Merkezi Konya Bilim Merkezi Kocaeli Bilim Merkezi Bursa Bilim Merkezi Londra Bilim Merkezi Ontario Bilim Merkezi
Planetarium	Konya Bilim Merkezi Planetariumu
Kütüphaneler	Ali Dayı Çocuk Kütüphanesi Britanya Kütüphanesi
Sanat Merkezi	Ressam Mehmet Yücetürk Sanat Merkezi La Scala Royal Albert Hall
Akvaryum	Antalya Akvaryumu Aqua Florya Aquadom Okinawa Churaumi Akvaryumu Georgia Akvaryumu Sydney Akvaryumu
Hayvanat Bahçeleri	Darıca Hayvanat Bahçesi Gaziantep Hayvanat Bahçesi Berlin Hayvanat Bahçesi Londra Hayvanat Bahçesi San Diego Hayvanat Bahçesi Yeni Zellanda Hayvanat Bahçesi
Milli Parklar	Yedigöller

	Kuş Cenneti Ilgaz Dağı Milli Parkı Altındere Vadisi Milli Parkı Yosemite Milli Parkı Yellowstone Milli Parkı Zhangjiajie Milli Parkı Serengeti Milli Parkı Galapagos Adaları Hakone Izu Milli Parkı
Botanik Bahçeler	Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Sahioji Jardim Botanico Körfez Bahçeleri Kew Bahçeleri Butchart Bahçeleri
Arboretum	Atatürk Arboretumu

Yukarıda başlıkları yer alan eğitim sunumundan sonra öğretmen adaylarından bulundukları şehirdeki bir okul dışı öğrenme ortamına ziyaret ederek gözlem yapmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarına gittikleri okul dışı öğrenme ortamı gezisi esnasında dikkat edecekleri hususlar sözel yönergeler verilerek geziyi tamamlamaları istenmiştir.

Etkinlik planı hazırlamak için dikkat edilmesi gereken sözel yönergeler şunlardır:

- Okul dışı öğrenme ortamının nonformal öğrenme entegrasyonu.
- Okul dışı öğrenme ortamında ele alınabilecek kazanım ve göstergeler.
- Okul dışı öğrenme ortamında ele alınabilecek kavramlar.
- Okul dışı öğrenme ortamı etkinlik türü.
- Okul dışı öğrenme ortamı etkinliği yaş grubu.
- Okul dışı öğrenme ortamının öğrenme sürecinde uygulanabilirlik durumu.

5. Hafta: Öğretmen adaylarına MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan etkinlik planı formatı tanıtılmıştır. Etkinlik planında yer alan başlıklar hakkında bilgi verilmiştir. Okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerinin programda yer alan alan gezisi etkinlik türü dahilinde olduğu aktarılmıştır. Yapılacak alan gezisi programda yer alan diğer etkinlik türleri ile birleştirilerek bütünleştirilmiş etkinlik hazırlanabileceği anlatılmıştır. Etkinlik planlarında yer alması gereken başlıklar ve içeriklere ulaşım için MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Google Classroom aracılığıyla öğretmen adayları ile paylaşılmıştır.

Okul öncesi eğitim programının özelliklerinden biri olan esneklik ilkesi doğrultusunda kavram listesine yeni kavramlar eklenebileceği öğretmen adaylarına aktarılmıştır. Bu doğrultuda etkinlik planlarında kavram listesinden bağımsız olarak yeni kavramların yer alabileceği belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarından gezi ve gözlem yaptıkları okul dışı öğrenme ortamına yönelik MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan etkinlik formatına uygun okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planı hazırlamaları istenmiştir.

6. ve 7. Hafta: Öğretmen adaylarından okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarını word dosyası formatında Google Classroom'da oluşturulan sınıfa eklemeleri ya da mail yolu ile ulaştırmaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının hazırladığı okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planları kontrol listesi doğrultusunda incelenerek dönütler verilmiştir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında yer alması gereken başlıklar Tablo 3.4.'de verilmiştir.

Tablo 3.4. Etkinlik planlarında yer alan başlıkların kontrol listesi

	Evet	Hayır
Etkinlik Türü		
Yaş Grubu		
Kazanım ve göstergeler		
Materyaller		
Sözcükler		
Kavramlar		
Değerlendirme		
Aile katılımı		

8. Hafta: Öğretmen adaylarından hazırladıkları okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarının son halini ulaştırmaları ve araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formunu doldurmaları istenmiştir. Yapılandırılmış görüşme formlarını Word dosyası formatında Google Classroom ya da mail yolu ile araştırmacıya ulaştırmaları istenmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programı formatına göre hazırladıkları etkinlik planları elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi

kullanılarak incelenmiştir. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.239). Temaların bulunması için kodların bir araya getirilmesi, kodların ortak yönlerinin kategorize edilmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel analize yönelik tema ve kodların oluşturulması için MEB 2013 Okul Öncesi Eğitimi Programında yer alan etkinlik çeşitleri, yaş grubu, kavramlar, sözcükler, materyaller, değerlendirme, aile katılımı ve gelişim alanları başlıkları incelenmiştir. Betimsel analize yönelik tema ve kodların oluşturulması için araştırmacı 36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitimi Programında (MEB, 2013) yer alan ve ilişkili olabilecek kavramları ve başlıkları incelemiş bir kontrol listesi hazırlamıştır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış görüşme formunda demografik bilgiler ve 6 açık uçlu soru yer almaktadır. Veriler içerik analizine göre analiz edilmiştir. İçerik analizi yoluyla elde edilen verilerin detaylandırılabilmesi için bu veriler arasındaki ilişkilere ve bu ilişkileri gösteren kavramlara ulaşılması amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Veriler okul öncesi eğitimi alanında bir uzman, okul öncesinde fen eğitimi alanında bir uzman ve bir fen eğitimi alan uzmanı tarafından analiz edilmiştir. Verilerin geçerlik ve güvenirlik çalışması için araştırmacılar kodlamaları önce bağımsız olarak gerçekleştirmiş daha sonra bir araya gelerek görüş birliği ve görüş ayrılığı yaşanan kodlamaları belirlemiştir. Yapılan kodlamaların güvenirliğini belirlemek amacıyla tutarlılık-uyuşma yüzdeliğine bakılmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) “Görüş birliği/(Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100” formülü kullanılarak araştırmacıların analiz sonuçları arasında %92 oranında tutarlılık tespit edilmiştir. Karşılaştırmalarda görüş ayrılığı olan hususlarda görüş birliği sağlanarak analizler tamamlanmıştır. Elde edilen kod ve kategoriler ile tablolar oluşturulmuştur. Tabloların altında öğretmen adaylarının ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu sayede analiz sonucunda oluşturulan kodların ve kategorilerin geçerliliği sağlamak amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Veri kodlamasında ve katılımcılara ait doğrudan alıntılarda K1, K2, ... K26 şeklinde numaralandırma kullanılmıştır.

3.5.1 Etik ile İlgili Hususlar

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Araştırma etiği çerçevesinde, öğretmen adaylarına bilimsel bir çalışma yapılacağı söylenmiş, çalışma ile ilgili kısa bir bilgi verilmiştir. Çalışmada yer aldıkları takdirde isimlerinin deşifre edilmeyeceği konusunda güvence verilmiştir. Çalışmaya katılmanın gönüllük esasına dayandığı söylenmiştir. Tüm katılımcılar gönüllü olarak çalışmaya katıldıklarını beyan etmişlerdir. Eklerde kullanılan etkinliklerin yayınlanması için adaylardan izin alınmıştır. Çalışma için gerekli izinler alınmıştır.

Tablo 3.5. Etik kurul bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu
Etik değerlendirme kararının tarihi	01.09.2023
Etik değerlendirme belgesi sayı numarası	2022/39

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yapılan analizler sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planları ve yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular bütüncül bir yaklaşımla ortaya konulmuştur, bulgular yorumlanarak sunulmuştur. Ayrıca katılımcıların yapılandırılmış görüşme formunda yer alan süreçle ilgili görüşlerine ait doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmadaki birinci alt problem “Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme etkinliklerine yer vermenin önemi ve mesleğe başladıklarında eğitim-öğretim sürecine dahil etme düşünceleri/görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Görüşme formunda yer alan “Katıldığınız bu çalışmayı düşünerek sizce okul dışı öğrenme etkinliklerinin okul öncesi eğitimindeki önemi nedir?” sorusuna okul öncesi öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda içerik analizi yapılarak uygun kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar, katılımcılar ve her koda ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim sürecinde okul dışı öğrenme etkinliklerine yer vermenin önemi hakkındaki görüşlerinin bulguları Tablo 4.1.’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Okul dışı öğrenme etkinliklerinin okul öncesi eğitimde önemi

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Yaparak-yaşayarak öğrenme	Kalıcı öğrenme	K2, K3, K4, K6, K8, K9, K11, K12, K14, K15, K16, K17, K18, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26	19
	Bilgi ve becerileri destekleme	K1, K5, K6, K14, K15, K17, K18, K19, K20, K23	10
	Deneyim kazandırma	K1, K2, K13, K14, K15, K16, K20	7

Gözlem yapma	K2, K3, K10, K13, K14, K20	6
Keşfetme imkanı	K2, K5, K10, K15, K17	5
Eğlenerek öğrenme	K3, K4, K7, K15, K24	5
Gelişim alanlarını destekleme	K1, K2, K5, K10	4
Yaratıcılığı geliştirme	K2, K5, K15	3
Bakış açısı geliştirme	K1, K21	2
Problem çözme becerisini geliştirme	K13, K17	2
Neden-sonuç ilişkisi geliştirme	K15, K26	2
Özgüveni geliştirmesi	K14, K23	2
Fırsat eşitliği sağlama	K8	1
Çevre bilinci geliştirmesi	K15	1
Öğrenme isteğini artırması	K23	1
Farklı uyarıcılara yer vermesi	K25	1

Tablo 4.1'deki görüşme formunda yer alan, "Katıldığınız bu çalışmayı düşünerek, okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme etkinliklerinin önemi nedir?" sorusuna okul öncesi öğretmen adaylarının verdiği cevaplar incelendiğinde, okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerinin okul öncesi eğitimine en önemli katkısının kalıcı öğrenme olduğu (f:19), diğer yandan ise fırsat eşitliği sağlama (f:1), çevre bilinci geliştirme (f:1), öğrenme isteğini artırma (f:1) ve farklı uyarıcılara yer verme

(f:1) gibi unsurların daha az önemsendiği görülmektedir. Bunların yanında bilgi ve becerileri destekleme (f:10), deneyim kazandırma (f:7), gözlem yapma (f:6), eğlenerek öğrenme (f:5), keşfetme imkanı (f:5), gelişim alanlarını destekleme (f:4), yaratıcılığı geliştirme (f:3), problem becerisi geliştirme (f:2), neden-sonuç ilişkisi geliştirme (f:2), özgüveni geliştirmesi (f:2) ve bakış açısı geliştirme (f:2) sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının, okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini okul öncesi eğitimde yer vermenin farklı önemli noktalarını tespit ettiği görülmektedir. Kalıcı öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme, bilgi ve becerileri destekleme, deneyim kazandırma, keşfetme imkanı, gözlem yapma kodlarının sık tekrarlanma sebebi olarak, öğretmen adaylarının etkinlik yazma sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarında incelemeler yapmaları sonucu olduğu söylenebilir.

Okul dışı öğrenme ortamının okul öncesi eğitimindeki önemi hakkında öğretmen adayları şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Okul öncesi eğitim bireylerin sosyal, duygusal, fiziksel ve bilişsel becerilerinin gelişmesi için önemlidir. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar gelişimlerinin en hızlı olduğu evrededirler. Bu evrede çocuklara istenilen tutum, davranış ve becerileri kazandırmak için okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinlikler önemli yer tutmaktadır. Okul dışı etkinlikler sayesinde çocuklar çevresine bakış açısını geliştirebilir ve farklı deyimler kazanarak bunu ileriki yaşamlarında kullanabilirler.” K1 (gelişim alanlarını destekleme, bilgi ve becerileri destekleme, bakış açısı geliştirme, deneyim kazandırma)

“Okul dışı etkinliklerin okul öncesi eğitiminde çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu etkinlikler çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve motor gelişim alanlarını destekler. Çocukların diğer çocuklarla etkileşimde bulunması sosyal becerilerinin gelişmesini sağlar. Açık hava etkinlikleri gibi etkinlikler, motor becerilerinin gelişmesini sağlar. Tarihi ve kültürel mekanları görmek toplum hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar. Çocukların keşfederek ve eğlenerek öğrenmelerini sağlar. Yaratıcılıklarını geliştirir.” K5 (Bilgi ve becerileri destekleme, keşfetme imkânı, yaratıcılığı geliştirme, gelişim alanlarını destekleme)

“Çocukların somut düşündükleri için yeni yerlerde edindikleri bilgiler daha kalıcı ve pekiştirme olabilir, yeni bilgi edinebilir.” K6 (Kalıcı öğrenme)

“Çocukların okulu algılayış biçimlerinin okulun dört duvardan oluşmadığına ilişkin anlayış geliştireceğinden önemlidir. Çocuklar, akıllarına bile

gelmeyen çoğu ortamın aslında bir öğrenme ortamı olabileceğini anlarlar ve bundan sonraki yaşamlarına bunu aktarabilirler. Çocuklar yaparak yaşayarak ve kalıcı öğrenir. Sınıfta ekmeğin yapılışı anlatılabilir ama işlem öncesi dönemde olan çocuk bunu kavrayamaz anladığını düşünse de unuttur. Her çocuk aynı evden gelmemektedir bazılarının çevresi çok zengin kaynaklar sunarken bazılarının ise fakirdir bu konuda fırsat eşitliği sunar". K8 (Kalıcı öğrenme, fırsat eşitliği sağlama)

"Okul dışı etkinlikler ile çocukların ilgileri çekilmiş olur ve sürece aktif katılımları sağlar. Bunun yanı sıra çocuğa bilgi doğrudan öğretmek yerine çevresiyle etkileşime girerek öğretilmiş olur. Okul öncesi eğitimde de çevre ile etkileşim çocuk gelişimi için önemlidir. Çocuk bu etkinlikler sayesinde birçok duyu organını kullanır, çeşitli gözlemler yapar yani bu sayede çocuk doğrudan deneyim kazanmış olur. Okul dışı etkinlikler ile çocuklar kendi öğrenmelerinde de sorumluluklar almış olurlar, problem çözme becerileri kazanırlar ve çocuklara bu becerilerin kazandırılması önemlidir." K13 (gözlem yapma, deneyim kazandırma, problem çözme becerisi geliştirme)

"Okul dışı etkinlikler okul öncesi dönemde yaparak yaşayarak öğrenme deneyimi sağlar. Örneğin müze görmek ve gezmek çocukların eserleri yerinde görmesini sağlar ve daha akılda kalıcı olur. Çocuklar gittikleri yerlerde gözlem yapma şansı elde ederler. Sormak istedikleri soruları sorabilmeleri iletişim becerilerini geliştirir. Kendilerine güvenleri artar ve daha cesaretli olurlar." K14 (kalıcı öğrenme, bilgi ve becerileri destekleme, deneyim kazandırma, gözlem yapma, özgüveni geliştirme)

"Okul dışı etkinlikleri okul öncesi dönemdeki çocukların anlatılanları yaşayarak ve deneyimleyerek öğrenmelerine olanak sağlaması açısından oldukça değerlidir. Çocuklar zengin materyallerle tanışma ve onları keşfetme imkanı bulurlar... Sınıf ve okul ortamıyla sınırlanmayan eğitimin daha eğlenceli öğrenme ortamında yapılması sağlanır neden-sonuç ilişkisini anlamlandırabilmesi, araştırma yapabilme imkanına sahip olabilmesi okul dışı etkinlikler sayesinde kolaylaşır. Okul dışı öğrenme ortamları çocukların duyuşsal ve bilişsel yönde gelişim sağlamalarına yol açar. Çocuklarda çevre bilincinin oluşmasını sağlar." K15 (kalıcı öğrenme, bilgi ve becerileri destekleme, deneyim kazandırma, keşfetme imkânı, eğlenerek öğrenme, yaratıcılığı geliştirme, neden-sonuç ilişkisi geliştirme, çevre bilinci geliştirme)

“Okul dışı etkinliklerin çocuklara çok fazla yararları vardır. Çocuklar için ders dışı etkinlikler, bilgi dağarcıklarını genişleterek ilgi alanlarını geliştirmektedir. Erken yaşlarda yapılan okul dışı sosyal etkinlikler ders içi etkinlikler kadar önemlidir. Bu etkinlikler çocukların öğrendiklerini pekiştirmeye yardımcı ve öğrenmelerinin yaşamla ilişkilendirdiği için oldukça önemlidir. Okul dışı etkinlikler toplumsal yaşam için son derece önemli bilgi, beceri ve yeterliliklerin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Kısaca okul dışı ortamlarında gerçekleştirilen etkinlikler; öğrenme isteğini arttırıcı, öğrencilerin sosyalleşmesine katkıda bulunan, motivasyon ve tutum geliştirici uygulamalardır.” K23 (kalıcı öğrenme, bilgi ve becerileri destekleme, öğrenme isteğini artırması, özgüveni geliştirmesi)

“Okul dışı etkinlikleri okul öncesi için kesinlikle önemli olduğunu düşünüyorum. Uyarıcılara karşı çok açık bir ortamda olması, bütün duylara hitap edilmesi ayrıca da okul öncesindeki çocuğunun sürekli kapalı bir ortam ve aynı uyarıcılar yerine açık ortamda farklı uyarıcılardan etkilenecek etkinlik yapılmasının daha etkili olduğunu düşünüyorum.” K25 (farklı uyarıcılara yer vermesi)

Görüşme formunda yer alan “Öğretmen olarak göreve başladığınızda okul dışı etkinlikleri öğretime dahil eder misiniz? Neden?” sorusuna okul öncesi öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda içerik analizi yapılarak uygun kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar, katılımcılar ve her koda ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretmen olarak göreve başladıklarında okul dışı öğrenme etkinliklerini öğretime dahil etmeye ilişkin görüşleri ve nedenlerine ait bulgular Tablo 4.2.’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Mesleğe başladıklarında okul dışı etkinliklere yer verme durumu

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Öğretmen olduğunda okul dışı etkinliklere yer verme durumu	Evet	Kalıcı öğrenme sağlaması	K3, K14, K15, K16, K19, K20, K25	7
		Deneyim sağlaması	K2, K13, K15, K16, K26	5

Keşfederek öğrenme	K2, K4, K12, K13	4
Sınıf dışı olması	K1, K8, K22, K26	4
Etkili olması	K5, K7, K17, K18	4
Gelişim alanlarını desteklemesi	K1, K2, K10, K23	4
Önemli olması	K5, K17, K23	3
Ufku genişletmesi	K6, K11, K21	3
Becerileri geliştirmesi	K6, K11, K13	3
Eğlenerek öğrenme	K4, K7	2
Yerinde öğrenme	K4, K9	2
Katılımcının okul hayatında az uygulanmış olması	K18, K24	2
Öğrencinin aktifliği	K18	1
Hazır bulunuşluğu artırması	K25	1

Tablo 4.2.'de görüşme formunda yer alan “Öğretmen olarak göreve başladığınızda okul dışı etkinlikleri öğreniminize dahil eder misiniz? Neden?” sorusuna öğretmen adaylarının verdiği cevaplar incelendiğinde kalıcı öğrenme sağlaması (f:7), deneyim sağlaması (f:5), etkili olması (f:4), keşfederek öğrenme (f:4), sınıf dışı olması (f:4), gelişim alanlarını desteklemesi (f:4), ufku genişletmesi (f:3), önemli olması(f:3), becerileri geliştirmesi (f:3), eğlenerek öğrenme (f:2),

yerinde öğrenme (f:2), katılımcının okul hayatında az uygulanmış olması (f:2), öğrencinin aktifliği (f:1) ve hazır bulunuşluğu artırması (f:1) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmen olarak göreve başlanıldığında okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini öğrenime dahil etme hakkında öğretmen adayları şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Ederim çünkü eğitim ve öğretim sadece dört duvar arasında olmaz. Çocukların farklı çevrelerde yer almasını ve bu çevrelerde gözlem yapmasını sağlayabilirsek onların sosyal, bilişsel, dil, motor ve özbakım becerileri yönünden gelişmelerini sağlayabiliriz.” K1 (Sınıf dışı olması, gelişim alanlarını desteklemesi)

“Okul dışı öğrenme ortamlarının çocuklar için, gözlem, keşfetme, farklı deneyimler yaşama, gelişim alanlarını destekleme gibi pozitif yanlarını göz önünde bulundurarak bu etkinliklere eğitimde bol bol yer vereceğimi söyleyebilirim.” K2 (Keşfederek öğrenme, deneyim sağlaması, gelişim alanlarını desteklemesi)

“Evet, öğrenime dahil ederim. Çocukların eğlenerek, keşfederek, birebir yerinde öğrendikleri bir etkinlik olduğunu düşünüyorum.” K4 (Keşfederek öğrenme, eğlenerek öğrenme, yerinde öğrenme)

“Evet kesinlikle çocukların ufku genişler bu küçük bir kasaba gibi bir yere öğrenme ortakları onlar için daha verimli geçebilir sosyal duygusal gelişimi iletişim ve sorumluluk gibi kavramlar gelişir.” K6 (Becerileri geliştirmesi, ufku genişletmesi)

“Ederim çünkü çocukların kendilerinin deneyimlemelerine olanak veriyor çocukların problem çözme becerisi, kendi sorumluluğunu alabilme becerisi vs. geliştiriyor. Çocuğun özgüven duygusunu, iletişimini, sosyal ilişkilerini, kendini ifade etme becerisini destekliyor. Çocuğa birebir keşfetme imkanı tanıyor bu da çocuğun gelişimi açısından önemli. Çocuk çevresi ile etkileşim içerisinde olduğunda daha iyi öğreniyor. Bu nedenle kullanırdım.” K13 (Keşfederek öğrenme, deneyim sağlaması, becerileri geliştirmesi)

“Kesinlikle dahil ederim. Çünkü çocuğun resimlerle veya videolarla duyup öğrendiğinden çok daha fazla bir deneyimin içerisinde olduğunu ve kalıcı izli öğrenme sağladığını düşündüğümünden öğrenimlerime dahil ederim.” K16 (Kalıcı öğrenme sağlaması ve deneyim sağlaması)

“Tabii ki dahil ederim çünkü ben nonformal eğitimin öğrenme üzerinde çok etkili ve önemli olduğunu düşünüyorum.” K17 (Etkili olması ve önemli olması)

“Kesinlikle ederim. Öncelikle kendim bunun eksikliğini çok çekiyorum. Ben anasınıfındayken ilkokuldayken ve lisedeyken dışarı çıkıp ders anlamında bir kere olsun gözümüzü dört açarak bir etkinlik yaptığımızı hatırlamıyorum. Çocukluğu geçmiş genç bir birey olarak her çocuğun okul dışı öğrenme ortamlarında bulunması gerektiği kanaatine vardım. Hem öğrenmeyi çok daha etkili hem de öğrenciyi çok daha aktif kıldığını düşünüyorum.” K18 (Katılımcının okul hayatında az uygulanmış olması, öğrencinin aktifliği)

“Elimden geldiğince dahil etmeye çalışırım çünkü kendi anaokulu yıllarımda oldukça az okul dışı etkinlik yaptığımızı hatırlıyorum şimdi böylesi etkinlikler karşıma çıktıkça ne kadar önemli olduğunu anlıyor ve eksikliklerinin neleri beraberinde getireceğinin farkına varıyorum.” K24 (Okul öncesi dönemde az uygulanması)

“Kesinlikle dahil edeceğimi düşünüyorum. Öneminden bahsettiğim sorudan da mütevellit yoğun uyarıcıya maruz kalıp açık havada ya da alışılmadık bir ortamda öğrenmenin kalıcı olacağını ayrıca da farklı yerler görerek hazır bulunuşluklarına da katkısı olacağını düşündüğümünden kesinlikle dahil edeceğimi düşünüyorum.” K25 (Hazırbulunuşluğu artırması)

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmadaki ikinci alt problem “Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Tüm katılımcıların etkinlik planlarının incelenmesinden ve yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular sırasıyla; okul öncesi öğretmen adaylarının plan oluşturdıkları okul dışı öğrenme ortamları, etkinlik planlarındaki etkinlik çeşitleri, etkinlik planlarında ele aldıkları gelişim alanları, etkinlik planlarında sözcük kullanımı, etkinlik planlarındaki materyal çeşitliliği, etkinlik planlarında ele aldıkları yöntem ve teknikler, etkinlik planlarındaki değerlendirme bölümü, etkinlik planlarında aile katılımı, etkinliği oluşturdıkları yaş grupları ve etkinliği oluşturdıkları yaş grubunu tercih etme nedenlerine ilişkin bulgular ve yorumlar şeklindedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu doğrultuda etkinlik planlarında betimsel analiz ile elde edilen

bulgular Tablo 4.3., ..., Tablo 4.10. ve Şekil 4.1.' de; görüşme formundan içerik analizi ile elde edilen bulgular Tablo 4.11.'de sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının etkinlik planı oluşturdukları okul dışı öğrenme ortamları Tablo 4.3.' te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Etkinlik planı oluşturdukları okul dışı öğrenme ortamları

Tema	Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Koleksiyonlarına Göre Müzeler	Tarih müzesi	Anıtkabir	K2	1
		Pera Müzesi	K14	1
Hizmet Ettikleri Topluma Yönelik Müzeler	Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri	Şanlıurfa Oyuncak Müzesi	K23	1
		Uçurtma Müzesi	K6, K20	2
Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri	MTA Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Müzeler	Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi	K7	1
		Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü	K19	1
Bağlı Oldukları Kurumlara Göre Müzeler	Bolu Müzesi Müdürlüğü	Bolu Müzesi	K8, K15	2
	Eskişehir Valiliği	Lüle Taşı Müzesi	K21	1
	Safranbolu Müzesi Müdürlüğü	Safranbolu Müzesi	K13	1
		Safranbolu Evleri	K24	1
	Şanlıurfa Müzesi Müdürlüğü	Göbeklitepe Örenyeri	K26	1
Kütüphaneler	Kütüphane	Bolu İl Halk Kütüphanesi	K25	1

		Kidsnook Masal Akademisi	K5	1
Akvaryumlar	Akvaryum	Antalya Akvaryum	K1	1
Rekreasyon Alanları	Rekreasyon alanları	Ankara Harikalar Diyarı	K3	1
	Esnaf	Telefoncu Ali	K11	1
	Bahçe	Okul Bahçesi	K18	1
Botanik Bahçeler	Arberotum	İzzet Baysal Ağaç Parkı Arberotumu	K4	1
Botanik Bahçeler/Hayvanat Bahçesi	Tropik Kelebek ve Bitki Evi	Konya Kelebek Bahçesi	K9	1
Hayvanat Bahçesi		Ormanya	K17, K22	1
Planetarium		Konya Bilim Merkezi Planetariumu	K16	1
Diğer Mekanlar	Ters Ev	İpek Park Ters Ev	K12	1
	Semt Pazarı	Ali Şahin Erol Semt Pazarı	K10	1

Tablo 4.3. incelendiğinde 26 öğretmen adayının katıldığı araştırmada 24 farklı okul dışı öğrenme ortamını tercih ettikleri görülmektedir. Okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin literatür araştırması sonucunda temalar belirlenmiştir. Temalara uygun kategoriler ve kodlar tabloya yerleştirilmiştir. Okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planları oluşturulan okul dışı öğrenme ortamları; koleksiyonlarına göre müzeler, hizmet ettikleri topluma yönelik müzeler, doğa tarihi ve jeoloji müzeleri, bağlı oldukları kurumlara göre müzeler, kütüphaneler, akvaryumlar, rekreasyon alanları, botanik bahçeler, botanik bahçeler/hayvanat bahçesi, hayvanat bahçesi, planetarium, kısmi bilim merkezi ve diğer mekanlar olmak üzere temalara ayrılmıştır. Bu temalar Tarih müzeleri- Anıtkabir (K2) ve Pera Müzesi (K14);

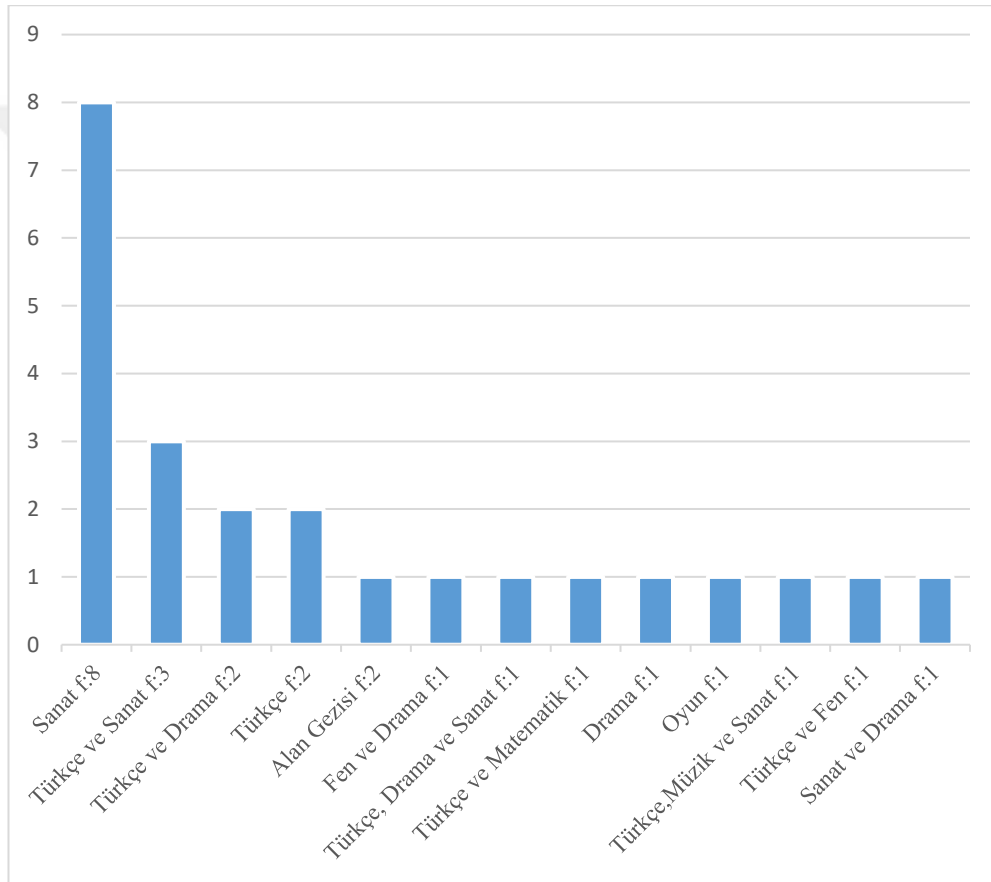
Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri - Şanlıurfa Oyuncak Müzesi (K23) ve Uçurtma Müzesi (K6, K20); MTA Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Müzeler - Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi (K7); Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü - Anadolu Medeniyetleri Müzesi (K19); Bolu Müzesi Müdürlüğü – Bolu Müzesi (K8, K15); Eskişehir Valiliği – Lüle Taşı Müzesi (K21); Safranbolu Müzesi Müdürlüğü- Safranbolu Müzesi (K13) ve Safranbolu Evleri (K24); Şanlıurfa Müzesi Müdürlüğü- Göbeklitepe Ören yeri (K26); Kütüphane- Bolu İl Halk Kütüphanesi (K25) ve Kidsnook Masal Akademisi (K5); Akvaryum- Antalya Akvaryumu (K1); rekreasyon alanı- Ankara Harikalar Diyarı (K3); Esnaf- Telefoncu Ali (K11); Bahçe- okul bahçesi (K18); Arberotum- İzzet Baysal Ağaç Parkı Arberotumu (K4); Tropik Kelebek Bahçesi ve Bitki Evi- Konya Kelebek Bahçesi (K9); hayvanat bahçesi- ormanya (K17, K22); Planetarium- Konya Bilim Merkezi Planetariumu (K16); Ters Ev- İpek Park Ters Ev (K12); Semt Pazarı- Ali Şahin Erol Semt Pazarı (K10) olarak kategorileştirilip kodlara ayrılmıştır. Bireysel ya da kolektif olarak eğlence, deneyim, istek ve ihtiyaçlar doğrultusunda bireylerin özgür seçim yapabilecekleri aktivite alanları oldukları için Ankara Harikalar Diyarı, Telefoncu Ali, okul bahçesi rekreasyon alanı olarak temalaştırılmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda iki katılımcı tarafından tercih edilen okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan Uçurtma Müzesinden K20 kodlu katılımcı Üsküdar Belediyesi Mehmet Nazi Aköz Uçurtma Müzesi'ni tercih ederken K6 kodlu katılımcı uçurtma müzesinin ismini ve yerini belirtmemiştir. Uçurtma müzelerinde planlanan etkinliklerin ortak noktası, alan gezisi ve sanat etkinliği tercih edilmesidir. K8 ve K15 kodlu katılımcılar Bolu Müzesi'nde okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planı oluşturmuşlardır. K8 kodlu katılımcı alan gezisi ve sanat etkinliklerini tercih ederken, K15 kodlu katılımcı etkinlik planında alan gezisi, sanat, Türkçe ve müzik etkinliklere yer vermiştir. Her iki katılımcı da eski-yeni kavramlarını ele alıp K15 kodlu katılımcı ilaveten canlı-cansız kavramını ele almıştır. Bulgulara göre K17 ve K22 kodlu katılımcılar Ormanya adlı Doğal Yaşam Parkı'nda okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planı hazırlamışlardır. K17 kodlu katılımcı etkinlik türlerini alan gezisi, Türkçe ve fen etkinlikleri seçerken, K22 kodlu katılımcı alan gezisi, Türkçe ve sanat etkinlikleri tercih etmiştir. Aynı okul dışı öğrenme ortamını ele alan katılımcıların tercih ettikleri kavramlar farklıdır; K17 kodlu katılımcı aynı-farklı-benzer kavramlarını, K22 kodlu katılımcı canlı-cansız kavramlarını ele almışlardır. Aynı okul dışı öğrenme ortamını kullanarak

farklı etkinlik çeşitleri ve kavramları ele alan katılımcıların planları incelendiğinde, okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerinin etkinlik türü, kavram, kazanım ve göstergeler, sözcükler ve öğrenme süreci yönünden çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bu doğrultuda okul dışı öğrenme ortamlarını eğitim sürecine dahil etmenin öğrenim zenginliği bakımından önemini ortaya koyduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında yer verdikleri etkinlik çeşitleri aşağıda Şekil 4.1.'de sunulmuştur.

Şekil 4.1. Etkinlik planında yer verilen etkinlik çeşitleri

Şekil 4.1. incelendiğinde okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri planlanırken 24 öğretmen adayının bütünleştirilmiş etkinlik, 2 öğretmen adayının tek etkinlik tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların tercih ettikleri etkinlik türlerine bakıldığında birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Hazırlanan etkinlik planları okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik olduğu için tüm etkinlik planlarında alan gezisi etkinlik türü birincil olarak yer alırken sanat, fen, drama, Türkçe, oyun, müzik ve matematik etkinlik türleri ile bütünleştirilmiş etkinlik planları

hazırlanmıştır. Katılımcılar tarafından tercih edilen etkinlik türleri; alan gezisi ve sanat (f:8), alan gezisi, Türkçe ve sanat (f:3), alan gezisi, Türkçe ve drama (f:2), alan gezisi ve Türkçe (f:2), alan gezisi, fen ve drama (f:1), alan gezisi, Türkçe, drama ve sanat (f:1), alan gezisi, Türkçe ve matematik (f:1), alan gezisi ve drama (f:1), alan gezisi ve oyun (f:1), alan gezisi, Türkçe, müzik ve sanat (f:1), alan gezisi, Türkçe ve fen (f:1), alan gezisi, fen ve oyun (f:1), alan gezisi, sanat ve drama (f:1)'dır. En çok sanat etkinliğinin tercih edilme sebebi, planlanan okul dışı öğrenme ortamında uygulanabilir olmaları ve mevcut imkanlar doğrultusunda uygunluk göstermeleri olabilir. Etkinlik planlarında, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan etkinlik türlerinden pek çoğuna yer verildiği görülmektedir. Bu doğrultuda okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri planlanırken farklı etkinlik türlerine yer verilebileceği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları etkinlik planları incelendiğinde tüm katılımcıların etkinlik planlarını büyük grup etkinliği olarak hazırladıkları görülmüştür. Büyük grup etkinliği tercih edilme sebebi olarak aynı kazanımlara ulaşmanın amaçlanması, aynı yöntem, teknik ve materyaller kullanılması olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliği planlarında ele aldıkları gelişim alanları Tablo 4.4.'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Etkinlik planlarında ele alınan gelişim alanları

Gelişim Alanı	Katılımcılar	f
Bilişsel Gelişim	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26	25
Dil Gelişimi	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23, K24, K25, K26	24
Sosyal ve Duygusal Gelişim	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K18,	21

	K19, K20, K21, K23, K24, K25, K26	
Motor Gelişim	K1, K4, K14, K15, K18, K19, K22	7

Tablo 4.4.'de görüldüğü üzere katılımcılar sırasıyla bilişsel gelişim (f:25), dil gelişimi (f:24), sosyal ve duygusal gelişim (f:21) ve motor gelişim (f:7) alanlarında kazanım ve göstergelere yer vermişlerdir.

Katılımcıların bilişsel gelişimi kavram öğretiminin bilişsel bir süreç olduğundan kullandığı düşünülmektedir. Bilişsel gelişimin yanında en çok dil gelişiminin tercih edilmesinde ise etkinlik planının karşılıklı iletişimin, motor gelişimi için ise oyun ve sanat etkinliği ile bütünleştirilmesi etkili olduğu, sosyal ve duygusal gelişimi için bireysel ve toplumsal davranışların okul dışı öğrenme ortamlarında sergilendiği için tercih edildiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında sözcüklere yer verme durumları Tablo 4.5.'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Etkinlik planlarında sözcüklere yer verme durumları

Etkinlik planlarında sözcüklere yer verme durumları	Katılımcılar	f
Etkinlik planında sözcük yazılmış	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K26	24
Etkinlik planında sözcük yazılmamış	K12, K20	2
	Toplam	26

Tablo 4.5. incelendiğinde Okul Öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarında 24 katılımcının sözcük yazdığı 2 katılımcının sözcükler kısmının eksik olduğu görülmüştür. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı etkinlik planı formatında bulunan sözcükler başlığı altında öğrenme sürecinde sözcük dağarcığını zenginleştirecek yeni sözcükler yazılmalıdır. Etkinlik planları incelendiğinde sözcükler başlığına genellikle öğrenme sürecinde ele alınan konuyla ilişkili sözcüklere yer verildiği gözlemlenmektedir. Sözcüklerin çocukların

kelime dağarcığını zenginleştirecek şekilde tercih edildiği görülmektedir. Etkinlik planlarına bakıldığında Harikalar Diyarı için etkinlik planı oluşturan katılımcı (K3) öğrenme sürecinde masal karakterlerini canlandırma etkinliği planlamıştır. Planında heykel, canlandırma sözcüklerine yer vermiştir. MTA Genel Müdürlüğü Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi için etkinlik planı oluşturan katılımcı (K7) okul dışı öğrenme ortamına uygun olan fosil, kalıntı sözcüklerine yer vermiştir. Kelebek Bahçesine yönelik etkinlik planı oluşturan katılımcı (K9) tropikal sözcüğünü okul dışı öğrenme ortamına uygun olduğu için ele almıştır. Okul dışı öğrenme ortamı olarak katılımcı (K11) esnaf olan Telefoncu Ali için plan oluşturmıştır. Planında telefon icadı tarihinde belirtilebilecek olan Graham Bell sözcüğünü ele almıştır. Planetaryuma yönelik etkinlik planı oluşturan katılımcı (K16), okul dışı öğrenme ortamına uygun içeriğe sahip olan ilk dördün, son dördün, şişkin, hilal sözcüklerine yer vermiştir. Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni etkinlik planında yer veren katılımcı (K21), lüle taşı sözcüğüne yer vermiştir. Göbeklitepe Ören Yeri'ne yönelik etkinlik planı oluşturan katılımcı (K26), planında öğrenme sürecinde alanda yaşayan canlılara vurgu yapmıştır. Canlıların izinsiz olarak taşınmasını aktararak biyokaçakçılık sözcüğünü öğretmeyi hedeflemiştir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında materyallere yer verme durumları Tablo 4.6.'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Etkinlik planlarındaki materyallere yer verme durumları

Etkinlik planlarında materyallere yer verme durumları	Katılımcılar	f
Etkinlik planlarında materyal belirtilmiş	K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26	21
Etkinlik planında materyal belirtilmemiş	K1, K7, K11, K16, K19	5

Tablo 4.6. incelendiğinde Okul Öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarında kullandıkları çeşitli materyallere yer verildiği görülmektedir. Etkinlik planları incelendiğinde 21 katılımcının öğrenme sürecinde çeşitli materyallere yer verdiği, 5 katılımcının öğrenme sürecinde materyal

kullanmadığı için materyaller kısmını boş bıraktığı görülmektedir. Katılımcıların etkinlik planlarında belirttikleri materyal örnekleri aşağıdaki gibidir.

“kağıt, yapıştırıcı, makas.” K4

“kağıt ya da naylon, çita, bant, makas ve ip.” K6

“örtü, resim kağıdı, kuru boya, pastel boya, sulu boya, yağlı boya, fırça, kıl, oklava, bez, su püskürtücü, fotoğraf makinesi.” K8

“resim kağıdı, boya kalemleri, heykel resimleri, karton kutu, eskiden kullanılan eşyaların resimleri, günümüzde kullanılan eşyaların resimleri, müze ile ilgili resimler.” K15

“eşleştirme kartları, defter, kalem, dürbün.” K18

“Fotoğraf çekmek için teknolojik aletler, defter, kalem, boyama kalemleri.”

K22

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bilgiler Tablo 4.7.’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Etkinlik planlarında kullanılan yöntem ve teknikler

Yöntem ve Teknikler	Katılımcılar	f
Gezi- Gözlem	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25	25
Soru- Cevap	K3, K4, K5, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K19, K21, K23, K24, K25, K26	19
Drama	K4, K7, K9	3
Rol Oynama	K1, K2	2
Gösterip Yaptırma	K1	1
Tartışma	K19	1
Beyin Fırtınası	K26	1

Tablo 4.7. incelendiğinde katılımcıların etkinlik planlarında kullandıkları yöntem ve teknikler gezi-gözlem (f:25), soru-cevap (f:19), drama (f:3), rol oynama

(f:2), gösterip yaptırma (f:1), tartışma (f:1) ve beyin fırtınası (f:1)'dir. Katılımcılar tarafından hazırlanan etkinlik planları okul dışı öğrenme ortamına yönelik olduğu için en fazla kullanılan yöntem ve teknik gezi-gözlem olmuştur. Gezi-gözlem yanında soru-cevap, tartışma ve beyin fırtınası tekniklerinin tercih edilmesinin sebebi, etkinlik planlarının genel olarak karşılıklı iletişim gerektirmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında değerlendirme başlığı altında yer alan bilgiler Tablo 4.8.'de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Okul dışı öğrenme etkinliği planlarındaki değerlendirme başlığı

Değerlendirme Soruları Kategorileri	Katılımcılar	f
Betimsel Sorular	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K23, K24	18
Duyuşsal Sorular	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K23, K24	18
Kazanıma İlişkin Sorular	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K23, K24	18
Yaşamla İlişkilendirme Soruları	K2, K3, K4, K5, K7, K9, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K23, K24	17
Kategori Belirtilmeyen Sorular	K1, K8, K10, K11, K21, K22, K25, K26	8

Tablo 4.8.'de, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı etkinlik planı formatında yer alan değerlendirme başlığı altındaki soruların kategorileri verilmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarının 18 tanesinde değerlendirme alanında betimsel soru, duyuşsal soru ve kazanıma ilişkin soru; 17 etkinlik planında yaşamla ilişkilendirme sorusuna yer verilmiştir. 8 etkinlik planında değerlendirme sorularının yer aldığı fakat değerlendirme sorularının kategorisinin dönüt verilmesine rağmen

belirtilmediği görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak öğretmen adaylarının konuyla ilgili bilgi yetersizliği olduğu söylenebilir.

Etkinlik planında değerlendirme sorularının kategorisini belirtmeyen bazı katılımcıların örnekleri aşağıdaki gibidir.

- Su altı yaşamını sevdiniz mi?
- Daha önce akvaryumda bulunan canlılara benzer canlılar gördünüz mü?
- Akvaryumda hangi canlılar vardı?
- Akvaryumda bulunan piranalar nasıl canlılardı? (Akvaryum K1)
- Eğer biyokaçakçılığı yapılan bir tür olsaydın kendini nasıl hissederdin?
- Çevrende hiç endemik tür canlı varmı veya daha önce başka yerde gördün mü?
- Biyokaçakçılık yapan birini görünce neler yapmalıyız?
- Drama oyununda sen hangi canlıyı canlandırdın ve neler hissettin? (Göbeklitepe Ören Yeri K26)

Yukarıda K1 ve K16 kodlu katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilen değerlendirme bölümünde, soruların kategorilere ayrılmadığı görülmektedir.

Etkinlik planında değerlendirme sorularının kategorileri belirten bazı katılımcıların örnekleri aşağıdaki gibidir.

- Arboretumda hangi ağaçları gördük? (Betimsel Soru)
- Arboretum gezisinden keyif aldın mı? Duyuşsal Soru)
- Yaptığın ağaç parkı çalışmasında hangi ağaç türlerinin yapraklarını kullandın? (Kazanımlara Yönelik Soru)
- Arboretumda gördüğün ağaç türlerini evinin etrafındaki parklarda daha önce hiç gördün mü? (Yaşamla ilişkilendirme Soru) (Arboretum K4)
- Tahmin ettiğiniz ve doğru bildiğiniz gezegen hangisiydi? (Kazanıma yönelik soru)
- Planetaryuma aynı zaman da ne deniyordu? (Betimsel soru)
- Gezegenleri ve ayı daha yakından görmek size ne hissettirdi? (Duyuşsal soru)

- Daha önce gök yüzünde ayı ve yıldızları nasıl gördünüz?
(Yaşamla ilişkilendirme) (Planetarium K16)

Yukarıda K4 ve K26 kodlu katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilen değerlendirme bölümünde, soruların istenilen şekilde kategorilere ayrıldığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında aile katılımına yer verme durumları Tablo 4.9.'da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Etkinlik planlarındaki aile katılımına yer verilme durumları

Etkinlik planlarında aile katılımına yer verilme durumları	Katılımcılar	f
Etkinlik planlarında aile katılımına yer verilen	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26	25
Etkinlik planlarında aile katılımına yer verilmeyen	K11	1
	Toplam	26

Tablo 4.9. incelendiğinde Okul Öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinlik planlarında 25 katılımcının aile katılımı etkinliğine yer verdiği, 1 katılımcının aile katılımı etkinliğine yer vermediği görülmektedir. Etkinlik planları incelendiğinde katılımcıların aile katılımı etkinliklerine öğrenme süreçlerini destekleyici etkinlikler yazdığı görülmektedir. Aile katılımına yer veren bazı katılımcıların örnek görüşleri şöyledir:

“Ailelerden, çocuklarla beraber Atatürk resimleri bulmaları ve buldukları resimlerle Atatürk albümü oluşturmaları istenir.” K2 (Anıtkabir)

“Çocukların masal kahramanı olduklarını hayal edilmesi istenerek “Harikalar Diyarında nerede ve hangi masal kahramanı olmak istediniz?” sorusu yöneltilerek bunu resmetmeleri veya canlandırmaları istenir.” K3 (Harikalar Diyarı)

“Çocuklara müzede bulunan hayvanlar günümüzde yaşasaydı neler yaşanabilirdi sorusu yöneltilerek aileleriyle tartışmaları istenir.” K7 (Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi)

“Ailelere okulda çocukların bebeklik dönemine ait eşyalarla ilgili müze oluşturulacağı söylenir. Ailelerden çocuklarının bebeklik döneminde kullanmış olduğu eşyalarını seçmeleri, eşyanın kime ait olduğunu ve anısını üzerine küçük notlar halinde yazmaları istenir. Daha sonra çocukların aileleriyle birlikte bilet hazırlamaları ve bu biletleri hazırlayacakları müzeye gelmesini istedikleri kişilere vermeleri söylenir. Çocukların eşyalarıyla ilgili okulun uygun bir köşesinde müze hazırlanır ve çocukların eşyaları sergilenir. Ayrıca ailelere çocuklarıyla birlikte müzeleri ziyaret etmeleri önerilir.” K15 (Bolu Müzesi)

“Çocuklardan ailelerinin daha önce Safranbolu evleri hakkında fikirleri olup olmadıklarını sormaları istenir. Çocuklar Safranbolu evleri hakkında öğrendikleri bilgileri ailelerine aktarırlar. Ailelerin de çocuklarına onlar küçükken nasıl evlerde yaşadıklarını da anlatmaları istenir.” K24 (Safranbolu Evleri)

Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliği planlarında ele aldıkları yaş grubuna ilişkin bilgiler Tablo 4.10.’da verilmiştir.

Tablo 4.10. Etkinlik planlarında ele alınan yaş grupları

Yaş Grubu	Katılımcılar	f
48-60 aylık	K2, K3, K4, K5, K6, K12, K13, K14, K15, K17, K19, K21, K22, K23, K24	15
60-72 aylık	K1, K7, K8, K9, K10, K11, K16, K18, K20, K25, K26	11
	Toplam	26

Tablo 4.10. incelendiğinde öğretmen adaylarının MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda belirlenen 36-48 aylık, 48-60 aylık, 60-72 aylık yaş gruplarından sadece 48-60 aylık (f:15) ve 60-72 aylık (f:11) yaş gruplarının tercih edildiği görülmektedir.

Öğretmen adaylarının etkinlik planlarında ele aldıkları yaş grubunu tercih etme nedenlerine ait bulgular Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Etkinlik planlarında yaş grubu tercih nedenleri

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Yaş gurubu seçilme nedeni	Yaş grubuna uygunluğu	K2, K3, K4, K5, K6, K8, K10, K12, K14,	15

	K16, K17, K18, K22, K25, K26	
Deneyim, bilgi ve beceri kazandırmak	K1, K13	2
Okul dışı öğrenme ortamına uygunluğu	K7, K9	2
Dikkat çekici olması	K11, K13	2
Katılımcı deneyimi	K15	1
İlerde eğitim verilecek olması	K20	1
Okul dışı öğrenme ortamı ile erken tanışması	K21	1
Çocukların öğrenmeye açık ve duyarlı olması	K23	1

Tablo 4.11.'de görüşme formunda yer alan “Hangi yaş grubu için planınızı oluşturduunuz? Neden?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda uygun kodlar oluşturulmuştur. Okul öncesi öğretmen adaylarının cevapları incelendiğinde önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 4.11.'de okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planlarında yaş grubu seçme nedenlerinin birbirinden çok farklı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının en ön planda tuttıkları yaş grubu seçme nedeninin “etkinliğe uygunluğu” (f:15) görülürken, “okul dışı öğrenme ortamına uygunluğu” (f:2), “çocukların dikkatini çekmesi” (f:2), “bilgi ve beceri kazandırmak” (f:2), “katılımcının çalıştığı yaş grubu deneyimi” (f:1), “ilerde eğitim verilecek olması” (f:1), “okul dışı öğrenme ortamı ile erken tanışması” (f:1), “çocukların öğrenmeye açık ve duyarlı olması” (f:1) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Okul Öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planlarında yaş grubu tercih etme nedenleri hakkında şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Etkinlik planımı 5 – 6 yaş grubu için oluşturdum çünkü alan gezileri bu yaştaki çocuklara farklı deneyim, duygu ve becerileri kazandırmak için önemlidir.”

K1 (Deneyim, bilgi ve beceri kazandırmak)

“48-60 ay kavramlara ve anlattığım konu olan Hazerfen Ahmet çelebi daha yaş küçük olanlara algılamaya bilir büyük grup ve sosyal etkileşimler ve uçurtma yapma etkinliği için uygun bulduğum yaş gurubu bu oldu.” K6 (Yaş grubuna uygunluğu)

“5.6 yaş. Çocuktan kendi müzesini kurmasını isteyeceğinden dolayı bazı becerileri gösterebilen yaş grubunu seçtim. Okul dışı öğrenme ortamı olacağı için yaş grubunu büyük tuttum ki kendilerini koruyabilme ihtiyaçlarını söyleyebilme becerileri gösterebilsinler.” K8 (Yaş grubuna uygunluğu)

“5-6 yaş grubu için oluşturdum. Gittiğimiz ortamda canlılarla birebir temas hali de doğabileceği ve belki daha küçük yaş grubunun farkında olmadan kelebeklere zarar verebileceği ya da korkabileceği ihtimaline karşın daha büyük bir yaş grubu seçtim.” K9 (Okul dışı öğrenme ortamına uygunluğu)

“Ben 60-72 ay yaş grubu için etkinlik planı hazırladım. Okul dışı öğrenme ortamlarında etkinlik yapabilmek için yaş grubu biraz daha büyük grupla yapılması grubu daha rahat ve sorunsuz yönetebilmek adına daha uygun olacağını düşündüm.” K12 (Yaş grubuna uygunluğu)

“48-60 ay için oluşturdum. Çocukların ilgilerini çekebilmek için ve sınıf dışı etkinliklerle bilgi edinmelerini sağlamak için.” K13 (Dikkat çekici olması)

“...Etkinlik planını 48-60 Ay aralığındaki çocukları baz alarak oluşturdum. Çünkü stajda bu dönemdeki çocuklarla etkinlikler yapabilme fırsatımız olduğu ve buna bağlı olarak o dönemdeki çocukların davranışlarını gözlemleyebilme ve onların neleri yapmayı sevdiklerini nelerden sıkıldıklarını deneyimleme imkanı bulduğumuzu için etkinlikte özellikle bu yaş grubuna yer vermek istedim...” K15 (Katılımcı deneyimi)

“Planımı 5-6 yaş grubu için oluşturdum. Gittiğimiz okul dışı öğrenme ortamında karşılaşacağımız kavramların bu yaş grubu için uygun olacağını düşündüğümünden.” K16 (Yaş grubuna uygunluğu)

“60-72 ay Okuduğum alanın ve ileride eğitim vereceğim çocukların yaş grubu bu aralıkta olduğu için seçtim.” K20 (İlerde eğitim verilecek olması)

“4-5 yaş için etkinlik oluşturdum çünkü ne kadar erken tanışırsa çocuk onun bakış açısı o kadar erken değişecektir. Ayrıca çocuk ne kadar erken tanışırsa öğretmeninden daha sonraki eğitim kademelerinde de talep edebilir.” K21 (Okul dışı öğrenme ortamı ile erken tanışması)

“48-60 ay çocuklar için planımı oluşturdum. Çünkü bu yaşlarda olan çocuklar öğrenmeye daha açık ve daha duyarlı olmaktadır. Bu yaşlardaki çocuklarla ne kadar çok okul dışı etkinlikler düzenlenirse çocukların öğrendikleri çoğalır ve öğrenmiş oldukları bilgileri hayatlarının her döneminde rahatça kullanabilirler.” K23 (Çocukların öğrenmeye açık ve duyarlı olması)

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmadaki üçüncü alt problem “Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarında hazırladıkları etkinlik planlarında hangi kavram ya da kavramlara yer vermişlerdir ve yer verme sebepleri nedir?” şeklindedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar doğrultusunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu doğrultuda etkinlik planlarında betimsel analiz ile elde edilen bulgular Tablo 4.12. ve Tablo 4.13.’de, görüşme formundan içerik analizi ile elde edilen bulgular Tablo 4.14’de sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının hazırladıkları okul dışı öğrenme etkinliği planlarında yer verdikleri kavramlar Tablo 4.12.’de sunulmuştur.

Tablo 4.12. Etkinlik planlarında yer verilen kavramlar

Kategori	Kavram	Katılımcılar	f
Zıt kavramlar	Eski-yeni	K7, K8, K13, K14, K15, K19, K24	7
	Aynı- farklı- benzer	K16, K17, K20, K23, K24	5
	Canlı-cansız	K3, K15, K18, K22	4
	Hareketli- hareketsiz	K4	1
	Kolay-zor	K11	1
	Ters-düz	K11	1
	Kirli-temiz	K5	1
	Derin-sığ	K1	1
Boyut	Büyük-orta-küçük	K1, K7, K9, K16	4
	Uzun-kısa	K6, K26	2

	Ağır-hafif	K6	1
Yön/Mekanda Konum	İçeri-dışarı	K2, K24	2
Geometrik Şekil	Çember	K5	1
Miktar	Ağır-hafif	K6	1
	Kalabalık-tenha	K10	1
Duyu	Parlak-mat	K1	1
	Taze-bayat	K10	1
Duygu	Mutlu, üzgün, kızgın, korkmuş, şaşkın	K4	1
Zaman	Başlangıç-bitiş	K25	1
	Önce-şimdi-sonra	K21	1

Tablo 4.12.'de görüldüğü üzere katılımcıların etkinlik planlarında ele alınan kavramlar MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kavramlar çizelgesine göre kategorileştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre geometrik şekil, boyut, miktar, yön/mekânda konum, duyu, duygu, zıt kavramlar ve zaman kategorileri belirlenmiştir. Katılımcıların etkinlik planlarında ele aldıkları kavramlar en çok sırasıyla zıt kavramlar kategorisinden eski-yeni (f:7), aynı-farklı-benzer (f:5), canlı-cansız (f:4), hareketli- hareketsiz (f:1), kolay- zor (f:1), ters-düz (f:1), kirli-temiz (f:1) ve derin- sığ (f:1) şeklindedir. Boyut kategorisinde ele alınan kavramlar en çok sırasıyla büyük-orta-küçük (f:4), uzun-kısa (f:2) ve ince- kalın (f:1) şeklindedir. Miktar kategorisinde ağır-hafif (f:1) ve kalabalık-tenha (f:1) kavramları ele alınmıştır. Duyu kategorisinde parmak-mat (f:1), taze- bayat (f:1); zaman kategorisinde başlangıç- bitiş (f:1), önce- şimdi- sonra (f:1) kullanılmıştır. Geometrik şekil kategorisinde çember (f:1), yön/mekânda konum kategorisinde içeri-dışarı (f:2), duygu kategorisinde mutlu-üzgün-kızgın- korkmuş-şaşkın (f:1) kavramları ele alınmıştır.

Katılımcıların etkinlik planlarında en çok, anlam içeriği bakımından zıt olan kavramları tercih etmesi dikkat çekmiştir. Bu kavramların tercih edilme sebebinin

işlem öncesinde yer alan okul öncesi çocuklarının zıt anlamlı kavramları kolay öğrenmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının tercih ettikleri okul dışı öğrenme ortamları ve bu ortamlara yönelik hazırladıkları etkinlik planlarında ele aldıkları kavramlar Tablo 4.13.'te verilmiştir.

Tablo 4.13. Okul dışı öğrenme ortamları ve kullanılan kavramlar

Akvaryum	Büyük-orta-küçük Parlak-mat Derin-sığ	Uçurtma müzesi	Kare İnce-kalın Uzun-kısa Ağır-hafif	Semt pazarı	Kalabalık-tenha Taze-bayat
Planetaryum	Büyük-orta-küçük Aynı-farklı-benzer	Anıtkabir	-	Safranbolu Evleri	İçeri-dışarı Aynı-farklı-benzer Eski-yeni
Telefoncu Ali	Eski-yeni Kolay-zor	Ormanya	Aynı-farklı-benzer Canlı-cansız	Harikalar Diyarı	Canlı-cansız
MTA Müzesi	Büyük-orta-küçük Eski-yeni	Ters ev	Ters- düz Kolay-zor	Okul bahçesi	Canlı-cansız
Arboretum	Duygular Hareketli-hareketsiz	Bolu müzesi	Eski-yeni	Safranbolu müzesi	Eski-yeni
Anadolu Medeniyetleri Müzesi	Eski-yeni	Kidsnook masal akademisi	Çember Düzenli-dağınık Kirli-temiz	Kelebek bahçesi	Büyük-küçük Renkler
Pera müzesi	Eski-yeni	Lüle taşı Müzesi	Önce-şimdi-sonra	Kütüphane	Başlangıç-bitiş
Göbeklitepe	Uzun-kısa	Bolu müzesi	Eski-yeni Canlı-cansız	Oyuncak müzesi	Aynı-farklı-benzer
Ormanya	Canlı-cansız	Uçurtma müzesi	Aynı-farklı-benzer		

Tablo 4.13. incelendiğinde katılımcıların etkinlik planı oluşturdıkları okul dışı öğrenme ortamlarında ele aldıkları kavramların çeşitliliği dikkat çekmektedir. Antalya Akvaryumu (K1) etkinlik planında büyük-orta-küçük, derin-sığ, parmak-mat; Sincan Harikalar Diyarı (K3) etkinlik planında canlı-cansız; İzzet Baysal Ağaç Parkı Arboretumu (K4) etkinlik planında mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın, korkmuş, hareketli-hareketsiz; Kidsnook Masal Akademisi (K5) etkinlik planında çember, düzenli-dağınık, kirli-temiz; Uçurtma Müzesi (K6) etkinlik planında kare, ince-kalın, uzun-kısa, ağır-hafif; MTA Genel Müdürlüğü Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi (K7) etkinlik planında büyük-orta-küçük, eski-yeni; Bolu Müzesi (K8) etkinlik planında eski-yeni, Konya Kelebek Bahçesi (K9) etkinlik planında büyük-küçük, renkler; semt pazarı (K10) etkinlik planında kalabalık-tenha, taze-bayat; Telefoncu Ali (K11) etkinlik planında eski-yeni, kolay-zor; İpek Park Ters Ev (K12) etkinlik planında ters-düz, kolay-zor; Safranbolu Müzesi (K13) etkinlik planında eski-yeni; Pera Müzesi (K14) etkinlik planında eski-yeni; Bolu Müzesi (K15) etkinlik planında eski-yeni, canlı-cansız; Planetarium (K16) etkinlik planında büyük-orta-küçük, aynı-farklı-benzer; Ormanya (K17) etkinlik planında aynı-farklı-benzer; Okul Bahçesi (K18) etkinlik planında canlı-cansız; Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi (K19) etkinlik planında eski-yeni; Uçurtma Müzesi (K20) etkinlik planında aynı-farklı-benzer; Lüle Taşı Müzesi (K21) etkinlik planında önce-şimdi-sonra; Ormanya (K22) etkinlik planında canlı-cansız; Oyuncak Müzesi (K23) etkinlik planında aynı-farklı-benzer; Safranbolu Evleri (K24) etkinlik planında içeri-dışarı, aynı-farklı-benzer, eski-yeni; kütüphane (K25) etkinlik planında başlangıç-bitiş; Göbeklitepe (K26) etkinlik planında uzun-kısa kavramlarını kullanmışlardır. Etkinlik planları incelendiğinde katılımcıların ele aldıkları kavramların okul dışı öğrenme ortamları ile doğru ilişkilendirdiği görülmektedir. Katılımcıların etkinlik planlarının öğrenme süreçlerinde kavramlara uygun şekilde yer verdiği ve sürece entegre ettikleri görülmektedir. Buna ilişkin etkinlik planında yer alan öğrenme süreci başlığı altından doğrudan alıntılara aşağıda verilmiştir:

“...Müzedeki eski takılar gösterilerek bu geçmişte nasıl kullanılmış olabilir? Diye sorulur. Cevaplar alındıktan sonra o gün öğretmen takmış olduğu takıları da göstererek sizce benziyor mu? ne gibi farklılıklar var? sorusu sorulur.

Eski-yeni kavramına dikkat çekilir. Öğretmen o sırada geçmişte o takıların nasıl kullanıldığını anlatır...” K8

“Çocuklar şarkımız da pazar diye bir yerden bahsediliyor. Siz daha önce pazara gittiniz mi? Pazar da neler gördüğünüzü hatırlıyor musunuz? Hangi meyve sebzeler vardı? Meyve-sebze haricinde başka neler satılıyor? Pazar kalabalık mıydı? Tenha mıydı? Pazarda satış yapan kişiye ne diyoruz? gibi sorularla çocuklarla sohbet edilir...Meyve sebzeler tanıtılır. Sebze –meyvenin taze mi bayat mı olduğu nasıl anlaşılır çocuklar diye sorular yöneltilerek düşünmeleri sağlanır...” K10

“...Gösteri bittikten sonra gezegenlerin görüntülerinin simülasyon olarak verildiği kısımları gezerken çocuklara gezegen isimleri söylenir bunların büyüklüğü hakkında çocuklara sorular sorulur. Birbirine benzeyen ve farklı yönleri olan gezegenler karşılaştırılır...” K16

“...öğretmen öğrencilere ellerinde bulunan fotoğraf çekme işine yarayan teknolojik aletlerini kullanarak çocuklara dikkatlerini çeken hayvan ve bitkilerin resimlerini çekmeleri istenir alandaki canlı ve cansız varlıklar hakkında konuşurlar...” K22

K5 kodlu katılımcının etkinlik planı incelendiğinde yer verdiği kavramlardan biri olan çember kavramı, öğrenme sürecinde kavramı öğretmek amacı dışında kullanılması gerekçesi ile yanlış kavram olarak değerlendirilip dönüt verilmiştir. Buna ilişkin öğrenme sürecinden bir bölüm aşağıda verilmiştir:

“...Serbest oyun zamanından sonra öğretmen, “Haydi minderlere oturup çember olalım.” diyerek çocuklarla birlikte minderlere oturur...” K5

Görüşme formunda yer alan “Etkinlik planında ele aldığınız kavram ya da kavramları seçme sebebiniz nedir?” sorusuna ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda uygun kodlar oluşturularak elde edilen bulgular Tablo 4.14.’te sunulmuştur.

Tablo 4.14. Etkinlik planlarında ele alınan kavramı seçme nedeni

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Kavram seçme nedeni	Etkinliğe uygunluğu	K4, K5, K6, K9, K16, K17, K20, K24, K25, K26	10

Uygulama ortamına uygunluğu	K1, K3, K7, K8, K10, K11, K12, K15, K22	9
Kavramı öğretmek	K13, K14, K18, K19, K21, K23	6

Tablo 4.14.'de okul öncesi öğretmen adaylarının kavram seçme nedenleri görüşme formunda verdikleri cevaplar doğrultusunda uygun kodlar oluşturularak sunulmuştur. Buna göre katılımcıların etkinlik planlarında ele aldıkları kavramları seçme nedenleri; etkinliği uygunluğu (f:10), uygulama ortamına uygunluğu (f:9), kavramı öğretmek (f:6) ifadelerine yer verdiği görülmektedir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planlarında ele aldıkları kavramı tercih etme nedenleri hakkında şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Büyük, orta, küçük, derin, sık, parlak, mat gibi kavramları seçmemdeki neden alan gezisini düzenlediğimiz yerin Antalya Akvaryumu olmasıdır. Gezi sırasında çocukların karşılaşacağı canlıları ve yaşam alanlarını gözlemleyip bu kavramlara göre değerlendirmesi ve kavramların çocuklar tarafından pekiştirilmesini sağlamak için seçtim.” K1 (Uygulama ortamına uygunluğu)

“Ben etkinliğimde “Mutlu, Üzgün, Kızgın, Korkmuş, Şaşkın, Hareketli-Hareketsiz” kavramlarını ele aldım. Bu kavramları ele alma sebebim ise kendilerini ağaç gibi hissettikleri dramada bunları düşüncelerini ve hissetmelerini yani kendilerini o ağaç yerine koyup düşüncelerini yansıtma istedi.” K5 (Etkinliğe uygunluğu)

“Pazarı seçtiğim için kalabalık-tenha-bayat-taze kavramlarının gezeceğim yere uygun olduğunu düşündüm.” K10 (Uygulama ortamına uygunluğu)

“Etkinlik planında ele aldığım kavramlar eski-yeni ve kolay-zor. Bunları seçme sebebim konunun hayatımızın çok içinde olması ve çocukların telefonlara olan oyun bağımlılıklarını azaltmak. Bu kavramları öğrenen çocuk telefonun sadece oyun oynamak, eğlenmek için olmadığını anlayacak.” K11 (Uygulama ortamına uygunluğu)

“eski yeni kavramını seçtim, önceden yapılan eserlerin ve şu an yapılanların arasındaki farkları görmeleri ve kendileri de eski eserlerden esinlenip çizim yaparak eski yeni kavramını öğrenmelerini sağlamayı amaçladım. Eski zamanlarda

yapılan eserlerin nasıl yapıldığı ile ilgili bilgi sahibi olmalarını da hedefledim.”

K14 (Kavramı öğretmek)

“Etkinlik planında eski-yeni ve canlı-cansız kavramlarına yer verdim. Çünkü çocuklarda tarih bilincinin oluşmasını istedim. Eski-yeni kavramıyla önceden kullanılan eşyaları müzede görerek günümüzde kullanılan eşyalarla olan benzerlik ve farklılıklarını deneyimleyerek görmelerine fırsat oluşturmaya çalıştım. Müzedeki eşyaların neden günümüzde kullanılmadığını şimdi neden müzede yer aldığını çocuklara eski-yeni kavramı üzerinden vermek istedim. Canlı ve cansız kavramları arasındaki farkı müzedeki eserlerde görebilecekleri için ve müzede yer alan heykellerin insana olan benzerliklerinden dolayı bu kavramlara etkinlik planında yer verdim.” K15 (Uygulama ortamına uygunluğu)

“Seçtiğim aynı-benzer-farklı, alçak-yüksek gibi kavramları çocuklarla gideceğimiz ve uçurtma müzesi oradaki aynı benzer farklı uçurtmalar üzerinden daha iyi kavrayacaklarını, müze sonrası etkinlikte uçurtma uçurma etkinliği ile alçak yüksek kavramlarını daha iyi kazandıracağımı düşündüğüm için seçtim.” K20 (Etkinliğe uygunluğu)

“Ele aldığım kavramlar; önce, sonra ve şimdi. Bu kavramları ele aldım çünkü bir dönüşüm örneği ile bu kavramların daha iyi öğretileceğini düşündüm.” K21 (Kavramı öğretmek)

“Etkinlik planımda içeri-dışarı, aynı-farklı-benzer, eski-yeni kavramlarını kullandım. Etkinlik sürecimde çocuklarla beraber tarihi Safranbolu evlerini gezdiğimiz için onları yeni evlerle karşılaştıracığımız için eski -yeni, evin içinde ve dışında olacağımız için içeri-dışarı, evleri incelerken birbiri ile aynı mı değil diye bakacağımız için aynı-farklı-benzer kavramlarından yararlandım.” K24 (Etkinliğe uygunluğu)

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmadaki dördüncü alt problem “Okul öncesi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamı etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda önemli bulgulara ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar içerik analizi ile analiz edilerek uygun kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar, katılımcılar ve her koda ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bu alt problemi yanıtlamak için yapılan içerik analizi sonucu ulaşılan bulgular, Tablo 4.15. ve Tablo 4.16.' de sunulmuştur.

Görüşme formunda yer alan “Etkinlik planını hazırlarken (her aşamayı düşünerek) neler hissettiniz?” sorusuna ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda uygun kodlar oluşturularak elde edilen bulgular Tablo 4.15.'te sunulmuştur.

Tablo 4.15. Etkinlik planı hazırlanırken hissedilen duygular

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Etkinlik planı hazırlarken hissedilen duygular	Heyecanlı	K1, K3, K5, K8, K12, K16, K20, K24	8
	Mutlu	K1, K3, K4, K13, K16, K19, K23, K24	8
	Keyifli/Eğlenceli	K1, K2, K7, K10, K17, K18, K25	7
	Faydalı	K2, K9, K23	3
	Öğretmen gibi	K21, K22	2
	Kaygılı	K4, K17	2
	Empatik	K14, K15	2
	Kararsız	K20, K26	2
	Şaşkın	K6	1
	Zorlanma	K11	1
	Sabırsız	K11	1
	Meleğe başlama arzusu	K3	1

Tablo 4.15.'de görüşme formunda yer alan “Etkinlik planını hazırlarken (her aşamayı düşünerek) neler hissettiniz?” sorusuna okul öncesi öğretmen adaylarının verdiği cevaplar incelendiğinde katılımcıların çeşitli duygulara sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların heyecanlı (f:8), mutlu (f:8), keyifli/eğlenceli (f:7), faydalı (f:3), öğretmen gibi (f:2), kaygılı (f:2), empatik (f:2),

kararsız (f:2), şaşkın (f:1), zorlanmış (f:1), sabırsız (f:1) ve mesleğe başlama arzusu (f:1) duygularını hissetmiş oldukları belirlenmiştir.

Katılımcıların pek çoğunun hissettikleri heyecanlı, mutlu, faydalı, eğlenceli, keyifli kodlanan pozitif duyguları almış oldukları eğitim sonrasında okul dışı öğrenme ortamı etkinlikleri hazırlamanın tecrübesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Okul Öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planı hazırlarken hissettikleri duyguları hakkında şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Etkinlik planını hazırlarken heyecanlı ve mutluydum. Çünkü kendi mesleki gelişimim için bir ilkti.” K1 (Heyecanlı, mutlu, keyifli/eğlenceli)

“Etkinlik planımın her aşamasını özenle hazırlamaya dikkat ettim. Bugün bu etkinliği hazırladım ve ileride mesleğimi elime aldığım da bu etkinliklerimi gerçekleştirmek istiyorum. Bu yüzden en büyük gayem öğrencilerime layık bir öğretmen olabilmek. Onlarla beraber bu geziyi düzenlemiş olma ihtimali beni çok heyecanlandırdı ve mutlu etti. Bir an önce mesleğe başlama arzusu uyandırdı.” K3 (Heyecanlı, mutlu, mesleğe başlama arzusu)

“Etkinliği yazarken uçurtma müzesini ilk defa gördüm ve çok şaşırmıştım.” K6 (Şaşkın)

“Etkinlik planımı hazırlarken biraz zorlandım çünkü farklı bir şey yapmak istedim. Farklı bir okul dışı öğrenme ortamı bulmak için çok düşündüm. Etkinliğim bitmiş olmasına rağmen hala tam olarak uygun olup olmadığından emin değilim. Amaçlarım ve süreç birbiri ile uyumlu bir şekilde ilerliyor ama yine de yüzde yüz doğru bir etkinlik diyemiyorum. Etkinliğimin sonuna gelince bu etkinliği ilerde öğrencilerimle yapmak istediğimi fark ettim. Onların üzerinde test edeceğim. Sabırsızlanıyorum.” K11 (Zorlanma, sabırsız)

“Etkinlik planını hazırlarken her aşamada çocuklarla müzeyi geziyormuş gibi hissederek hazırlamaya çalıştım. Müzede çocukların ilgisini çekebilecek eserler olduğunu düşündüğüm için onların verebilecekleri tepkilere göre etkinliği yazmaya özen gösterdim. Çocuklar bu dönemde hareketli bir yapıda olduğu için onların karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları düşünerek kuralların çocuklara önceden söylenmesi gerektiğini etkinlik planında yer verdim.” K15 (Empatik)

“Açıkcısı her aşaması kendine has hisler barındırıyor mesela kazanım ve göstergeleri seçerken acaba hangi yönlerine hitap etmeliyim düşüncesiyle boğuşurken bu his kavramları ve sözcükleri seçmeye gelince neyi daha iyi öğretebilirim düşüncesine döndü sonra öğrenme aşamasına geçtiğimde elimden

geldiğince ayrıntılı yazmaya çalıştım bu yüzden hafifte olsa bunun kaygısı oldu üzerimde acaba yeterince net ifade edebildim mi diye.” K17 (Keyifli, kaygılı).

“Aşmaları hazırlarken aklıma yeni yeni şeyler geliyordu aklıma bunu da mı ekliyim diye kararsızlık oluşuyordu. Aslında böyle etkinlik hazırlarken bir heyecan oluşuyor çocuklarla yeni ve diğer etkinliklerden farklı olduğu düşüncesi oluşuyor.” K20 (Heyecanlı, kararsız)

“Öncelikle çocuklar için etkinlik sırasında faydalı olacak kazanımları aldım. Öğrenme sürecinde çocuklarla sohbet edip onların fikirlerine almak oldukça güzel hissettirdi. Böylelikle etkinliğimizi çocuklarla beraber yürütme fırsatı yakalamış oldum. Müzede uyulması gereken kuralları anlatarak onlara kural bilinci aşlamak da çok iyi hissettirdi. Daha sonra çocuklara çeşitli fotoğraflar göstererek ön bilgilerini ölçmek de oldukça faydalı oldu. Bu sayede de çocukların istediği koleksiyonu oluşturmaları sağlanarak onlara birey olma bilinci kazandırıldı. Değerlendirme ve aile katılımını ise çocuklar daha iyi nasıl cevaplar verebilir ve öğrenmeleri daha çok nasıl desteklenir sorularından yola çıkarak hazırladım. Bütün bu süreçler de etkinliği planlarken iyi hissetmemi sağladı.” K23 (Mutlu, faydalı)

Görüşme formunda yer alan “Etkinlik planı hazırlarken zorlandığınız kısım oldu mu? Açıklayınız.” sorusuna ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda uygun kodlar oluşturularak elde edilen bulgular Tablo 4.16.’te sunulmuştur.

Tablo 4.16. Etkinlik planı hazırlanırken zorlanılan kısımlar

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Etkinlik planı hazırlarken zorlanılan kısımlar	Kavram belirlemek	K2, K3, K10, K11, K14, K16, K17, K20, K23, K24	9
	Etkinlik bulmak	K4, K13, K20, K21, K23, K26	6
	Zorlanan kısım yok	K1, K8, K9, K12, K22	5
	Etkinliği yaş grubuna uyarlamak	K3, K6, K11, K19	4
	Aile katılımı yazmak	K7, K9, K10, K16	4

Okul dışı öğrenme ortamı bulmak	K5, K18	2
Kazanım ve gösterge seçmek	K1	1
Etkinlik başlığı bulmak	K25	1
Bilgi eksikliği	K17	1

Tablo 4.16.'te okul öncesi öğretmen adaylarının verdiği cevaplar incelendiğinde katılımcıların etkinlik planlarını hazırlarken zorlandıkları kısımların kavram belirlemek (f:9), etkinlik bulmak (f:6), zorlanılan kısım yok (f:5), etkinliği yaş grubuna uyarlamak (f:4), aile katılımı yapmak (f:4), okul dışı öğrenme ortamı bulmak (f:2), kazanım ve gösterge seçmek (f:1), etkinlik başlığı bulmak (f:1) ve bilgi eksikliği (f:1) olduğu görülmektedir. 5 katılımcının etkinlik planı hazırlarken zorlanmadıkları görülmektedir. Katılımcıların etkinlik planı hazırlarken zorlandıkları kısımların birbirinden farklı olduğu görülmektedir.

Etkinlik planı hazırlarken zorlanılan kısımlar hakkında öğretmen adayları şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“Kavramları seçmek ve etkinliği yaş grubuna uygun hale getirmek beni biraz endişelendirdi.” K3 (kavram belirlemek, etkinliği yaş grubuna uyarlamak).

“Hangi yaş gurubuna uygun olur diye düşündüm bu konuda zorlandım.”

K6 (Etkinliği yaş grubuna uyarlamak)

“Aile katılımı konusunda zorlandım. Çünkü geziden sonra aileyle yapılacak bir etkinlik bulamadım. Tekrar müzeye gitmelerini de yazmak istemedim.” K7 (Aile katılımı bulmak)

“Müzedeyken yapılacak etkinlik konusunda zorlandım. Öğrenmelerini desteklemek için hem de dikkatlerini nasıl çekebilirim acaba diye düşündüm. Nasıl bir etkinlik tasarlayabilirim diye zorlandım.” K13 (Etkinlik bulmak)

“Etkinlik planında kavramları seçerken ve bu kavramları çocuklara nasıl öğreteceğimi düşünürken zorlandım. Çocukların eğlenerek öğrenmesi için nasıl bir yol izlemem gerektiği konusunda düşündüm.” K14 (Kavram belirlemek)

“Etkinlik planı hazırlarken zorlandığım bir kısım olmadı. Ancak kazanım ve göstergelere yer verirken okul öncesi eğitim programının biraz sınırlı kaldığını, kazanım ve göstergelerin genellikle sınıfta ve okulda yapılacak olan etkinliklere

yönelik olduğunu fark ettim. Bu yüzden etkinlik planında yer verdiğim kazanım ve göstergeler sınırlı oldu.” K15 (Kazanım ve gösterge seçmek)

“Şu an 3.sınıf öğrencisi olduğum için aslında çok fazla etkinlik yazmadım hatta bu etkinliğe kadar okul dışı etkinliği hiç yazmamıştım o yüzden genel olarak zorlandığımı söyleyebilirim çünkü yazarken şunu da fark ediyor insan: Aslında okul dışı etkinliklerinde yazdığımız her bir kelime aldığımız fazladan bir sorumluluk. Bunu fark edince daha dikkatli yazmaya çalıştım etkinliğimi bu yüzden de dediğim gibi her anı beni zorladı.” K17 (Bilgi eksikliği)

“Zorlandığım kısım yaşadığım şehre göre bir okul dışı etkinlik planı oluşturmaktı. Çünkü hem küçük bir yer hem de okul dışı sayılabilecek çok fazla alan yok.” K18 (Okul dışı öğrenme ortamı bulmak)

“hayır pek zorlanmadım.” K22 (Zorlanılan kısım yok)

“Zorlandığım kısım etkinliğe başlık bulma kısmı oldu. Yaratıcı isimler bulmakta zorlanırım hep.” K25 (Etkinlik başlığı bulmak)

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamlarını tanıtmak ve okul dışı öğrenme etkinliklerini hazırlama sürecine ilişkin hazırladıkları etkinlik planları ve görüşleri belirlenmek amaçlanmaktadır. Bu bölümde altı alt problem doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ilgili literatürde yer alan çalışmalar ile tartışılmıştır.

5.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adayları okul öncesi dönemde okul dışı öğrenme ortamlarının eğitim sürecine katkısını en fazla kalıcı öğrenme şeklinde belirtmiştir. Bu ifadeyi sırasıyla yaparak-yaşayarak öğrenme, bilgi ve becerileri destekleme, deneyim kazandırma, eğlenerek öğrenme, gözlem yapma, keşfetme imkânı, yaratıcılığı geliştirme, gelişim alanlarını destekleme, problem çözme becerisi geliştirme, neden-sonuç ilişkisi geliştirme, bakış açısı geliştirme, çevre bilinci geliştirmesi, bilgiyi yaşamla ilişkilendirme olanağı, yerinde öğrenme imkânı, öğrenme isteğini artırması ve farklı uyarıcılara yer vermesi ifadeleri takip etmiştir. Bu bağlamda okul dışı öğrenme ortamları eğitim sürecine çeşitli katkılar sağlamaktadır. Okul dışı öğrenme ortamları çocukların bireysel öğrenme hızlarına imkân veren, doğaya ve çevresine karşı farkındalık uyandıran, gözlem yapma, ölçme ve çıkarımda bulunma gibi bilimsel süreç becerilerini geliştirmelerine destek vermektedir (Uludağ ve Erkan, 2023; Phenice ve Griffore, 2003; Yıldırım ve Özyılmaz-Akamca, 2017). Sınıf dışı ortamlar, çocukların duyularını bütünsel olarak kullanmalarına imkan tanıyan ve bireysel öğrenmelerine destek sağlayan ortamlardır (Dere, 2022). Bu araştırmaya benzer olarak, Bostan-Sarioğlu ve Küçüközer (2017) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen eğitimin avantajını kalıcı öğrenme sağlaması olarak belirtmişlerdir. Yine benzer olarak Kubat (2018)'ın yaptığı çalışmada öğretmen adayları, okul dışı öğrenme ortamlarının yaparak-yaşayarak öğrenme, ilk kaynakta deneyim, gözlem ve keşfetme faydalarının olduğunu belirtmişlerdir. Kelly (2000) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adayları okul dışı öğrenme ortamlarında uygulanan eğitimin öğrencilerin dikkatlerini çektiğini ve motivasyonlarını artırdığını belirtmişlerdir. Roche vd. (2010) tarafından yapılan çalışmada, alan gezilerinin öğrencilerin daha güçlü bağlantılar kurmalarına ve sınıfta öğrendikleri teorik bilgilerin gerçek dünyadaki uygulamalarını görmelerine imkan sağladığı

sonucuna varılmıştır. Okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin zihinlerinde meydana gelen oluşumları ifade etmelerine ve kavram yanılgılarının giderilmesinde destek olmaktadır (Çakır ve Uludağ, 2019). Singal ve Swann (2011) tarafından yapılan çalışmada okul dışı öğrenme ortamlarında çocukların aktif, keşfetmeye açık ve özgür, meraklı ve istekli oldukları belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarının çocuklara sağladığı toplumsal katılım ve sosyal becerilerine yönelik bulguya rastlanmamıştır. Nitekim Dilli (2017) öğretmenlerle yaptığı çalışmada müzelerin toplumun sosyalleşmesine yardımcı olduğu görüşünü dile getirmiştir. Kölemen (2021)'in çalışmasında çocukların sosyal becerilerinin gelişiminde okul dışı öğrenme ortamlarının önemini belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarının cevapları doğrultusunda en fazla öğrenmenin kalıcı olmasını belirterek mesleğe başladıklarında okul dışı öğrenme ortamlarını eğitim-öğretim sürecine dahil etmek istemektedirler. Bununla beraber etkili olması, keşfederek öğrenme imkanı, sınıf dışı olması, deneyim sağlaması, gelişim alanlarını desteklemesi, ufku genişletmesi, önemli olması, eğlenerek öğrenme sağlaması, yerinde öğrenme, becerileri geliştirmesi, faydalı olması, yaparak-yaşayarak öğrenme, yaratıcılığı artırması, öğrencinin aktifliği, hazır bulunuşluk ve öğrencilik yıllarında az olması görüşleri ile mesleğe başladıklarında yer vereceklerini belirtmişlerdir. Saltoğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik aldıkları eğitim sayesinde eğlenerek öğrenmenin ve kolay öğretimin gerçekleştiği, okul dışı öğrenme etkinlikleri hazırlama konusunda beceri kazandıkları, mesleğe başladıklarında etkinlik planı hazırlama konusunda özgüven kazandıkları, bilgi ve deneyim sağladıkları ve hayal güçlerinin artmasına yardımcı oldukları belirtilmektedir. Barrable vd. (2022) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliklerini meslek hayatlarında uygulama isteklerini hevesle ifade ettikleri görülmüştür. Carrier (2009), Shume ve Blatt (2019) yaptığı çalışmalarda öğretmen adaylarının, açık alanda yapılan uygulamaların çocuklar için önemli olduğunu belirtip öğrencilerin öğrenmeye yönelik istek ve heyecanını fark ederek gelecekte açık hava eğitimlerine yer vermeye dair istekli olduklarını belirtmiştir.

5.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmada sırasıyla okul öncesi öğretmen adaylarının plan oluşturdukları okul dışı öğrenme ortamları, etkinlik planlarındaki etkinlik çeşitleri, etkinlik

planlarında ele aldıkları gelişim alanları, etkinlik planlarında sözcük kullanımı, etkinlik planlarındaki materyal çeşitliliği, etkinlik planlarında ele aldıkları yöntem ve teknikler, etkinlik planlarındaki değerlendirme bölümü, etkinlik planlarında aile katılımı, etkinlik planlarını oluşturdukları yaş grupları ve yaş grubunu tercih etme nedenlerine tartışılacaktır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yarısı okul dışı öğrenme ortamlarından müzeleri tercih etmiştir. Öğretmen adaylarının Anıtkabir, Pera Müzesi, Şanlıurfa Oyuncak Müzesi, Uçurtma Müzesi, Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Bolu Müzesi, Lüle Taşı Müzesi, Safranbolu Müzesi, Safranbolu Evleri, Göbeklitepe Ören yerini ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının tarihe yönelik bilgilendirme ve geçmiş yaşam kalıntılarını ele alarak gelecek ile bağlantı kurmak istedikleri sonuçlarını çıkarmaktadır. Öğretmen adaylarının müzeleri tercih etme sebeplerinden bir diğeri ise okul yaşantılarındaki deneyime bağlı olarak akla gelen ilk alanların müzeler olduğu söylenebilir. Müzelerden sonra kütüphane, akvaryum, rekreasyon alanları (Ankara Harikalar Diyarı, esnaf, okul bahçesi), arberotum, Konya kelebek bahçesi, hayvanat bahçesi, planetaryum, diğer mekanlar (ters ev, semt pazarı) ziyaret edilmiştir. Öğretmen adayları bulundukları şehirde farklı kategorilerdeki okul dışı öğrenme ortamlarına ziyarette bulunmuşlardır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının pek çoğunun yapılandırılmaya daha müsait kapalı alanları tercih ettikleri görülmektedir. Bu alanları tercih etme sebebi olarak, öğretmen adaylarına eğitim sürecinde il bazında okul dışı öğrenme ortamları kılavuzlarını incelemeleri, kılavuzda yer alan okul dışı öğrenme ortamlarından tercih ettikleri söylenebilir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Kaptan ve Beldag (2019) ve Kubat (2018) öğretmen adaylarıyla yaptıkları farklı çalışmalarda okul dışı öğrenme ortamı olarak en fazla müzeler belirtilmiştir. Topçu (2017) yaptığı araştırmada okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili yapılan çalışmaları incelemiştir. Bunun sonucunda okul dışı öğrenme ortamı olarak en çok müzelerin bilindiğini ortaya koymuştur. Bu araştırmadan farklı olarak Bostan-Sarioğlu ve Küçüközer (2017) yaptığı çalışmada öğretmen adayları etüt merkezi, kurs, ev ortamı, aile ve arkadaş çevresini okul dışı öğrenme ortamları kategorisinde belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre sadece bir öğretmen adayının okul bahçesini tercih ettiği görülmektedir. McClintic ve Petty (2015) okul dışı etkinlik deneyimlerini okul bahçesinde uyguladıkları çalışmalar doğrultusunda analiz etmiştir. Türkmen

(2016) okul dışı öğrenme için başlangıç olarak okul bahçelerinin ideal olduğunu belirtmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının hepsi büyük grup etkinliği planlayıp birincil etkinlik türü olarak alan gezisi etkinlik türünü belirtmiştir. Bunun sebebi hazırlanan etkinlik planlarının okul dışı öğrenme ortamına yönelik olmasıdır. Alan gezilerini frekans sırasına göre sanat, fen, drama, Türkçe, oyun, müzik ve matematik etkinlik türleri takip etmektedir. Öğretmen adayları MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan etkinlik türlerinden okuma yazmaya hazırlık dışında tüm etkinlik türleriyle ilişkilendirme yaparak etkinlik planlarında yer vermişlerdir. Öğretmen adaylarının sanat etkinliğini tercih etme sebebi her ortamda yapay ya da doğal materyallerle uygulanabilir olmasıdır. Öğretmen adaylarının tercih ettikleri okul dışı öğrenme ortamında, uygulaması mümkün olan etkinlik türüne planlarında yer verdikleri görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarını Aksüt ve Çavuş-Güngören (2021) yaptığı çalışma ile desteklemektedir, çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları sanat etkinliği, drama, fen, Türkçe, oyun, müzik matematik etkinlikleri ele aldıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Karakuş ve Aktın (2023) öğretmenlerin sınırlı sayıda okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına yer verdiklerini belirtmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmen adayları etkinlik planlarının kazanım ve göstergeler temel başlığı altında gelişim alanları alt başlığına bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim ve motor gelişime yer vermiştir. Öğretmen adaylarının bilişsel gelişimi kavram öğretiminin bilişsel bir süreç olduğundan kullandığı düşünülmektedir. Bilişsel gelişimin yanında en çok dil gelişiminin tercih edilmesinde ise etkinlik planının karşılıklı iletişimin, motor gelişimi için ise oyun ve sanat etkinliği ile bütünleştirilmesi etkili olduğu, sosyal ve duygusal gelişimi için bireysel ve toplumsal davranışların okul dışı öğrenme ortamlarında sergilendiği için tercih edilmesidir. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenleri MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan gelişim alanlarından sadece öz bakım becerilerine yer vermedikleri görülmektedir. Anuradha (2002) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre yaygın eğitimin okul öncesi dönem çocuklarının fiziksel, bilişsel, dil ve kişisel sosyal gelişimlerini desteklenmesinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Ata-Doğan ve Boz (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler açık havada oynamanın çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişimlerine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde okul öncesi

öğretmenleri dış mekan oyunlarının fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim alanlarına olumlu katkıları olduğu bulgularına ulaşmıştır. Chakravarthi (2009) okul öncesi öğretmenleri ile yaptığı çalışmada açık hava ortamının çocukların fiziksel gelişimini desteklediği, becerilerini kolaylaştırdığı, sosyal ve duygusal becerilerini artırdığı sonuçlarına ulaşmıştır. Yıldız (2022) çalışmasında öğretmenler okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların özellikle çocukların bilişsel ve sosyal ve duygusal gelişim alanlarına katkı sağladığı, sadece bir öğretmen çocukların bağımsız olarak ihtiyaçlarını gidermesi koduyla öz bakım becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Erata (2018) okul öncesi öğretmenlerinin, okul dışı öğrenme ortamlarının çocukların sosyal becerilerini en fazla, öz bakım becerilerini ise en az şekilde geliştireceğini belirtmiştir. Fjærtot ve Sageie (2000) ve Valentini ve Bartolucci (2019) yaptıkları benzer çalışmalarda doğal ortamların çocukların motor gelişimlerine etkisini incelemişlerdir. Doğal eğitime tabi tutulan çocukların denge, koordinasyon ve motor becerilerinin formal eğitime devam eden çocuklara göre daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak okul dışı öğrenme etkinliklerinde tüm gelişim alanlarına yer verilerek etkinlik planlamanın çocukların her yönden gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre 24 okul öncesi öğretmen adayının etkinlik planında sözcüklere yer verdiği 2 öğretmen adayının hazırladıkları etkinlik planlarında sözcüklere yer vermediği görülmektedir. Etkinlik planları incelendiğinde yer verilen sözcükler etkinlik içeriğine uygun, merak uyandırıcı, genellikle çocuklar için yeni sayılabilecek sözcüklerden oluşmuştur. Bu sözcüklerden bazıları canlandırma, fosil, kalıntı, tropikal, Graham Bell, ilk dördün, son dördün, şişkin, hilal, lüle taşı, biyokaçakçılık olarak etkinlik planlarında yer almıştır.

Araştırma sonuçlarında öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinlik planlarında kullandıkları çeşitli materyallere yer verildiği görülmektedir. Etkinlik planları incelendiğinde 21 katılımcının öğrenme sürecinde çeşitli materyallere yer verdiği, 5 katılımcının öğrenme sürecinde materyal kullanmadığı için materyaller kısmını boş bıraktığı görülmektedir. Öğretmen adayları etkinlik süreçlerinde kullanacakları materyalleri hazırlayıp öğrenim sürecinde belirtmiştir. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda etkinlik planı formatında yer alan başlıkların doldurulması zorunludur. Koçak (2018) yaptığı çalışmada okuma yazmaya hazırlık

etkinliklerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarında etkinlik planlarında materyal başlıklarının boş bırakıldığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının etkinlik planlarında kullandıkları yöntem ve teknikler frekans sırasına göre gezi-gözlem, soru-cevap, drama, rol oynama, gösterip yaptırma, tartışma ve beyin fırtınasıdır. Öğretmen adayları tarafından hazırlanan etkinlik planları okul dışı öğrenme ortamına yönelik olduğu için en fazla kullanılan yöntem ve teknik gezi-gözlem olmuştur. Gezi-gözlem yanında en çok soru-cevap tekniğinin tercih edilmesinin sebebi olarak etkinlik planlarının okul dışı öğrenme ortamında uygulanması interaktif iletişimi gerektirdiği söylenebilir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Karakuş ve Aktın (2023) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarında gözlem, gösterip yaptırma, soru-cevap, drama, anlatım, gezi, az da olsa deney, oyun, işbirlikli öğrenme, beyin fırtınası, problem çözme ve proje tabanlı yöntemleri kullandıkları belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına ek olarak Seyhan (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi kapsamında okul dışı öğrenme etkinliklerinde kullanabilecekleri yöntem ve teknikler gözlem, araştırma inceleme, işbirlikli öğrenme, tartışma, sözlü tarih, drama, anlatım, beyin fırtınası, proje, buluş yoluyla öğrenme, soru cevap, gösterip yaptırma şeklinde belirtilmiştir. Etkinlik planları incelendiğinde anlatım içeriği olduğu görülmekte fakat öğretmen adaylarının anlatım yöntemine yer vermediği görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve teknikler konusunda bilgi eksikliğinden söz edilebilir. Atasoy ve Arslan (2022) okul öncesi öğretmen adaylarının çevre eğitimi içerikli etkinlik planları incelenmiştir. Öğretmen adaylarının kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerin çoğunlukla anlatım yöntemini kullandıkları belirtilmiştir. Bununla beraber öğretmen adayları alan gezisi, drama, gösterip yaptırma, soru-cevap ve istasyon tekniklerini kullandıkları görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının hepsinin değerlendirme bölümünde sorulara yer verdiği, 18 etkinlik planında değerlendirme alanında betimsel soru, duyuşsal soru ve kazanıma ilişkin soru; 17 etkinlik planında yaşamla ilişkilendirme sorusuna yer verilmiştir. Bu durum öğretmenlerin tüm değerlendirme soru başlıklarına yer vermediklerini göstermektedir. 8 etkinlik planında değerlendirme sorularının yer aldığı fakat değerlendirme sorularının ayrı başlıklar altında belirtilmediği görülmektedir. Bu durumda okul öncesi öğretmen adayları soruları uygun kategorilere göre ayırmakta zorlandığını göstermektedir.

Araştırmaya benzer olarak Atasoy ve Aslan (2022)'ın çalışmasında okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde tüm soru türlerine yer veren etkinlik planları olduğu gibi soru türlerini gruplamadan değerlendirme oluşturulan etkinlik planlarının yer aldığı görülmektedir. Aynı şekilde Burgazlı-Osanmaz ve Akman (2018) yaptıkları çalışma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planı formatında yer alan soru türlerine değerlendirme bölümünde yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Kılınç vd. (2021) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik planı hazırlama becerilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenleri betimsel soru, duyuşsal soru ve kazanıma ilişkin soru ve yaşamla ilişkilendirme sorularına çoğunlukla yer vermiştir. Öğretmenlerden bir kısmı değerlendirme bölümünde soru türlerinin hiç birine yer vermedikleri belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmen adayları etkinlik planlarında çoğunluğun aile katılımı etkinliğine yer verdiği, sadece bir öğretmen adayının aile katılımı etkinliğine yer vermediği görülmektedir. Etkinlik planları incelendiğinde aile katılımı etkinlikleri öğrenme süreçlerini destekler niteliktedir. Öğretmen adaylarının etkinlik planında yer alması gereken bir başlık olan aile katılımı bölümünü önemseydiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Koçak (2018)'in okuma yazmaya hazırlık etkinliklerini incelediği araştırmada öğretmenlerin hazırladığı etkinlik planlarında çoğunun aile katılımı bölümünü planlanmış olduğu, hazır etkinlik planlarının çoğunluğun aile katılımı bölümünü planlanmadığı görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre okul dışı öğrenme etkinlik planlarında öğretmen adaylarının MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirlenen 36-48 aylık, 48-60 aylık, 60-72 aylık yaş gruplarından 48-60 aylık ve 60-72 aylık yaş gruplarının tercih edildiği görülmektedir. Etkinlik planlarında 36-48 aylık yaş grubuna yer verilmediği görülmektedir. Bunun nedeni olarak, etkinlik planlarının okul dışına yönelik hazırlandığı için küçük yaş grubu çocuklarla uygulanmasının zor olabileceği düşünülebilir. Öğretmen adaylarından çoğunluğunun 48-60 aylık yaş grubu tercih edilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak Koçak (2018) çalışmasında etkinlik planlarının çoğunun 48-60 aylık olarak planladığı belirtilmiştir. Araştırmada kullanılan yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilere göre öğretmen adaylarının yaş grubu seçme nedenleri arasında en fazla etkinliğe uygun olması belirtilmiştir. Bunun yanında tercih edilen yaş

grubunun çocuklarla ilişkili olan kodları, çocukların becerilerinin gelişmiş olması, grubun uyum ve yönetiminin kolaylığı, bilgi ve beceri kazandırma hedefi, ileride eğitim verilecek yaş grubu olması, okul dışı öğrenme ortamı ile erken tanıştırmak ve çocukların öğrenmeye açık ve duyarlı olması öğretmen adayları tarafından belirtilmiştir. Öğretmen adayları ve okul dışı öğrenme ortamıyla ilişkili olarak, etkinliğin uygulandığı ortama göre, kavramların uygunluğuna göre, öğretmen adayının çalışma deneyimine göre yaş grubu seçme nedenleri ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre etkinlik planları yaş grubu seçiminde çocukların genel gelişim düzeyi dikkate alınmadığı görülmektedir. Nitekim etkinlik planları yaş grubunun seviyesine göre hazırlanmalıdır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları Okul Öncesi Eğitimi 3.Sınıf öğrencileri olduğundan dolayı, lisans eğitimlerinde deneyim sağlayacak birikime sahip olmadıkları için yaş gurubu gelişim özellikleri hakkında bilgi ve deneyim eksiklikleri olduğu söylenebilir. Öztürk vd. (2022) çalışmalarında okul öncesi öğretmen adaylarının etkinlik planlama sürecini incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarından biri, öğretmen adaylarının etkinlik planlarında çocukların gelişim alanları hakkında bilgi eksiklikleri nedeniyle daha büyük yaş gruplarını tercih ettiklerini göstermiştir.

5.3 Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının hazırladıkları etkinlik planlarında yer verdikleri kavramlar MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan geometrik şekil, boyut, miktar, yön/mekanda konum, duyu, duygu, zıt kavramlar ve zaman kategorilerinden oluşmaktadır. Etkinlik planları incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunluğunun ele aldıkları kavramların okul dışı öğrenme ortamları ile doğru ilişkilendirdiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun etkinlik planlarında kavramları öğrenme süreçlerine uygun şekilde entegre ettikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, sadece bir öğretmen adayının öğrenme sürecinde kavramı amacına uygun olmayan bir şekilde kullanması, yanlış kavram kullanımı olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının yapılandırılmış görüşme formunda verdikleri cevaplar sonucunda kavramı seçme nedenleri arasında en fazla etkinliğe uygunluğu sebep gösterilmiştir. Bununla beraber kavramın uygulama ortamına uygunluğu, kavramı öğretmek, kavramın hayatın içinde olması ve kavramın dikkat çekmesi cevapları alınmıştır. Öğretmen adaylarının kavram seçme nedenlerine bakıldığında etkinlik planlarında ele alınan kavramı önemle ve dikkatle ele aldıkları görülmektedir. Araştırma sonuçlarına

paralel olarak, Tutkun vd. (2019) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin alan gezisi etkinliklerini hazırlarken dikkat ettikleri hususlardan birinin, gezi yapılacak ortamın ele alınacak kavrama uygunluğu olduğunu belirtmişlerdir. Atasoy ve Arslan (2022) öğretmen adaylarının çevre temalı etkinlik planlarında çevre konusunun dışında başka kavrama değinilmesi çocuklarda kavram yanılgılarına sebep olacağı için ele alınan kavrama dikkat edilmesi gerektiği düşünülmüştür.

5.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının etkinlik planı hazırlama sürecinde en fazla hissedilen durumun heyecan olduğu görülmüştür. Bunu takiben öğretmen adayları mutlu, keyifli/eglençeli, faydalı, kaygılı, empatik, şaşkın, zorlanmış, kararsız, sabırsız ve mesleğe başlama arzusu hislerini yaşadıklarını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının genel olarak etkinlik planı hazırlama durumlarının olumlu duygulara sahip olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları etkinlik planı hazırlarken kavram bulmak, etkinlik bulmak, plan hazırlamak, okul dışı öğrenme ortamı bulmak, kazanım ve gösterge seçmek, etkinlik başlığı bulmak, öğrenme süreci oluşturmak, yaş grubu belirlemek, etkinliği yaş grubuna uyarmak, bilgi eksikliği ve aile katılımı yazmak konularında zorlandıkları görülmektedir. Genel olarak öğretmen adayları etkinlik planı hazırlarken farklı başlıklarda zorlandıkları görülmektedir. Bu durum bazı öğretmen adaylarının etkinlik planı yazarken hissettikleri olumsuz nitelikli duyguların sebebi olarak gösterilebilir. Öğretmen adaylarının etkinlik planı hazırlarken zorladıkları konuların etkinlik planı yazmaya yönelik bilgi eksikliğinden kaynaklı olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının, eğitim fakültelerinde okul dışı öğrenmeye yönelik bilgi edinebilecekleri ve uygulama yaparak deneyim kazanabilecekleri herhangi bir zorunlu dersin olmamasının bu konuda kendilerini eksik hissetmelerine sebep olduğu düşünülmektedir (Karademir, 2013). Subramaniam vd. (2018) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının alan gezisi etkinlikleri ile okul dersleri arasında ilişki kurmakta eksikliklerinin olduğu belirtilmiştir. Saltoğlu (2022) yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarına okul dışı öğrenme ortamları dersinin zorunlu tutulup teori ve uygulama kapsamında eğitim verilmesini önermiştir. Öztürk vd. (2022) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının etkinlik planlama süreçlerindeki zayıf yönlerini farklı bakış açısına sahip olma gereksinimi, öğrenme sürecinin uyumu hakkında kaygı duyma, deneyim eksikliği, model etkinlik planlarına duyulan ihtiyaç, programı uygulamada yetersizlik, yetersiz program bilgisi, etkinlik

süreci planlamada yetersizlik, konu temelli uygulama, mesleki yeterliği ve öğretmenlik kapasitesinin sınırlılığı, öğretmen eğitiminin koşulları ve niteliği, program ve etkinlik değerlendirmesinde yetersizlikleri olarak açıklamaktadırlar.

Araştırma kapsamında öğretmen adaylarına verilen eğitimlerle, okul dışı öğrenme ortamlarına dair bilgi sahibi olmaları, teorik bilgilerin yanında örneklerle desteklenmesi ve daha sonra kendi etkinlik planlarını hazırlamaları, hazırladıkları etkinlik planlarına dönüt verilerek eksikliklerini görmeleri sağlanması ve düzenlemeleri olumlu duygulara kaynak oluşturmaya sebep olduğu söylenebilir. Saltoğlu (2022) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre, okul dışı öğrenme ortamları ve planlama sürecine ilişkin verilen eğitim sonrası öğretmen adayları eğitimi verimli, etkileyici, öğretici ve eğlenceli şekilde değerlendirmiştir.

Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları, okul dışı öğretim kılavuzları, okul dışı öğrenme kapsamında ziyaret edilebilecek kurum ve kuruluşlar ve okul dışı öğrenme etkinliklerinin planlanması konularında farkındalıklarının arttığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarına verilen okul dışı öğrenme ile ilgili eğitim sonrasında etkinlik planlamada ve uygulamada beceri kazandıkları, onlara mesleki ve akademik anlamda katkı sağladığı görülmüştür. Benzer sonuç olarak Anderson vd. (2006) öğretmen adayları ile yürüttükleri akvaryum pilot çalışması sonucunda öğretmen adaylarının eğitim alanında yeterliliklerinin, özgüvenlerinin, dersi planlama, sınıf yönetimi konularında becerilerinin arttığı, öğretim yöntemlerini genişlettiği ve teori ile uygulama arasındaki bağlantıları deneyimledikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Aslan ve Gangal (2023) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarına planlanmış okul dışı öğrenme etkinliğine dahil etmişlerdir, öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ve planlama sürecine ilişkin tecrübe kazanma beklentilerinin olduğu belirtilmiştir. Shume ve Blatt (2019) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının açık alan uygulamalarını planlama, uygulama gibi prosedürler konusunda bilgi yetersizliğinden dolayı çekimser kaldıkları bunun önüne geçmek için açık alan etkinliklerini uygulamalarına yönelik eğitim verilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. İlaveten birçok öğretmenin açık hava etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları ve bu süreçteki rollerini yerine getiremedikleri için bu kaynakları etkili bir şekilde kullanamadıklarına ilişkin bulgulara da rastlanmaktadır (Griffin, 1998). Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliklerini konusunda deneyim sahibi

olmaları mesleğe başladıklarında uygulama konusunda istekli olacakları (Saltoğlu, 2022), kolayca müfredata dahil edecekleri (Barrable vd., 2022) ifade edilmektedir. Bu sebeple öğretmen adaylarının mezun olmadan önce okul dışı öğrenme etkinliklerine dair ihtiyaçlarını karşılamak önemli olmaktadır (Bozdoğan, 2012). Kiviranta vd. (2024) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin açık havada öğrenmeyi planlama ve uygulama konusundaki bilgi eksikliği sebebiyle isteksiz kaldıkları, açık havada öğrenmeyi uygulamak için gerekli yeterliliklerin desteklenmesi ihtiyacının olduğunu belirtmişlerdir. Jidovtseff vd. (2021), tarafından yapılan çalışmada öğretmenler, dışarıda eğitimin önündeki engellerden biri olarak eğitim konusunda bilgi ve eğitim eksikliğini belirtmiştir. Shume ve Blatt (2019) çalışmasında açık alan etkinliklerini uygulamaya yönelik eğitim verilmesini, Tal (2001) okul dışı etkinliklerin öğretmen yetiştirme programı ve derslerine dahil edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

6. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları temel alınarak önerilere yer verilmiştir.

1. Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarını tanımaları, önemini keşfetmeleri, nasıl kullanıldığının farkına varmaları ve mesleğe başladıklarında bu ortamları eğitim-öğretim sürecine dahil etmek için okul dışı öğrenme etkinliklerine katılmaları önerilmektedir.
2. Okul öncesi öğretmen adaylarına ülke genelinde lisans öğretim programında okul dışı öğrenme ortamları dersi, teori ve uygulama içerecek şekilde zorunlu ders olarak yer alması önerilmektedir.
3. Öğretmen adaylarının son sınıflarında aldıkları öğretmenlik uygulaması dersinde en az bir tane okul dışı öğrenme etkinliğine yer verilmesi önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 7th Edition atıf sistemi kullanılmıştır.)

- Abacı, O., & Usbaşı, H. (2010). Investigation of the effects of the program “utilization of the museums for pre-school education” on 6 years old children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1205-1209. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.173>
- Akduman, G. G. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık Balat (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 2-15) içinde. Pegem Akademi.
- Aksüt, P., & Çavuş-Güngören, S. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının fen kavramları ile mutfak, pazar, banyo, market ve oyun parkı ortamlarındaki günlük yaşamı ilişkilendirme durumları. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 9(2), 166-204. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fbod/issue/71990/1157997>
- Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 199-217. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30211/326123>
- Alleman, J., & Brophy, J. (1994). Taking advantage of out of school opportunities for meaningful social studies learning. *The Social Studies*, 85(6), 262-267. <https://doi.org/10.1080/00377996.1994.9956316>
- Anderson, D., Lawson, B., & Mayer-Smith, J. (2006). Investigating the impact of a practicum experience in an aquarium on pre-service teachers. *Teaching Education*, 17(4), 341-353. <https://doi.org/10.1080/10476210601017527>
- Anuradha, K.N. (2002). İmpact of nonformal education on allround development of preschool children. *Journal of Social Sciences*, 6(1), 21-23. <https://doi.org/10.1080/09718923.2002.11892325>
- Argon, T., & Akkaya, M. (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49100/626546>
- Aslan, A., & Gangal, M. (2023). Okul öncesi öğretmen adaylarının taşkın müzesi deneyimleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 21-41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/78626/1208447>
- Ata-Doğan, S., & Boz, M. (2019). An investigation of pre-school teachers' views and practices about pre-school outdoor play1. *Elementary Education Online*, 18(2), 681-697. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.562033>
- Atabek-Yiğit, E. (2011). Sanayi kuruluşları. C. Laçın Şimşek (Ed.), *Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları* (s. 201-211) içinde. Pegem Akademi. https://www.researchgate.net/publication/292551206_SANAYI_KURULUSLARI
- Atasoy, V., & Arslan, H. (2022). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre eğitimi temalı etkinlik planlarının incelenmesi. *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9 (3), 962-981. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kafkasegt/issue/73702/1171370>
- Avcı, G., & Gümüş, N. (2020). Sınıf dışı eğitime dayalı etkinliklerle işlenen sosyal bilgiler dersine yönelik ilkokul 4. sınıf öğrenci tutumlarının incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 89-106. https://dergipark.org.tr/tr/pub/baebd/issue/55426/713311#article_cite
- Avcı, N., & Toran, M. (Eds.). (2012). *Okul öncesi eğitime giriş* (2. Baskı). Eğiten Kitap.

- Aydoğdu, S. (2022) *Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik idareci görüşlerinin belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi]. Yöktez.
- Ayotte-Beaudet, J. P., Potvin, P., Lapierre, H. G., & Glackin, M. (2017). Teaching and learning science outdoors in schools' immediate surroundings at K-12 levels: A meta-synthesis. *Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(8), 5343-5363. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00833a>
- Bacanlı, H. (2011). *Eğitim psikolojisi* (16. Baskı). Asa Yayınları.
- Bakioğlu, B., & Karamustafaoğlu, O. (2017). A study on developing a guide material for science classes supported by out-of-school learning, *Universal Journal of Educational Research*, 5(5), 773-786. <https://doi.org/10.13189/ujer.2017.050510>
- Balkan-Kıyıcı, F. (2011). Hayvanat bahçeleri. Laçın Şimşek, C. (Ed.), *Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları* (s. 101-113) içinde. Pegem Akademi.
- Barrable, A., Touloumakos, A., & Lapere, L. (2022) Exploring student teachers' motivations and sources of confidence: the case of outdoor learning. *European Journal of Teacher Education*, 45(3), 356-372. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1827386>
- Bostan-Sarioğlu, A., & Küçüközer, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerinin araştırılması. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/30340/299912>
- Bozdoğan, A. E. (2008). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bilim merkezlerini fen öğretimi açısından değerlendirilmesi: Feza gürsey bilim merkezi örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 19-41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16687/173403>
- Bozdoğan, A. E. (2012). Eğitim amaçlı gezilerin planlanmasına ilişkin fen bilgisi öğretmen adaylarının uygulamaları: Altı farklı alan gezisinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1049-1072. <https://www.researchgate.net/profile/Aykut-Emre-Bozdogan/publication/290372004>
- Bozdoğan, A. E. (2017). Fen eğitiminde informal öğrenme ortamları dersine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5(8), 1-17. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/408598>
- Bulut, E. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme etkinliklerine yönelik öz-yeterlilik inançları ve uygulamaları* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yöktez.
- Bunting, C. J. (2006). *Interdisciplinary teaching through outdoor education*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Burgazlı-Osanmaz, M.S., & Akman, B. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programları içerisinde kullandıkları planlardaki değerlendirme boyutlarının incelemesi. Dimçer, S. (Ed.), *Değişen dünyada eğitim* (s. 81-94) içinde. Pegem Akademi.
- Carrier, S. J. (2009). The effects of outdoor science lessons with elementary school students on preservice teachers' self-efficacy. *Journal of Elementary Science Education* 21(2), 35-48. <https://doi.org/10.1007/BF03173683>
- Chakravarthi, S. (2009). *Preschool teachers' beliefs and practices of outdoor plan and outdoor environments* [Unpublished doctoral dissertation]. University of North Carolina.
- Civelek, P., & Özyılmaz-Akamca, G. (2018). Açık alan etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 2011-2019. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/40303/478944>
- Cooper, A. (2015). Nature and the outdoor learning environment: The forgotten resource in early childhood education. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 3(1), 85-97. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1108430.pdf>

- Çakır, Ç. Ş., & Uludağ, G. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların “ışık” kavramına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 52(1), 163-189. <https://doi.org/10.30964/aeubfd.460843>
- Çakır-İlhan, A. (2019). Müzeler. Şen, A. İ. (Ed.), *Okul Dışı Öğrenme Ortamları* (s. 96-112) içinde. Pegem Akademi.
- Çetinkaya, H. K. (2023). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin tutum ve görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yöktez.
- Çığırık, E. (2016). Bir öğrenme ortamı olarak bilim merkezleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 79-97. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/26875/267108>
- Çifçi, T., & Dikmenli, Y. (2016). Coğrafya öğretmenlerinin okul dışı coğrafya öğretimine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 363-382. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59448/854050>
- Dağal, A. B., & Bayındır, D. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarla yapılan müze gezilerinin müzelere karşı olumlu duygu ve bilgi düzeylerine etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* (6), 264-281. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40018/475817>
- Dalbudak, Z. (2006). *Okul öncesi öğretmenlerinin drama etkinliklerinden yararlanmaları üzerine bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yöktez.
- Davies, M. (1997). The teacher's role in outdoor play: Preschool teachers' beliefs and practices. *Journal of Australian Research in Early Childhood Education*, (1), 10-20.
- Dere, F. (2022). *Okul öncesi eğitiminde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı hakkında öğretmenlerin görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. Yöktez.
- Dere, F., & Çifçi, T. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarının pedagojik katkılarına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(4), 681-695. <https://doi.org/10.30703/cije.1116818>
- Dilli, R. (2017). Öğretmenlerin müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, (46), 214-303. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36135/405938>
- Durel, E. (2019). *Okul dışı fen etkinliklerinin fen bilimleri öğretmen ve öğretmen adayları ile öğrenciler üzerine etkileri* [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi]. Yöktez.
- Duruk, Ü., Akgün, A., Yılmaz, N., Özün, S., Aykut, N., & Tekin, S. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarındaki deneyimlerine ilişkin görüşleri. *Diyalektoloğ-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (18), 315-332. https://www.researchgate.net/publication/328118445_Fen_Bilgisi_Ogretmen_Adaylarinin_Okul_Disi_Ogrenme_Ortamlarindaki_Deneyimlerine_Iliskin_Gorusleri
- Elmas, C., Aslan, O. ve Hakverdi-Can, M. (2021). Fen bilgisi öğretmen adaylarının informal öğrenme ortamları hakkındaki görüşleri: MTA gezi örneği. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 24-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/63074/738225>
- Erata, F. (2018). *Okul öncesi eğitimde alan gezilerinin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yöktez.
- Ernst, J. (2013). Early childhood educators' use of natural outdoor settings as learning environments: an exploratory study of beliefs, practices, and barriers. *Environmental Education Research*, 20(6), 735-752. <http://dx.doi.org/10.1080/13504622.2013.833596>
- Ernst, J. (2014). Early childh educators' preferences and perceptions regarding outdoor settings as learning environments. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 2(1), 97-125. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1108039.pdf>

- Ertaş, H., & Şen, A. İ. (2011). Planetaryumlar. C. Laçın Şimşek (Ed). *Fen öğretiminde sınıf dışı öğrenme ortamları* (s. 97-103) içinde. Pegem Akademi.
- Ertaş, H. (2012). *Okul dışı etkinliklerle desteklenen eleştirel düşünme öğretiminin, eleştirel düşünme eğilimine ve fizik dersine yönelik tutuma etkisi* [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yöktez.
- Ertaş-Kılıç, H. (2019). Milli parklar. Şen, A. İ. (Ed.). *Okul dışı öğrenme ortamları* (s. 85-97) içinde. Pegem Akademi.
- Ertaş-Kılıç, H., & Şen, A. İ. (2014). Okul dışı öğrenme etkinlikleri ve eleştirel düşünmeye dayalı fizik eğitiminin öğrencilerin tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (176), 13-30. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3635>
- Eshach, H. (Ed.) (2006). Science literacy in primary schools and pre-schools. *Classics in Science Education* içinde. Springer. <https://doi.org/10.1007/1-4020-4674-x>
- Eshach, H. (2007). Bridging in-school and out-of-school learning: formal, nonformal, and informal education. *Journal of Science Education and Technology*, 16(2), 171-190. <https://doi.org/10.1007/s10956-006-9027-1>
- Fırat-Durdukoca, Ş. (2023). Okul dışı öğrenme ortamları ve faaliyetlerine yönelik temel eğitim öğretmen adaylarının görüşleri ve yeterlik algıları. *EKEV Akademi Dergisi*, (93), 421-442. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1216456>
- Ford, P. (1986). *Outdoor education: Definition and philosophy*. ERIC Digest. <https://eric.ed.gov/?id=ED267941>
- Fjortoft, I., & Sageie, J. (2000). The natural environment as a playground for children: landscape description and analyses of a natural playscape. *Landscape and Urban Planning*, 48(1-2), 83-97. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(00\)00045-1](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(00)00045-1)
- Glackin, M. (2016). 'Risky fun' or 'Authentic science'? How teachers' beliefs influence their practice during a professional development programme on outdoor learning. *International Journal of Science Education*, 38(3), 409-433. <https://doi.org/10.1080/09500693.2016.1145368>
- Griffin, J. (1998). Learning science through practical experiences in museums. *International Journal of Science Education*, 20(6), 655-663. <https://doi.org/10.1080/0950069980200604>
- Güngör, C., & Göloğlu-Demir, C. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 15-30. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.852503>
- Gürbey, Z. B., Efe, H., & Mertoğlu, H. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme kapsamında müze eğitimine ilişkin görüşleri. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 1(1), 13-25. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2147923>
- Higgins, P., & Nicol, R. (2002). Outdoor learning in theory and practice. *Outdoor education outhentic learning in the context of landscapes (Volume 2)* içinde, 3-14. Comenius Action 2.1 European In-Service Training Course.
- İnce, S., & Akcanca, N. (2021). Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ebeveyn görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 172-197. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/61832/886446>
- Jidovtseff, B., Kohnen, C., Belboom, C., Dispa, C., & Vidal, A. (2021). Outdoor education practices in Belgian preschools and relationships with both environmental and personal factors. *Journal of Physical Education and Sport*, (21) 530-536. <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.s1058>

- Kaptan, S.Y., & Beldag, A. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı öğrenmeye ilişkin farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30), 347-366. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.218.20>
- Karademir, E. (2013). Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yöktez.
- Karakuş, H., & Aktın, K. (2023). Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım durumu. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 40-2(2), 71-99. <https://doi.org/10.52597/buje.1016324>
- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L., & Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/42184/462970>
- Kelly, J. (2000). Rethinking the primary science methods course: A case for content, pedagogy, and informal science education. *International Journal of Science Education*, 22(7), 755-777. <https://doi.org/10.1080/09500690050044080>
- Kılınç, F. E., Kurtulmuş, Z., Kaynak-Ekici, K. B., & Bektaş, N. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik planı hazırlama becerilerinin incelenmesi: Uyarlama, aile katılımı ve değerlendirme. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 252-266. <https://doi.org/10.24315/tred.700610>
- Kisiel, J. (2013). Introducing future teachers to science beyond the classroom. *Journal of Science Teacher Education*, 24(1), 67-91. <https://doi.org/10.1007/s10972-012-9288-x>
- Kiviranta, L., Lindfors, E., Rönkkö, M. L., & Luukka, E. (2023). Outdoor learning in early childhood education: exploring benefits and challenges. *Educational Research*, 66(1), 102-119. <https://doi.org/10.1080/00131881.2023.2285762>
- Koçak, M. (2018). Okul öncesi eğitimde uygulanan okuma yazmaya hazırlık etkinlik planlarının incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yöktez.
- Koçak, M. (2022). Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına yönelik bir olgubilim çalışması [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yöktez.
- Koto, I., & Susanta, A. (2019). Introducing outdoor learning in science and mathematics to elementary school teachers via professional development. In *International Conference on Educational Sciences and Teacher Profession (ICETeP 2018)*. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icetep-18.2019.69>
- Kölemen, E. B. (2021). Okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen etkinliklerin 60-72 aylık çocukların sosyal beceri düzeylerine etkisi [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yöktez.
- Köseoğlu, P., & Mercan, G. (2019). Botanik bahçeleri. Şen, A. İ. (Ed.). *Okul dışı öğrenme ortamları* (s. 56-74) içinde. Pegem Akademi.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 111-135. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/39596/429575>
- Kuru-Turaşlı, N. (2015). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. Haktanır, G. (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 1-23) içinde. Pegem Akademi.
- Laçın-Şimşek, C. (Ed.), (2011). *Okul dışı öğrenme ortamları ve fen eğitimi*. Pegem Akademi.
- Lyne-Strachan, A., Lim, E., Yip, H. Y., & Lum, G. (2017). Early childhood educator perspectives on the first year of implementing an outdoor learning environment in singapore. *Learning: Research and Practice*, 3(2), 85-97. <https://doi.org/10.1080/23735082.2017.1346821>
- Mayer, R. E. (1997). Out-of-school learning: The case of an after-school computer club. *Journal of Educational Computing Research*, 16(4), 333-336.

- McClintic, S., & Petty, K. (2015). Exploring early childhood teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play: A qualitative study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36(1), 24-43. <https://doi.org/10.1080/10901027.2014.997844>
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Nitel veri analizi genişletilmiş bir kaynak kitabı*. Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1993, Eylül). XIV. milli eğitim şurası. https://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/suralar/dokumanlar/14_sura.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_eqitimprogrami.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). 23 eğitim vizyonu. https://www.qmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul öncesi eğitim programı*. Türkiye yüzyılı maarif modeli. Ankara. <https://mufredat.meb.gov.tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Dışı Öğrenme. (2019). *Milli eğitim bakanlığı okul dışı öğrenme ortamları kılavuzu*. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/118732/mod_resource/content/0/13.hafta%20%28mebkilavuz%29.pdf
- Milli Parklar Kanunu. (1983). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2873.pdf>
- Nuhoğlu, H. (2011). Botanik bahçeleri. Laçın Şimşek, C. (Ed.). *Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları* (s. 115-146) içinde. Pegem Akademi.
- Ocak, İ., & Korkmaz, Ç. (2018). Fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 18-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijofe/issue/37692/399111>
- Oktay, A. (2013). Türkiye’de okul öncesi eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 2(2), 151-160. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/351/1949>
- Oktay, Ö. (2019). Akvaryumlar. Şen, A.İ. (Ed.). *Okul dışı öğrenme ortamları* (s. 162-185) içinde. Ankara: Pegem.
- Olson, J. K., Cox-Petersen, A. M., & McComas, W. F. (2001). The inclusion of informal environments in science teacher preparation. *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 155–173. <https://doi.org/10.1023/A:1016715127697>
- Öztürk, Y., Özer, Z., & Gangal, M. (2022). Okul öncesi eğitim programı etkinlik planının öğretmen adayları tarafından planlama sürecinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 751-774. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022363464>
- Patton, M.Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Payne, M. R. (1985). *Using the outdoors to teach science: A resource guide for elementary and middle school teachers*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED264059.pdf>
- Phenice, L. A., & Griffiore, R. J. (2003). Young children and the natural world. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 4(2), 167-171. <https://doi.org/10.2304/ciec.2003.4.2.6>
- Roche, A. R., Garrity, J. R., & Pastore, K. C. (2010). *An evaluation of the effectiveness of science field trips and hands-on classroom activities*. <https://digitalcommons.wpi.edu/iqp-all/2986>
- Rogers, A. (2014). *The bace of the iceberg informal learning and its impact on formal and nonformal learning*. Toronto: Barbara Budrich Publishers. <https://doi.org/10.3224/84740632>

- Rojo-Ramos, J., Manzano-Redondo, F., Barrios-Fernandez, S., García-Gordillo, M.A., Adsuar, J.C. (2021). Early childhood education teachers' perception of outdoor learning activities in the spanish region of extremadura. *Sustainability*, 13(16). <https://doi.org/10.3390/su13168986>
- Saleh, S. F., Latip, N. S. A., & Rahim, A. A. (2018). Assessment of learning with nature in preschool. *Planning Malaysia*, 16(7). <https://doi.org/10.21837/pmjournal.v16.i7.499>
- Salmi, H. S. (1993). *Science centre education: Motivation and learning in informal education* [Doctoral Dissertations, Helsinki University]. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED363613.pdf>
- Saltoğlu, E. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenmeye yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve giderilmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yöktez.
- Saumure, K. & Given, L.M. (2008). Convenience Sample. In L. M. Given (Ed.), *The SAGE encyclopedia of qualitative methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sarışan-Tungaç, A. (2015). *Fen bilgisi öğretmenlerinin okul dışı (doğa deneyimine bağlı) çevre eğitime yönelik özyeterlik algıları, çevre bilgileri ve çevresel tutumlarının incelenmesi: Mersin ili örneği* [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi]. Yöktez.
- Selanik-Ay, T., & Erbasan, Ö. (2016). Views of classroom teachers about the use of out of school learning environments. *Journal of Education and Future*, (10), 35-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/226247>
- Sevinç, E. (2019). *Preschool teachers' beliefs and practices related to the processes of field trips* [Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Yöktez.
- Seyhan, A. (2020). Öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersinde okul dışı öğrenmenin etkililiği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 27-51. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkjes/issue/57942/670483>
- Shume, T. J., & Blatt, E. (2019). A sociocultural investigation of pre-service teachers' outdoor experiences and perceived obstacles to outdoor learning. *Environmental Education Research*, 25(9), 1347-1367. <https://doi.org/10.1080/13504622.2019.1610862>
- Singal, N., & Swann, M. (2011). Children's perceptions of themselves as learner inside and outside school. *Research Papers in Education*, 26(4), 469-484. <https://doi.org/10.1080/02671520903281617>
- Subramaniam, K., Asim, S., Young L. E., & Koo, Y. (2018). Student teachers' images of science instruction in informal settings: A focus on field trip pedagogy. *Journal of Science Teacher Education*, 29 (4). 307-325. <https://doi.org/10.1080/1046560X.2018.1452531>
- Şahin, K. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme yaklaşımına ve uygulamaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi]. Yöktez.
- Şeker, H. (Ed.), (2017). *Eğitimde program geliştirme: Kavramlar-yaklaşımlar* (3. Basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şeker, P. T., & Savaş, Ö. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 7(1), 64-83. <https://doi.org/10.34056/aujef.1118257>
- Şen, A.İ. (Ed.). (2019). *Okul dışı öğrenme ortamları* (1.Basım). Pegem Akademi.
- Şentürk, E. (2019). Gökevi (Planetaryumlar), Şen, A.İ. (Ed.). *Okul dışı öğrenme ortamları* (92-113) içinde. Pegem. Akademi.
- Şimşek, A., & Kaymakçı, S. (Eds.), (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminin amacı ve kapsamı. *Okul dışı sosyal bilgiler öğretimi* (s. 1-10) içinde. Pegem Akademi.

- Tal, T. (2001). Incorporating field trips as science learning environment enrichment-An interpretive study. *Learning Environments Research*, 4(1), 25-49. <https://doi.org/10.1023/A:1011454625413>
- Tatar, N., & Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4), 882-896. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8587/106693>
- Tayfur, F. İ. (2022). *Okul öncesi eğitim programı kapsamında okul dışı etkinliklere ilişkin katılımcıların görüşleri ve aileler için öneriler* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yöktez.
- Topçu, E. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları: Öğretmen adayları ile fenomenolojik bir çalışma. *International Education Studies*, 10(7), 126-142. <https://doi.org/10.5539/ies.v10n7p126>
- Torquati, J., & Ernst, J. A. (2013). Beyond the walls: Conceptualizing natural environments as “third educators”. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 34(2), 191-208. <https://doi.org/10.1080/10901027.2013.788106>
- Tösten, R. (2020). Okul dışı eğitim ve öğrenme. Küçüköğlü, A. ve Kaya, H.İ. (Eds.) *Okul dışı öğrenme ortamları içinde* (1-17). Pegem Akademi.
- TUBİTAK, (2019). “Bilim Merkezleri Hakkında”. Erişim: 22 Haziran 2024, <https://bilimmerkezleri.tubitak.gov.tr/Icerik/bilim-merkezi-nedir-140>
- Tudor, S. L. (2013). Formal - nonformal – informal in education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (76), 821 – 826. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.213>
- Tutkun, C., Aydın-Kılıç, N., Balci, A., & Kök, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin alan gezisi etkinliğine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Research*, 14(20), 469-487. <https://doi.org/10.26466/opus.571498>
- Tuuling, L., Ugaste, A., & Öun, T. (2015). The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals. *Tradition and Innovation in Education*, (29), 11-33.
- Türkmen, H. (2010). İnfomal (sınıf-dışı) fen bilgisi eğitimine tarihsel bakış ve eğitimimize entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), 46-59. https://www.researchgate.net/publication/331320854_Informal_Sinif-Disi_Fen_Bilgisi_Egitimine_Tarihsel_Bakis_Ve_Egitimimize_Entegrasyonu
- Türkmen, H. (2016). Sınıf dışında öğrenme. Türkmen, H., Sağlam, M., & Şahin Pekmez, E. (Ed) *ilköğretimde eğlendiren ve anlamayı geliştiren fen öğretimi* (s. 95-126) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Türkmen, H., 2018. Ortaokul öğretmenlerinin sınıf dışı ortamlarda öğretime bakış açıları, *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 12-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esbd/issue/38296/418424>
- Uludağ, G. (2017). Okul dışı öğrenme ortamlarının fen eğitiminde kullanılmasının okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yöktez.
- Uludağ, G., & Erkan, N. S. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarında etkinlikler içeren fen eğitimi programının 60-72 aylık çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 52-77. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2020064760>
- Usbaş, H. (2010). *Okul öncesi eğitimde müzelerden yararlanma programının 6 yaş çocukları üzerindeki etkilerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yöktez
- Valentini, M., & Bartolucci, E. (2019). Childhood and nature: research project. *Journal of Physical Education and Sport*, 19, 2051-2061. <https://doi.org/10.7752/jpes.2019.s5305>

- Yavuz, M. (2012). *Fen eğitiminde hayvanat bahçelerinin kullanımının akademik başarı ve kaygıya etkisi ve öğretmen-öğrenci görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yöktez.
- Yener, D. (2017). İnfomal öğrenme ortamı olarak bilim merkezleri. Güney, A. (Ed.). *Her yönüyle bilim merkezleri bilim merkezine dair kavramsal bir okuma* (s. 173-189) içinde. Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Basım.) Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2017). Müzelerin eğitimde kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. HAYEF: *Journal of Education*, 14(2), 113-129. <http://dx.doi.org/10.26650/hayef.2017.14.2.0012>
- Yıldırım, G. & Özyılmaz-Akamca, G. (2017). Açık hava öğrenme etkinliklerinin okul öncesi çocukların gelişimine etkisi. *Güney Afrika Eğitim Dergisi*, 37(2), 1-10. <https://doi.org/10.15700/saje.v37n2a1378>
- Yıldız, E. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma durumlarının değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 94-127. <https://doi.org/10.35675/befdergi.826566>
- Yılmaz, A. (2008). Okul öncesi çocuklara yönelik kütüphane hizmetlerinin önemi ve başarılı bir kütüphane örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 22(2), 169-186. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48934/624227>
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. (3. Baskı). Sage Publications.
- Yin, R.K. (2013). *Case study research: Design and methods*. (5. Baskı). Sage Publications.
- Yin, R. K. (2017). *Case study research and applications: Design and methods*. (6. Baskı). Sage Publications.

8. EKLER

EK 1 Etik Kurul Araştırma İzni

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Tuğba GÜN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel Eğitim

Sayın Tuğba GÜN,

"Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Gerçekleştirdikleri Etkinliklere İlişkin Görüşleri" adlı İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvurunuz (Protokol NO. 2022/39) kurulumuzun 01.09.2023 tarihli ve 2023/01 toplantısında değerlendirilerek etik olarak **uygun bulunmuştur**. Bilgilerinize sunarız.

Prof. Dr. Hamit Coşkun (Başkan)

Prof. Dr. Mehmet Emin Karatoprak (Üye)

Prof. Dr. (Üye)

Doç. Dr. (Üye)

EK 2 Okul Dışı Öğrenme Etkinlik Planı Örnekleri

İzzet Baysal Ağaç Parkı Arboretumuna Yolculuk

Etkinlik Adı: Hangi Ağaç Benim!

Yaş grubu: 48-60 ay

Etkinlik Türü: Alan gezisi, Türkçe etkinliği, Drama etkinliği, Sanat etkinliği
(Bütünleştirilmiş, Büyük grup etkinliği)

Kazanım ve Göstergeleri:

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 1. Nesne/durum/olaya dikkatini verir. (Göstergeleri: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar. Dikkatini çeken nesne/durum/olayı ayrıntılarıyla açıklar.)

Kazanım 3. Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler. Eksilen veya eklenen nesneyi söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.)

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Konuşma sırasında göz teması kurar. Jest ve mimikleri anlar. Konuşurken jest ve mimiklerini kullanır. Konuşmayı başlatır. Konuşmayı sürdürür. Konuşmayı sonlandırır. Konuşmalarında nezaket sözcükleri kullanır. Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 7. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar. (Göstergeleri: Sözel yönergeleri yerine getirir. Dinlediklerini/izlediklerini açıklar. Dinledikleri/izledikleri hakkında yorum yapar.)

Sosyal Duygusal Gelişim:

Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Kazanım 4. Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar. (Göstergeleri: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.)

Motor Gelişimi:

Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesneleri toplar. Nesneleri kaptan kaba boşaltır. Nesneleri üst üste / yan yana / iç içe dizer. Nesneleri takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesneleri değişik malzemelerle

bağlar. Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesneleri kopartır/yırtar, sıkar, çeker/gerer, açar/kapar, döndürür. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir. Kalem doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Materyaller: A4 kağıdı, yapıştırıcı, makas.

Sözcükler: Ağaç, çevre.

Kavramlar: Mutlu, Üzgün, Kızgın, Korkmuş, Şaşkın, Hareketli-Hareketsiz (bu kavramları ağaç şeklini alıp drama uygularken hissedilmesi, söylenilmesi istenilir.)

Öğrenme Süreci:

Öğretmen alan gezisi için önceden bilgilendirme yapar. Ailelerden izin dilekçelerini toplar. Çocuklara gezip uyması gereken kurallar anlatılır. Öğretmen çocuklara bugün İzzet Baysal Ağaç Parkı Arboretumuna gideceklerini, orada bulunan ağaçları inceleyeceklerini ön bilgisini verir. Arboretuma varıldığında alan gezilir. Hangi ağaç türlerinin olduğu incelenir. Yer alan ağaç türleri hakkında konuşulur, çocuklarla beraber sohbet edilir, çocukların ağaçlar hakkındaki izlenimleri dinlenilir.

Arboretumda yer alan ağaçların isimlerinin acaba neler olduğu hakkında konuşulur, ağaç türleri hakkında bilgilendirme yapılır ve bu konu hakkında bilgileri pekiştirilir.

Arboretumda bulunan diğer bitkiler de incelenir, bu bitkiler hakkında bilgiler verilir. Gezi sırasında her ağacın yere düşen yapraklarını ve ilgilerini çeken bitkilerin düşen yapraklarını toplanılması istenir. Çocuklara ağaçları inceleme, parkta zaman geçirilip eğlenilmesi için zaman verilir.

Serbest oyun zamanından sonra öğretmen çocuklara en çok hangi ağacı sevdiklerini sorar ve bu konu hakkında konuşulur. Daha sonra uygun boş bir alana gidilir. Burada seçilen kişilerin bir ağaç gibi davranıp, ağaçların neler hissedebileceği ile ilgili bir drama oyunu oynanır. Burada ağaçlarla empati yapıp, doğa sevgisi aşılır.

Drama etkinliği bittikten sonra çocuklara istenilen ağaç ve bitki yapraklarını kendi önlerine çıkarılmaları istenir. Çocukların topladıkları ağaç ve bitki yaprakları incelenir. Sonra hoca getirdiği A4 kağıdını, yapıştırıcıları, makasları her bir çocuğa dağıtır. Dağıtıldıktan sonra onlara kendilerinin hayal ettiği bir ağaç parkını, elindeki yaprakları kullanarak oluşturulmaları istenilir. Çocukların kendi ağaç parkı çalışmalarını tanıtılması istenir. Her bir çocuk ayağa kalkıp yaptığı çalışmasını ve hayal ettiği ağaç parkı hakkında konuşulması istenilir. Her bir çocuk anlattıktan sonra etkinlik değerlendirme soruları sorulur. Etkinlik ve değerlendirme soruları tamamlanır. Okula dönülür.

Değerlendirme Soruları:

Arboretumda hangi ağaçları gördük? (Betimsel Soru)

Arboretum gezisinden keyif aldın mı? Duyuşsal Soru)

Yaptığın ağaç parkı çalışmasında hangi ağaç türlerinin yapraklarını kullandın? (Kazanımlara Yönelik Soru)

Arboretumda gördüğün ağaç türlerini evinin etrafındaki parklarda daha önce hiç gördün mü? (Yaşamla ilişkilendirme Soru)

Aile Katılımı:

Çocuklara ebeveynleriyle birlikte kendi park ve bahçelerinden topladıkları ağaç ve bitki yapraklarından bir arboretum yapmaları istenilir.

MÜZEYİ KEŞFEDELİM

Etkinliğin Türü: Alan Gezisi, Türkçe Etkinliği, Müzik ve Sanat Etkinliği
(Bütünleştirilmiş, Büyük grup etkinliği)

Yaş Grubu: 48-60 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELERİ

BİLİŞSEL GELİŞİM

Kazanım 5: Nesne veya varlıkları gözlemler. (Göstergeleri: Nesne varlığın kullanım amaçlarını söyler.)

Kazanım 8: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır. (Göstergeleri: Nesne/ varlıkların şeklini ayırt eder, karşılaştırır. Nesne/varlıkların yapıldığı malzemeyi ayırt eder, karşılaştırır. Nesne/varlıkların kullanım amaçlarını ayırt eder, karşılaştırır.)

DİL GELİŞİMİ

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur. (Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyalleri açıklar. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.)

Kazanım 11: Okuma farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresinde bulunan yazılı materyaller hakkında konuşur.)

Kazanım 12: Yazı farkındalığı gösterir. (Göstergeleri: Çevresindeki yazıları gösterir. Gördüğü yazının ne ile ilgili olduğunu tahminen söyler.)

SOSYAL VE DUYGUSAL GELİŞİM

Kazanım 9: Farklı kültürel özellikleri açıklar. (Göstergeleri: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler.)

Kazanım 12: Değişik ortamlardaki kurallara uyar. (Göstergeleri: İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır.)

Kazanım 14: Sanat eserlerinin değerini fark eder. (Göstergeleri: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.)

MOTOR GELİŞİM

Kazanım 5: Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder. (Göstergeleri: Müzik ve ritim eşliğinde dans eder. Müzik ve ritim eşliğinde çeşitli hareketleri ardı ardına yapar.)

MATERYALLER: Resim kağıdı, boya kalemleri, heykel resimleri, eskiden kullanılan eşyaların resimleri, günümüzde kullanılan eşyaların resimleri, müze ile ilgili resimler, karton kutu.

SÖZCÜKLER: Eski-yeni, canlı-cansız, müze, heykel, tarihi eser

KAVRAMLAR: Eski-yeni, canlı-cansız

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğretmen bir tane karton kutunun içerisine heykel resimleri, eskiden kullanılan eşya resimleri, bu eşyalardan günümüzde kullanılanların olduğu resimleri koyar. Sınıfa elindeki bu kutuyu sallayarak girer ve çocukların dikkatini kutuya çeker. “Çocuklar sizce bu kutunun içinde ne olabilir, tahmini olan var mı?” diye çocuklara fikirlerini sorar ve onlara cevaplarını söylemeleri için fırsat verir. Çocuklardan fikrini söylemek isteyenlerden cevaplarını aldıktan sonra hep birlikte kutuyu açarlar ve kutunun içinde bulunan resimleri incelerler. Resimlerin neyle ilgili olduğu hakkında sohbet edilir. Daha sonra öğretmen çocuklara “Haydi çocuklar hep birlikte bu resimde bulunan eşyaları canlı bir şekilde görmeye ne dersiniz, bunun için bugün sizlerle bir yeri keşfedeceğiz. Acaba bu yer neresi olabilir, tahmini olan var mı?” diye çocuklara sorar, çocuklardan cevaplarını aldıktan sonra öğretmen “Bugün sizlerle Bolu’da bulunan müzeyi keşfedeceğiz. Ama müzenin belli kuralları var ve bizim bu kurallara uymamız gerekli.” diyerek çocuklarla gezi kuralları, araçlara binip inerken uyacakları kurallar, müzede nelere dikkat etmeleri gerektiği hakkında bilgilendirmeleri yapar. (Yüksek sesle konuşmamak, eserlere elle dokunmamak, gruptan ayrı hareket etmemek gibi.) Gezi için gerekli olan hazırlıklar tamamlandıktan sonra geziye eşlik etmek isteyen velilerle birlikte çocuklar ikişerli sıra olarak öğretmenin rehberliğinde araçlara yönlendirilir. Müzeye geldikten sonra yine çocuklar ikişerli sıra olarak araçlardan inerler. Çocuklara gruptan bağımsız hareket etmemeleri gerektiği söylenir.

Öğretmen çocuklara müzede bulunan eşyaları gözlemlemeleri ve incelemeleri için fırsat tanır ve müzede bulunan eşyalara dokunmamaları konusunda uyarır.

Öğretmen “Bu eşyalar çok uzun yıllar önce başkaları tarafından kullanılmış. Eskiden kullanılan şimdi kullanılmayan bu eski eşyalar şimdi başkaları tarafından kullanılmıyor ve burada müzede sergileniyor. Bizim de bu eşyalara zarar vermememiz ve korumamız gerekir.” diyerek öğretmen çocukların dikkatini konu üzerine çeker. “Peki bu eski eşyalar arasında bizim şimdi kullandığımız yeni eşyalara benzer eşyalar var mı” diye öğretmen çocuklara sorar ve çocuklardan cevaplarını alarak çocuklarla eski ve yeni eşyalar hakkında konuşularak eski ve yeni kavramlarının pekiştirilmesi yapılır.

Öğretmen çocuklara müzede bulunan eserlerin tarihi eser olduğunu ve onları koruduğumuzda bizden önce yaşayan insanların neleri kullandığını görebileceğimizi bizden sonra yaşayacak olan insanların da bu eserleri görebileceklerini anlatır. Daha sonra çocuklara heykelleri göstererek öğretmen “Bakın burada heykeller var? Siz daha önce hiç heykel görmüş müydünüz? Sizce bu heykeller neden yapılmış olabilir?” şeklinde sorular sorarak çocuklardan cevaplarını alır. “Heykeller sizce canlı mı?” der. Çocukların cevaplarından sonra “Peki canlı olup olmadığını nasıl anlarız? diye sorular sorarak öğretmen çocukların konu hakkında düşüncelerini söylemelerini ister ve canlı cansız varlıkların nasıl ayırt edilebileceği konusunda sohbet edilerek kavramların pekiştirilmesi sağlanır. Müzenin içerisinde bulunan bütün eserler tek tek gezilir ve müzede bulunan eserlerin şekilleri, büyüklükleri ve hangi malzemeden yapılmış olabilecekleri hakkında konuşulur. Çocukların cevapları alınır. Öğretmen gezi öncesinde müzeye gelerek müzede bulunan eserler hakkında ön araştırma yapar ve araştırmalarına bağlı olarak da çocuklara eserler hakkında bilgiler verir.

Müzedede bulunan eserlerin incelenmesi bittikten sonra öğretmen ve çocuklar hep birlikte müzenin bahçesinde uygun bir yere geçerler. Müzedede gördükleri eşya ve heykellerin resimlerini yapmaları için öğretmen çocuklara kağıtlarını ve boya kalemlerini dağıtır. Daha sonra çocuklara “Haydi şimdi herkes bugün müzedede gördüğü en çok ilgisini çeken şeyin resmini yapsın.” der. Çocuklar resimlerini tamamladıktan sonra resimlere çocukların isimleri ve o günün tarihi yazılarak resimler daha sonra sınıf panosuna asılmak üzere öğretmen tarafından toplanır. “Heykel Şarkısı” <https://www.youtube.com/watch?v=fFdAPc-e2uQ> açılarak hep birlikte dans edilerek eğlenilir. Daha sonra değerlendirme soruları sorularak etkinlik tamamlanır ve okula dönülür.

DEĞERLENDİRME

1. Müzedede neler gördük? (Betimleyici soru)
2. Eserlerden en çok hangisini beğendiniz? (Duyuşsal soru)
3. Müzedede bulunan eserler neden önemlidir? (Kazanımlara yönelik soru)
4. Müzedede kullandığınız eşyalara benzer eşyalar var mıydı? (Yaşamla ilişkilendirme sorusu)

AİLE KATILIMI

Ailelere okulda çocukların bebeklik dönemine ait eşyalarla ilgili müze oluşturulacağı söylenir. Ailelerden çocuklarının bebeklik döneminde kullanmış

olduğu eşyalarını seçmeleri, eşyanın kime ait olduğunu ve anısını üzerine küçük notlar halinde yazmaları istenir. Daha sonra çocukların aileleriyle birlikte bilet hazırlamaları ve bu biletleri hazırlayacakları müzeye gelmesini istedikleri kişilere vermeleri söylenir. Çocukların eşyalarıyla ilgili okulun uygun bir köşesinde müze hazırlanır ve çocukların eşyaları sergilenir. Ayrıca ailelere çocuklarıyla birlikte müzeleri ziyaret etmeleri önerilir.

